CUMARTESİ
28
MAYIS 1938
YIL: 21-3
Sayı: 7319-1409

KURUN

İSTANBUL — Ankara Caddesi
Posta kutusu: 46 *(İstanbul)*

Telgraf adresi: Kurun - İstanbul
Telef. 21413 *(Yazı)* 24370 *(İdare)*

İlâvemizle beraber
Bugün 24 sayfa
Sayısı heryerde
100 para

Hatay hâdiseleri münasebetiyle
Millet Meclisinde heyecanlı bir celse

Birçok hatipler söz söyledi, Hariciye Vekili etraflı izahat verdi

Hatayda tüyler ürpertici bir tedhiş hüküm sürüyor
Fransa aleyhinde karar alınması istendi

Ankara, 27 (A.A.) — B. M. Meclisi bugün Abdülhalik Renda'nın başkanlığında toplanarak 1938 masraf bütçelerinden geriye kalmış olan iktisat, ziraat ve hariciye bütçeleriyle, varidat bütçelerini müzakere ederek 1938 bütçesinin heyeti umumiyesini kabul etmiştir.

Celse açılır açılmaz iktisat vekâletinin dünkü toplantıda başlanmış bütçesinin tetkikine devam edilmiş-

(Sonu: Sa. 6. Sü. 1.)

Hariciye Vekilinin beyanatı
Hükûmet
Bu millî davayı
Behemehal kat'î ve iyi bir halde neticelendirecektir

(Yazısı 5 inci sayıfada)

Atatürk şehrimizde
Büyük Önderimiz dün sabah İstanbulu şereflendirdi

(Yazısı 2 inci sayfada)

Asrî mezarlık meselesi
Lüzumu muhakeme kararına sebep ne?

(Yazısı 4'üncü sayfada)

Modern Sanatoryom

Akciğer veremine musap olan hastalar İstanbulda mevcut hastahanelere kabul edilmeyormuş. Sanatoryoma müracaat etmeleri cevabı veriliyormuş. Halbuki İstanbulda henüz modern şekilde bir sanataryomumuz yok. Olsa da mevcut hastalar için kâfi değil. Onun için Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti bütün hastahanelere gönderdiği bir tamim ile bundan sonra bu gibilerin de imkân dairesinde kabul edilmeleri için tertibat alınmasını tavsiye etmiş.

Vekâletin bu tavsiyesi bize geçenlerde Cumhuriyet Halk Partisi meclis grupu tarafından memleketimizde bir sanatoryom yapılması hakkında verilen bir kararı hatırlattı. Hükûmetçe nereye sarfedileceğinin tayini Parti kararına terkedilen beş yüz bin liralık bir para vardı. Bu paranın hava müdafaasını kuvvetlendirmek için Hava Kurumuna bırakılmasını isteyenler oldu. Şüphesiz fikir esasen muvafık idi. Bu fikre taraftar olanlar da vardı. Fakat neticede İsparta Mebusu Mükerrem tarafından beş yüz bin liranın modern bir sanatoryom vücuda getirilmek şartiyle Kızılaya verilmesi yolunda yapılan teklif ekseriyetle kabul olundu.

ASIM US

(Sonu Sa. 6 Sü. 5)

Londra anlaşması dün imzalandı
Kredi ile ingiltereye harp gemisi sipariş edeceğiz

Londra, 27 (A.A.) — Avam kamarasında Başvekil B. Çemberlayn, Türk Ekonomi heyeti ile müzakerelerin bugün imza edilen üç anlaşmaya varmış olduğunu bildirmiş ve bu üç anlaşmanın aşağıdaki esasları ihtiva eylediğini ilâve etmiştir:

1 — İhracat kredileri dairesi, Türkiyeye on milyon İngiliz lirasına kadar İngilterede imal edilmiş mal ihracı hakkında garanti vermeyi kabul eylemiştir.

2 — 1936 ticaret ve klering anlaşmasına bir fasıl ilâ;ve olunmuştur.

3 — Türkiyenin İngiltereye kredi ile harp gemisi ve diğer harp levazımı sipariş etmesini mümkün kılan bir anlaşma yapılmıştır.

Bu hususta lâzım gelen kanun projeleri pek yakında parlâmentoya tevdi olunacaktır.

Elektrik Şirketi
Ne gibi şartlarla satın alındı ?

(Yazısı 4 üncü sayfada)

Yazın saat 14 ten sonra daireler tatil olacak

(Yazısı 6 ncı sayfamızda)

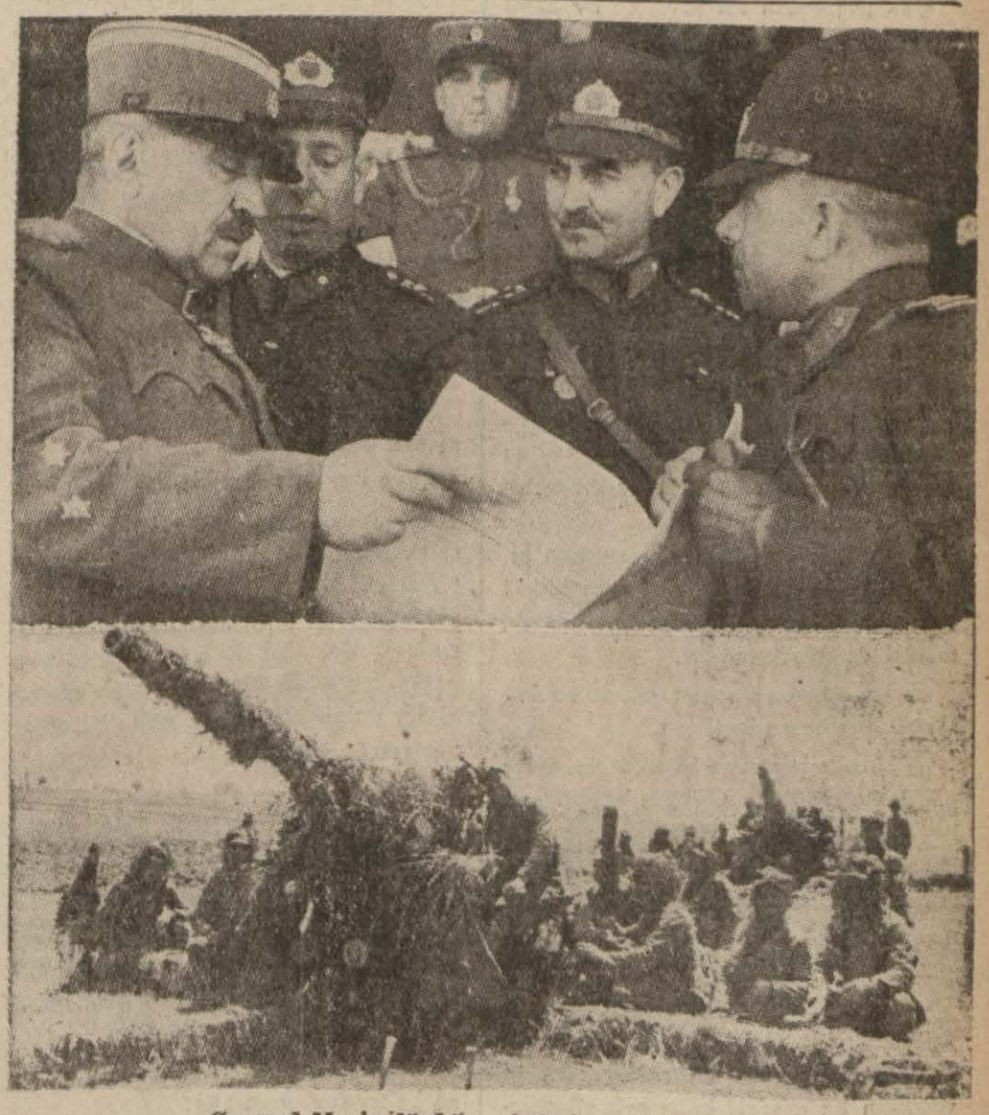

General Mariç dünkü atışlarda iken.

Dost Yugoslav nazırı General Mariç
Metristeki atışlarda bulunduktan sonra memleketine gitti
Generalın beyanatı

(Yazısı 5 inci sayfada)

BATAKLIKTAN İMPARATORİÇELİĞE

No. 44 Yazan: Kadircan Kaflı

Dört el Teodoranın arkasındaki beyaz havluyu bir tüy hafifliğile aldı. Genç kadın yirmi yedi yaşının bütün olgunluğile göründü. Hamamın ılık ve buğulu havasında daha çok tazelişiyordu. Omuzlarında, göğsünde, ince belinden sonra taşkınlaşan kalçalarında ter damlaları beliriyor; yer yer incilerle bezenen fil dişinden bir Venüs heykelini andırıyordu.

Bir saat sonra Teodora kuştüyü ve ipekle döşenmiş olan altından bir sedire uzanmıştı. Boynunda birkaç tanesi fındık büyüklüğünde bir inci dizisi, kulaklarında pırlanta küpeler vardı. Alev renginde kısa kollu ince bir Roma elbisesi giymişti. Memelerinin tam altındaki zümrüd işlemeli kemerin tokası iki iri elmastan yapılmıştı. Vücudunun çıldırtıcı çizgi ve gölgeleri ince bir alev ardında kalmış gibiydi. Salonu aydınlatan iri mumlar ona daha göz alıcı bir hal vermişti. Kendi içinden şöyle diyordu:

— Beni buraya yükselten kuvvet yalnız güzelliğimdir. Her zaman burada kalabilmek için her zaman güzel olmalıyım!

Üç ayaklı altın masada altın tabaklar, altın vazolar, demet demet kızıl güller vardı.

— Geliyor!

Dedikleri zaman en küçük bir telâş bile göstermedi. İmparator kapıda göründü. O da bu akşam kırk dört yaşına rağmen çok dinç ve olgun bir genç adam olmuştu.

Teodora doğrulur gibi yaptı. Fakat imparator:

— Sevgilim, kımıldanma! Seni böylece görmek bana ayrı bir hazdır.

Dedi, geniş adımlarla karısına doğru yürüdü. Onun uzanan ellerini tuttu. Başından ayağına kadar birkaç defa hayran hayran seyretti:

— Sen Vasilisa olmak için yaratılmışsın! Bunu anlamak kudretini bana verdiği için Allaha şükür ediyorum. Fakat şu iç gıcıklayan elbiseler ve dekor da sana imparatoriçelik tacı ve mantosu kadar yakışıyor, sevgilim!

Genç kadını kucakladı.

Sonra onun karşısındaki sedire uzandı.

Şaraplar içiliyor ve gözler mahmurlaştıkça aşk uyanıyordu.

Çok geçmeden iki sevgili kollarını birbirlerinin bellerine dolamış olduğu halde yatak odalarına giriyorlardı.

Aşk dakikaları, aşk uykusu, tam bir his ve beden tokluğu içinde tatlı bir uyanış..

Yüstinyanos saadetini karısına bir defa daha tekrarlamaktan haz duyuyordu. Bu aralık yarın için beslediği arzuları da açıyordu. Onun kalbi artık bir damla daha alamayacak olan bir kadeh gibi ümitle dolgundu.

Teodora kolunu onun boynuna atıyor; güzel yüzünü kocasının şakağına dayadıktan sonra şüpheli bir sesle mırıldanıyordu:

— Hakkın var. Fakat unutma ki, ümitlerimizin çokluğu bizi aldatabilir! Bunun için her zaman uyanık durmalı, tersini de düşünmelidir.

— Bu güzel ve mesut günde bu karanlık düşünce niçin?

— Bugün Bizansın büyüklerini iyice gözden geçirdim. Onların birçokları hipodromun kurt veya aslanlarına benziyorlar. Fırsat bulsalar efendilerini ısırmaktan çekinmiyecekler! Tarihte misalleri yok mu?

— . . . . . .

— Sana karşı bunu yapabilmeleri pek uzak bir ihtimaldir. Belki de sadece benim bir kuruntumdur. Fakat verdiğin bu saadeti bana çok görenlerin sayısını hiç de az bulmadım.

— Fakat, sen ve ben ayrı insanlar değiliz ki.. Sen benim ruhumsun!

— Onlar böyle düşünmezler. .

— Bu benim hoşuma gitmez! Niçin benim gibi düşünmiyorlar? Onlara bunu kabul ettirmeliyim.

— Ben bir şey düşündüm.

— Söyle sevgilim, senin sözlerin, senin aklın bana çok şeyler kazandırdı. Bugünkü saadetimiz yalnız benim değil, daha çok senin eserindir.

— İmparatorluğun kuvvetlenmesi için devlet adamlarının bize sadık olmaları lâzımdır. Onlar imparatorun köleleridir. Halbuki selâm şekli bir kardeş veya oğul olduklarını gösteriyor. Onlar biraz eğiliyor ve siz onu öpüyorsunuz.

— Evet.. Kanun böyledir.

— Kötü bir kanun.. Akılsızlar koymuşlar bunu.. Bizim evlenmemizi yasak eden kanun gibi.. Yüstinüs o kanunu kaldırdı. Niçin Yüstinyanos kanunları düzelterek, imparatorluğu zenginleştirerek amcasından daha büyük olmasın! Devlet adamları ve halk imparatorun önünde yere kapanmalı, onun ancak eteğini öpebilmelidir. İmparatora gerçekten bağlı olanlar bunu yapmaktan çekinmezler.

— . . . . . .

— Demin bana "sen ve ben ayrı insanlar değiliz ki.. Sen benim ruhumsun!„ dedin! Ötedenberi devlet adamları Vasilisalara, Vasilevslere karşı olan merasimi yapmazlar. Vasilisalar harem dairesinde ve perde arkasında kalırlar. Bu da senin güzel sözlerine uymayan bir adettir.

Bu bahis üzerinde epeyce konuştular.

İmparator ne kadar tatlı bir yorgunluk içinde, bu fikirlerin aşılanmasına en uygun bir ruh halinde bulunuyorsa Teodora da onu dilediği yola sürebilecek kadar dinç ve uyanıktı.

Teodora Bizans tarihinden misaller getiriyor; bin emekle ve uzun zamanda yükselmiş olanların kendi gafletleri yüzünden nasıl bir anda yuvarlandıklarını, ölüme sürüklendiklerini hatırlatıyordu.

Buna eskidenberi hazırlandığına şüphe yoktu.

Yüstinyanos bunların hepsine hak vererek ayrıldı. İmparatorlukta yapacağı yenilikler için şimdiden kararını vermiş bulunuyordu.

Teodora yatağına uzandı. Öğleye kadar yanına kimsenin girmemesini söyledi. Henüz uykusu yoktu, belki de hiç uyuyamayacaktı; fakat böyle de olsa öğleye kadar konuşmadan uzanmayı adet edinmişti. Böylelikle güzelliğini kaybetmiyeceğine inanıyordu.

Gündüz banyosunu da yaparak sofraya oturduğu zaman Komitonun geldiğini haber verdiler. Biraz sonra da İndaro ile Hrisamallonun kabul ricasında bulunduklarını söylediler. Teodora onların hoş tutulmalarını emretti ve yemeğini tek başına, hiç acele etmeden bitirdi.

Salona girdiği zaman üçü de etek öptüler. Teodora onların ellerinden tutarak kaldırdı ve alınlarına dudaklarını değdirdi. Herhalile:

— Bir imparatoriçe olduğumu hiçbir zaman unutmayınız!

Diye haykırıyor gibiydi.

Komito ona dayısı Teodordan bahsetti. Antakyadan yazdığı mektupta "Yeğenimin Bizansta kendisine en çok yakışan yere ulaştığını duymakla mesudum. Yolculuk için yetecek kadar parayı toplamak üzereyim. Ümit ederim ki en yakın zamanda onu yüzyüze kutlamak saadetine de ereceğim!„ diyormuş.

Bu uslu, akıllı ve temiz kalpli adamı Teodora her zaman severdi.

Teodora Narsesi çağırdı:

— Vali Galinatosa yaz. Dayım Teodora hesabıma bin altın versin! Rahat bir yolculuk için ne lâzımsa yapılsın ve hemen buraya gönderilsin!

Kardeşine ve diğer eski arkadaşlarına bakarak devam etti:

— Kara günlerde gösterdiğiniz dostluğun yemişini toplama zamanı gelmiştir. Narses sizi dilediğiniz zaman dinliyecektir. Sanırım ki ona daha kolay açılabileceksiniz! İlk fırsatta sizi imparatora tanıtacağım.

Teodora bütün akrabasına iyi vazifeler veriyor; idare makinesinin her kısmında onları ve yakınlarını kullanarak kendi yerini de sağlamlaştırıyordu.

(Arkası var..)

ATATÜRK
Dün şehrimize geldi

Büyük Önderimiz Atatürk, dün sabah saat 10,30 da Haydarpaşa istasyonuna vasıl olan hususî trenlerile şehrimize şeref vermişlerdir.

Genelkurmay Başkanı General Fevzi Çakmak Büyük Önderin beraberinde gelmiştir.

İstasyonun dışı, çok erken saatlerden kesif bir halk kalabalığı ile dolu idi. Herkes, Büyük Öndere kavuşmak hasretile koşmuştu; ve onun, gözlere nur, yüreklere ferahlık ve şecaat saçan yüzünü görmek için sabırsızlanıyordu.

İstasyonun içinde başta İstanbul Vali ve Belediye Reisi Muhittin Üstündağ olduğu halde Emniyet Direktörü B. Salih Kılıç, İstanbul Kumandanı General Halis, Merkez kumandanı General İhsan, Kamutay Parti grupu Asbaşkanı B. Hasan Saka, Parti ve belediye erkânı, Üniversite rektörü B. Cemil Bilsel, birçok diğer zevat bulunuyordu.

Büyük Önder, trenden indikten sonra kendini karşılıyanlara iltifatta bulunmuşlar, Mareşal Fevzi Çakmak ve beraberinde gelen saylavlardan B. Ali Kılıç, B. Salih Bozok ve diğer zevatla birlikte istasyondan çıkarak halkın coşkun tezahüratına selâmlar ve tebessümlerle mukabele etmişlerdir.

Büyük Önder, bundan sonra rıhtımda hazır bekliyen "Acar„ motoriyle Dolmabahçe sarayına gitmişlerdir.

Kısa haberler

* Hafta tatilinden istifade eden dükkânlar, müsaade edilen maddelerden başka şey satarlarsa ruhsatnameleri geri alınacaktır.

* Üniversite ikinci cerrahî kliniği doçentliğine operatör doktor Rıza Halit Kanuralp seçilmiştir.

* Devlet hava yolları idaresi Yeşilköyde yeni bir hava istasyonu yapmağa karar vermiştir.

* Dahiliye Vekâletince hazırlanan bir kanun projesine göre itfaiye teşkilâtı köylere varıncaya kadar teşmil edilecek ve itfaiye hizmeti mecburî olacaktır.

* Sirkecideki yeni maliye binasının inşaatı tamamlanmıştır.

* Bir Hazirandan itibaren Floryaya giden trenler çoğaltılacaktır.

* Bir müddettenberi Kasımpaşadaki tersanemizde inşa edilmekte olan iki denizaltı gemimiz bitirilmek üzeredir.

Arsada silâh atan sarhoş

Agâh adında birisi, dün adam akıllı içip sarhoş olduktan sonra, Şehzadebaşında 18 mart sokağındaki boş arsaya gitmiş, cebindeki tabancasile duvara nişan alarak silâh atmağa başlamıştır.

Yakalanan Agâh üçüncü sulh ceza mahkemesine verilmiştir.

MAHKEMELERDE
Balta ile çocuk öldüren katil
Dün mahkemede cinayeti nasıl işlediğini anlattı

Ağır ceza mahkemesi dün öğleden sonra ancak bir delinin işleyebileceği canavarca bir cinayetin duruşmasına başladı.

Vaka Şilenin Sunturlu köyünde geçmiş ve 18 yaşlarında Halid Ay adında bir genç 15 yaşında Muharrem adında bir çocuğu, hiç sebepsiz balta ile parça parça doğramış, öldürmüştür.

Katil yaşı küçük olmasına rağmen iri cüsseli idi. Etrafa hayret ifade eden gözlerle bakıyor, reisin suallerine müphem ve saçma sapan cevaplar veriyor, işlediği feci cinayeti gayet soğuk kanlılıkla anlatmaya çalışıyordu:

— Ben Şilenin Göksu köyündenim. Anam ile o sabah dağa odun toplamağa gitmiştik. Dönüşte anama, biraz dolaşacağım sen git dedim. Yolda üç çocuğa rastladım. Bunlar ellerinde bıçakla çubuk yontuyorlardı. Birdenbire üzerime bir sinir nöbeti geldi, zaten her zaman gelir ya. Cinler rüyalarımda bana türlü türlü eziyet ederler.

Çocuklar bir iki, üç diye sayı sayıyorlardı. Yanlarına yaklaştım. Birdenbire bana sihir mi yaptılar nedir pantalonumun bütün düğmeleri çözüldü, kızdım. Ve kendilerine:

— Siz okuyup yazmak bilir misiniz? diye sordum.

— Daha mektebe gitmiyoruz, dediler.

— Peki, Allahın kaç tane olduğunu da bilmiyor musunuz? dedim. Yine hayır, cevabını alınca, çocuklar birdenbire gözüme düşman gibi göründüler. Elimdeki baltayla üzerlerine yürüdüm; kaçıştılar. Baltayı arkalarından fırlattım, Muharremin omuzuna isabet etti. Çocuk yere düştü. Yanına koştum, baltayı yerden alıp Allahü Ekber, diyerek bütün kuvvetimle rastgele vurdum; parçaladım.

Mahkeme ilk şahit olarak maktul Muharrem çocuğun kardeşi 7 yaşında İsmail dinledi. İsmail de vakayı bu şekilde anlattıktan sonra, rençber Abdullah çağrıldı. Abdullah dedi ki:

— Tarlada çift sürüyordum. Yolun kenarında birisi gözüme ilişti. Bu adam yere çökmüş, yerden bir şeyler alıp alıp kuşağına dolduruyordu:

— Kimsin sen, ne yapıyorsun orada diye bağırdım? Ayağa kalkınca başının kan içinde olduğunu gördüm. Elindeki baltadan yere kan damlaları damlıyordu. Deli olmasından korktum ve elimdeki övendereyi kendimi müdafaa maksadile önüme tutarak:

— Yanıma yaklaşma, yakarım, dedim ve köye doğru bağırarak haber verdim. Yakaladık.

Sonra kendisine neden yaptın bu işi; sende hiç acımak yok mu? diye sordum:

— Fena mı? diye cevap verdi. Sizi bir belâdan kurtardım. Dünyada insan o kadar çok ki, bir tanesi eksilirse, ne olur?

Diğer şahit korucu Salih de şunları söyledi:

— Köy birbirine girmişti, kadınlar bağırıyor, çocuklar ağlıyor, erkekler bir taraftan bir tarafa kaçışıyorlardı. Hayırole ne var? diye sordum. Vakayı öğrendikten sonra arkadaşlarla yola çıkıp Halidi elinde balta ile civarda yakaladık.

Müddeiumumî Sadrettin, suçlunun deli olup olmadığının tesbiti için, müşahedeye alınmasını istedi.

Mahkeme kısa bir istişareden sonra Halidin müşahede altına alınmasına karar vererek duruşmayı başka bir güne bıraktı.

On kuruş alacak için...

Süleymaniyede Namahrem sokağında oturan dondurmacı Hayri adında birisi, ayni sokakta oturan ekmekçi İbrahim ile karısı Haticeyi 15 kuruşluk bir alacak yüzünden, döverek, yaralamıştır.

Alacaklı Hayri yakalanmış, cürmü meşhut mahkemesine verilmiştir.

KURUN

ABONE TARİFESİ

	Memleket içinde	Memleket dışında
Aylık	95	155 Krş.
3 aylık	260	425 „
6 aylık	475	820 „
Yıllık	900	1600 „

Tarifesinden Balkan Birliği için ayda otuz kuruş düşülür. Posta birliğine girmiyen yerlere ayda yetmiş beşer kuruş zammedilir.

Abone kaydını bildiren mektup ve telgraf ücretini, abone parasının posta veya banka ile yollama ücretini idare kendi üzerine alır.

Türkiyenin her posta merkezinde KURUN'a abone yazılır.

Adres değiştirme ücreti 25 kuruştur

Takvim

	Cumartesi 28 Mayıs	Pazar 29 Mayıs
	5 inci ay — Gün 31	
Rebiülevvel 1357	28	29
Rumi Mayıs 1354	14	15
Hızır günü	2	24
Gündoğuşu	4.33	4.33
Gün batışı	19.31	19.32
Sabah namazı	2.39	2.38
Öğle „	12.11	12.11
İkindi „	16.10	16.10
Akşam „	19.31	19.32
Yatsı „	21.27	21.28
İmsâk	21.21	2.20

Dünkü Hava

Hava yurdun Doğu Anadolu ile Karadeniz kıyılarında kapalı ve yer yer yağışlı, Trakya, kocaeli ve Orta Anadoluda çok bulutlu, diğer bölgelerde az bulutlu geçmiş, rüzgârlar doğu, cenup doğusu ve Karadenizin şark kıyılarında cenup, diğer yerlerde şimali istikametten orta kuvvette esmiştir.

Dün İstanbulda hava ekseriyetle bulutlu geçmiş, rüzgâr garptan saniyede 1 - 3 metre hızla esmiştir. Saat 14 de hava tazyiki 759.7 milimetre idi. Sühunet en yüksek 20.4 ve en düşük 13.4 santigrat kaydolunmuştur.

15 Yıl Evvel Bugün:

Geçenlerde Ankarada bir filmi vaadi hilâfına eksik gösterdiğinden dolayı halkın galeyanı üzerine tahrip edilen Fresconun millî sinemasını, tahrip edenler aleyhine bir dava açılmıştı.

Bu davanın dün Ankarada görülmesine başlanmıştır. Maznunlar 25 tanedir. Birkaçı gelmediğinden mahakeme başka bir güne bırakılmıştır.

Günlerin peşinden :

Edebiyatta yenilik

Geçen gün Vâ - Nû dostumuz bugünkü edebiyatçılardan bahsederken garbın aşırı modernizmini, kübizmini, fütürizmini taklit eden genç istidatları biraz çekiştiriyordu.

— Gönül dileyor ki Yahya Kemalin estetiğini ihtiva etmek şartile hececiler tarzında eserler yazmalıyız. Bütün klâsikleri bu çerçeve içinde dilimize tercüme eden şairlerimiz olmalı. Hülâsa, taklit edilecekse bari kendi millî üstadlarımızın izinden gidilmeli. Bir neo Yahya Kemalcilik, bir neo hececilik meydana gelmeli."

Diyordu.

Buna mukabil Nurullah Ataç arkadaşımız bir yazısında, her şeyde olduğu gibi edebiyatta da "yeniye hürmet" tavsiye ediyordu:

— Her türlü yeniyi serbest bırakmak lâzımdır. Yeniyi tenkit etmek, beğenmiyorsak beğenmediğimizi söylemek, evet. Fakat onu durdurmağa kalkışmak, hayır. Yeninin muhtelif tezahürleri reddedilebilir; fakat yenilik ruhu reddedilemez. Çünkü bir takım çirkin, devamsız şeyler yaratsa bile güzel ve devamlı da ondan, ancak ondan doğar."

Diyordu.

Edebiyat sahasında biribirinden farklı iki istikamete işaret eden bu fikirler bize Hâmidin vaktile söylediği bir sözü hatırlattı. O da edebiyatta ilerilemek için takip edilecek yolu şöyle tarif ediyordu:

— Daima gördüğümüz gibi; yazmakta ne terakki olabilir? Biraz da düşündüğümüz gibi yazmalıyız..."

Zannediyorum ki Hâmit bu sözü ile:

— Daima başkalarının yazılarını taklit etmekte ne fayda olabilir? Biraz da kendi gördüğümüz ve düşündüğümüz gibi yazmalıyız."

Demek istese gerektir. Çünkü yenilik ve yenilik içinde güzellik ancak görüleni ve düşünüleni yazmakla mümkün olabilir.

HASAN KUMÇAYI

Fikir ve hâdiseler:

Hocalık en yüksek rütbedir!

Yazan: Hakkı süha Gezgin

Büyük Millet Meclisinde maarif bütçesi konuşulurken, Vekil Saffet Arıkanın söylediği sözler ve okuduğu rakamlar, memleketin uyanık kütlesini etrafına toplamağa değer.

Bu beyanatı ikiye ayırmak gerektir. Birinci kısım, memlekette talebe sayısının, her yıl alabildiğine yükseldiğini gösteriyor. Vekil, bu kabarışı övünerek söylemekte haklıdır. Çünkü çokluğun arkasındaki pürüzler, ne olursa olsun, yurtta bilgiye susayışı bildirir. Bilgiye susamak, başlıbaşına bir kıymettir. Fakat bunun asıl büyük değeri, o susayışlardan doğacak neticeye varıldığı gün belirir.

Kim ne derse desin, şu toprağın üstünde irfansız hiçbir şey sürekli bir ömre kavuşamaz.

Tarihin ibretle dolu sayfaları, bu hükmün ölmez şahitleridir. Köle inkiyatları, sürü zihniyeti, hayvan korkusiyle sürülen saltanatlar, temelsiz duvarlar gibi yıkılıp gitti. İsterse bu duvarlar, bulut kaplı birer hisar olsun, son değişmez. Belki yıkılışları biraz daha gürültülü patırdılı, tozlu domanlı olur. Gerçek medeniyet, büyük devlet, şuurlu itaatlerden doğar. İnsanda bu temiz itaati emreden bilgidir.

Maarif Vekilimiz de böyle düşündükleri için, mekteplerdeki talebe çokluğunu sevinerek kaydetmekten kendini alamıyor.

Evet memleketin bolluğa kavuşması, cevherinin belirmesi, toprak altının fethi, üstünün mamurelerle donatılması hep bilgi sayesinde olacak işlerdir. Bu bilgiyi de, adama mektep verir.

Mektepleri doldurup taşıran çocuk kalabalığı, bir başka noktadan da müjde gibi alkışlanmağa değer. Bu müjde, vatandaki ana babanın uyanıklığıdır. Çünkü ancak binde bir çocuk kendi isteği, kendi iradesi ve kendi görüşüyle, mektep aramaz. Mektebin istikbal karanlığına çevrilmiş bir fener olduğunu kestiremez. Bu hücum, ilmin ana babaca da anlaşıldığının bir ifadesidir. Nutkun ikinci kısmı böyle değil. Orada yürekleri sızlatıcı bir öksüzlük seziliyor.

Talebe çoğalışını karşılıyacak zengin muallim kadrolarımız yok. Bunu da gayritabiî saymak doğru olmaz. Çünkü bir muallim, hele kendisine koca bir sınıf emanet edilecek değerli bir muallim, kolay yetişmez. Elbette daha epey zaman, memlekette bu sıkıntı duyulacaktır.

Hükûmet ve Bakanlık bu güçlüğü zamanında sezmiş ve tedbirlere de başvurmuştur.

Meselâ, geçenlerde yine gazete havadisi olarak, devletçe okutulan, devlet kesesinden beslenen, giydirilen talebenin, yüksek muallim mektebine girmeleri şart koşulacağını öğrenmiştik. Meccanî kayıt dosyalarına böyle bir taahhüt ilmihaberinin girişi, işte o muallim noksanının bir neticesiydi.

Yine bu eksiklik yüzünden değil midir, ki her yıl, ortamektep hocalığı için imtihanlar açılıyor. Yalnız bu türlü tedbirlerin, sağ cepten sol cebe boşalış bir hali var. Çünkü imtihana girenlerin yüzde doksan beşi, ilk tedrisat kadrosundan gelir.

Açık konuşmaktan çekinmiyelim, bugünkü genç nesil, hocalığı tamaa değer, özenmeğe hak verir bir paye saymıyor. Fakat bu saymayış, bir tetkik süzgecinden geçirilerek elde edilmiş değildir. Daha kolay, daha az yorucu mesleklere hevesten gelme bir şeydir. Çetini, yalçını, zorlamaktan doğan ruh tadını bilmedikleri, tanımadıkları için böyle yanlış yollara sapıyorlar.

Bugün hocaların kazancı az değildir. İnsaflı olur ve vatan bütçesi içinde muallime düşen, payı azımsamazsak, gönlümüze lâzımgelen teselliyi buluruz. Muallimler arasında ancak eskiler, lâyik oldukları refaha kavuşmamışlardır. Son on yıl içinde mesleğe girenler, bütün öteki meslektekilerden hiç de aşağı bir halde değillerdir.

Şu halde gençliğin hocalığa itibar etmemesini bir tetkik ve tahlil işinden ziyade, kolaya kaçmak gibi bir ruh ve irade küçüklüğüne vermek daha doğru olur.

Bunlar düşünmelidirler, ki muallim kadroları böyle dar kaldıkça, talebe miktarı ne kadar çoğalırsa çoğalsın, verim, hoca sayısının sınırlarından dışarı çıkamaz. Yarım öğretmenin ise zararı, faydasından çoktur.

Hoca arayan Maarif Vekâletinin bugün her çareye başvurarak yoksulluğu gidermeğe çalışması, işte memleketteki bu yaşayan gerçeği gördüğündendir. Dert görüldükten sonra, ise zorluğun yarısı atlatılmış olur. Hocalığı, rütbelerin en yükseği saymak, manevî zevklere kıymet vermek gençliğin idealleri arasında yer almalıdır.

Bir çöp kutusunun içerisinde

Kesik memeler bulundu

Evvelki akşam üstü Yenikapı açıklarında şehrin çöplerini mavnadan denize döken işçiler çöpler arasında bir teneke kutu görmüşler ve merak ederek içini açmışlardır.

Evvelâ yanlışlıkla çöp tenekesine atılmış dolu bir bal kutusu şüphesini andıran tenekenin kapağı etrafındaki lehimler sökülmüş ve kutuda yeni kesilmiş kanlı bir kadın memesi meydana çıkmıştır.

Vaziyet derhal mavnaları çeken romorkörün kaptanına bildirilmiş, kutu alınarak sahile gidilmiş ve meseleden polise haber verilmiştir.

Adli tıp işlerinde yapılan muayenede memelerin gayet mahir bir operatör tarafından kesildiği anlaşılmıştır. Meme kanserli ve urludur.

Hayırlı iki âşık

Taksimde Şehit Muhtar caddesinde oturan Salamon kızı Viktorya, dün gece Beyoğlundaki bir barda tanıştığı Üsküdarlı Hayri ve arkadaşları ile saat 2 raddelerinde bir otomobil gezintisine çıkmıştır.

Otomobil Osmanbeye geldiği zaman yeni ahbaplar Viktoryanın çantasındaki 8 lirayı çalmışlar, bir şeyden haberdar olmayan Viktoryaya veda ederek ayrılmışlardır. Viktorya biraz sonra işin farkına varmış, polise vererek Hayriyi tutturmuştur.

Kamyon arkasına takılan çocuk...

Ortaköyde oturan Nurinin oğlu Sadettin çocuk, dün sokaktan geçen 4002 numaralı kamyonun arkasına takılmış, fakat kamyonun arka kapısı açılarak başı üzerine düşmüş, Sadettin yüzünden ve başından yaralanmıştır.

Kmyon şoförü yakalanmış, çocuğa tedavi yapılmıştır.

—o—

Teberru

Alman mektebi talebe ve muallimleri Kırşehir zelzelesi felâketzedelerine verilmek üzere kendi aralarında üç yüz elli beş buçuk lira toplamışlar ve Kızılaya teslim etmişlerdir. Genç mekteplilerin hamiyetini takdir ile kaydediyoruz.

ŞEHİR İÇİNDE

Orta tedrisat kadrosu

Bu sene temmuz içinde tamamile hazırlanmış olacak

Halıcıların dileği

Şehrimizdeki halıcılar dün gümrük Başmüdürü Mustafa Nuriye bir heyet halinde giderek görüşmüşler, halı antreposunun muameleleri hakkında bazı dileklerde bulunmuşlardır.

İstanbul Gümrük Başmüdürlüğü, bu müracaati nazarı itibare alarak bu dilekleri tesbit etmiş, Vekâlete arzetmeğe karar vermiştir.

Vekâlet halıcıların dileklerini muvafık gördüğü takdirde halı antreposundaki muamelelerde bazı tadilât yapılabileceği umuluyor.

Babanali gümrüğü kaldırıldı

Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince görülen lüzum üzerine Çanakkale Gümrük Başmüdürlüğüne bağlı Babanali gümrüğü lâğvedilmiştir.

Bu gümrüğün bütün eşyaları ve kimya âletleri ihtiyaç görülen gümrüklere dağıtılacaktır.

Çimento hissedarlarının toplantısı

Arslan Çimento hissedarları dün Ağopyan hanındaki merkezlerinde bir toplantı yapmışlardır.

Toplantıda bu sene Çimento hisselerinin beherine 180 kuruş, müessisin hisse senetlerinin beherine de 929 kuruş temettü dağıtılmasına karar verilmiştir.

Tevziat 30 Hazirandan başlanarak 30 Ağustosa kadar yapılacaktır.

Fındık ve ceviz piyasası

Bu hafta içerisinde yabancı ülkelere fındık ihracatı olmamıştır.

Yerli piyasada 43,5 . 45 kuruş arasında 29 bin kilo iç fındık satılmıştır. İstanbul piyasasına gelen 13500 kilo fındığa mukabil bu satış alâkadarlarca az görülmektedir.

Şimdiki halde İstanbulda 2000 kabuklu, 7000 kabuksuk iç ceviz, 5000 kabuklu, 6000 kabuksuz, iç fındık stoku mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

Barut fiyatlarında tenzilât yapılacak

İnhisarlar idaresi, memleketimizde avcılığı teşvik etmek maksadile kara av barut satış fiatlerinde tenzilât yapmağa karar vermiş, bu hususta yeni bir tarife hazırlamıştır.

1 Hazirandan itibaren tatbik mevkiine konulacak tarifeye göre; 500 gramlık birinci nevi av barutu kutusu 110 kuruşa satılacaktır. Bundan evvel bu nevi barutun fiati 115 kuruştu.

Bundan başka şimdiye kadar 60 kuruşa satılan 250 gramlık barut kutusunu da bu defa 55 kuruşa almak mümkün olacaktır.

İkinci nevi 500 gramlık barut 95 iken 90 dan, 250 gramlık kutular 50 iken 45 ten, 100 gramlık kutular da 22,50 iken 18 kuruştan satın alınabilecektir. İnhisarlar idaresinin bu yeni tarifesi avcılar arasında son derece memnuniyetle karşılanmıştır.

Orta tedrisat kadrosunda nakil ve tayin işlerinin daima Eylûl aylarına bırakılması yüzünden birtakım karışıklıklar olduğu ve tedrisatın bu yüzden normal bir şekilde yürümediği orta tedrisat direktörlüğünce tesbit edilmiştir.

Bakanlık bu işe önümüzdeki Temmuz ayı başından itibaren başlıyarak on beş Temmuza kadar tamamlıyacak ve Ağustosun ilk haftalarında alâkadarlara tebliğat yapılacaktır.

Bu işe ait okul sanat ve öğretmen vaziyetleri tesbit edilmeğe başlanmıştır.

Köy okullarının yeri tesbit ediliyor

Şehrimizin muhtelif köylerinde kurulacak 25 köy okulu binasının yerlerini tesbit etmek üzere kültür direktörü Bay Tevfik Kutun başkanlığı altında bir heyet dünden itibaren çalışmaya başlamıştır.

Heyet türlü kazalara giderek köyleri gezmekte ve bina kurulacak yerleri kararlaştırmaktadır. Komisyon çalışmasını bir haftaya kadar tamamlıyacaktır.

Eskinazi Musevi cemaatinin elindeki bina alınıyor

Müsevi cemaati tarafından okul yapılmak üzere ayrılan Beyoğlu Galteşimet okulu bilâhara Eskinazi Müsevi cemaati tarafından okul halinden çıkarılmıştı.

Kültür direktörlüğü vaziyeti inceleyerek binayı tekrar alacak ve okul haline koyacaktır. Burada yeni ve güzel bir lise kurulacaktır.

Sınıf geçecek talebeler

Ortaokul talebelerinin sınıf geçme vaziyetlerini tesbit etmek üzere önümüzdeki Pazartesi günü öğretmenler meclisi bir toplantı yapacaklardır. Toplantıda sözlüye girecek talebeler tesbit edilecektir.

Gümrüklerde yeni tayinler

Dün İstanbul gümrükleri başmüdürlüğüne Ankaradan yeni bir tayin listesi gönderilmiştir.

Bu listeye göre; Karabük gümrük başmemuru Vehbi, İstanbul gümrükleri anbar memurluğuna, İstanbul anbar memuru Şerafettin terfian İstanbul gümrükleri veznedarlığına, Çanakkale anbar memuru Mithat İstanbul anbar memurluğuna, İstanbul muhasebe memuru Tevfik Fikret, terfian İstanbul Başmüdürlük memurluğuna tayin edilmişlerdir.

Ayrıca açıktan Şadi İstanbul gümrükleri muhasebe memurluğuna ve yine açıktan Ratıbe İstanbul memurluğuna, İzmit Değirmendere muhafaza memuru Hasan terfian İstanbul memurluğuna tayin edilmişler, İstanbul Gümrük Başmüdürlüğü memurlarından Zeki Sehavet, muayene memuru Ekrem, veznedar Mustafa Arif, anbar memuru Naim ve Mümtaz da birer derece terfi ettirilmişlerdir.

Valdehanın arkasındaki binalar

Eminönü Valdehanının yıkılması devam ediyor. Hanın arkasındaki 29 binanın istimlâk muamelesi de Temmuza kadar bitirilecektir.

Mal sahiplerine tebliğ işi bitirilmiştir.

Maltepe - Selâmiçeşme arasındaki bozuk yol

Maltepe ile Selâmiçeşme arasındaki bozuk yolun asfalt olarak inşasına karar verilmiştir. Bir haftaya kadar ihale yapılacaktır.

Diğer taraftan 350000 liraya ihale edilen Bebek - İstinye sahil yolunun da inşaatı birkaç güne kadar başlayacaktır.

Yeni cenaze istasyonları

Cenazelerin hazırlanan bir tarife ile belediye tarafından kaldırılması işine bir ay evvel başlanmıştı.

Fatih ve Kadıköyde evvelce tesis edilmiş olan istasyonlardan başka yeniden Bakırköy, Adalarla diğer dört yerde daha istasyon kurulacaktır.

Cenazesi olanlar bu istasyonlara müracaat edeceklerdir.

Ayrı Belediyelere tâbi olan sayfiyelerin plânı

Belediye hududu haricinde olan ve fakat İstanbulun sayfiye yerleri arasında bulunan Maltepe, Kartal, Pendik gibi ayrı belediyelere tâbi olan yerlerin plânları da İstanbul plânını yapan mütehassıs Prosta tanzim ettirilmesi meselesi tetkik olunmaktadır.

Taksimde yer altında yapılacak garaj

Belediyece, Taksimde yer altında bir garaj yapılmasına karar verilmiştir.

Şehir mütehassısı Prost ile imar müdürü Ziya dün Taksime giderek tetkikatta bulunmuşlardır. İki kısmı ihtiva edecek garajda otobüs ve taksiler duracaktır.

Garaj, Taksimde kaldırılacak olan gazinoların altında olacaktır.

Avni Bayer ceza mahkemesine verildi

Tepebaşında dişçilik yapan ve otobüs dedikodusu etrafında ismi sık sık işitilen Avni Bayer, evvelki gün eskidenberi tanıştığı Recai Nüzhet Babanın Kalamıştaki evine gümrük memurlarından Cavit admda bir arkadaşı ile gitmiş, Recai Babanı aramıştır.

Evdekiler Recai Nüzhetin evde olmadığını söyleyince Avni Bayer, kendisini aldattığını ve öldüreceğini söylemiş, bağırıp çağırmağa başlamıştır. İçerdekiler bu vaziyet karşısında büyük bir korkuya düşerek, komşu evlere kaçmışlardır.

Neticede polis tarafından yakalanan Avni Bayer dün mevcuden müddeiumumiliğe verilmiş, müddeiumumilik de kendisini, muhakeme olunmak üzere, Üsküdar sulh ceza mahkemesine sevketmiştir.

Resimle Hâdiseler:

Beynelmilel Havacılık Kurumu Reisi Romanyalı Prens Bibesko dün hususi tayyaresile şehrimize gelerek Ankaraya gitmiştir. Prens Bibeskonun seyahati, Türkiyenin hava yollariyle, Avrupanın muhtelif denizlerine bağlanma sı ve Asya hava yollarının Türkiye üzerinden geçmesi için yapılacak bazı tekliflerle alâkadar bulunmaktadır. Diğer resimde de toncu ateş talimlerinden diğer bir safha görülüyor

Beklediğimiz yeter!

Büyük Britanyanın Şiraz konsolosu David O' Konnor; valiyi ilzam yollu sözlerine devamla, neticede...

Tarih 9 Teşrinisani 1915!?... Şiraz valisi, Büyük Britanya konsoloshanesinde, bu devletin Şiraz konsolosu olan David O'Konnorun misafiridir. Çalışma odasında onunla karşı karşıyalar. Almanlar aleyhinde İngilizlerce hazırlanan bir plânın vali tarafından yerine getirilmesini isteyen konsolos, konuşmanın devam safhasında, ezcümle şöyle söylüyor:

— Ekselâns, siz yalnız İngilterenin servetini öğrenmiş vaziyettesiniz; İngilterenin kuvvetini öğrenmekten sakınınız. Servetiyle birleşen, servetine dayanan bu kuvvetin bir kudret olduğuna, fiilen tanımamakla iktifa edip, inanınız. Yanlış bir şeye inanmış, aldatılmış olmıyacağınızdan emin bulunarak, ekselâns!

Konsolos, valiyi adamakıllı sarsmıştı. Vali, artık bu sözlerden sonra hazırladığı itirazı ileri sürecek yerde, yutkundu. Başını önüne iğerek, içini çekti, içi kemirilerek inler gibi bir sesle, hafifçe tasdik etti:

— Evet, evet.. Ben, bütün bunları biliyorum. İşin neye varacağını kavrıyamıyor değilim!

Konsolos, valinin bu ricatı karşısında memnun, onu süzerken, karşısındaki, başını biraz kaldırarak, göz ucuyla ona baktı. Ve David O'Konnorun, kendisine istediği tesiri icra etmek zevkini tattığını sezerek, silkindi, tekrar mücadeleye devam arzusunu duyarak:

— Lâkin; dedi; önce plânmız şimdikinden farklıydı; esasta değilse bile, teferruatta.. Hattâ pek öyle teferruatta da değil, ya; meselâ, evvelce, daha birkaç ay sonra harekete geçmek niyetindeydiniz. Şimdi birdenbire işi tacil etmeniz, beni büsbütün müşkül vaziyete sokuyor. Bu müthiş acele, sıkboğaz edilmiş bir adam vaziyetine sokuyor beni; dolayısiyle de şaşırtıyor! Tereddüt içerisinde, ne yapacağımı bilemiyecek haldeyim! Eğer bu kadar acele etmeseydiniz,.. evet, acele etmeseydiniz bu kadar..

— Bu kadar acele etmeseydik mi?. Ekselâns, geçiktiğimiz söylenebilir; ve hattâ lüzumundan fazla! Evet, temkin ve itidalle davranışımız, bir zaaf alâmeti sanılarak, ortalığa fesat karıştırmak istiyenleri cesarete getirdi! Hüsnüniyetimizin gördüğü mukabeleye hiç de bu ayni isim verilemez, kanaatindeyim!

Bütün soğukkanlılığma rağmen, konsolos David O'Konnor, heyecana mı kapılıyordu? Çehresindeki hatlar, heyecanlanış izlerile değişiyor muydu? Şiraz valisi, bakışlariyle onu bakışlarını araştırarak, sordu:

— Ne demek istiyorsunuz bu sözünüzle?

Büyük Britanya konsolosunun sesi, ayni sesti. Tonu bir ihtizaza bile uğramadan, ne demek istediğini açıkça söyledi:

— Hemşerilerinizin pek sevdiği Her Vasmus'dan şikâyetçi olmanız daha yerindedir, sanırım. Bize tazallûm etmenize sebebiyet veren, odur!

— Vasmus mu?

— Bu isim, size yabancı gelmiyor her halde?

— Vasmus? Haa,.. evet,.. tabii! Evvelâ Buşehrde, sonra da Şirazda Almanların konsolosu idi; sizin gibi, o da bir konsolos..

— Fakat, 'idi,, değil mi? Şimdi ne o şehirde, ne de bu şehirde Almanyayı temsil etmiyor. Resmen bir temsil salâhiyeti yok! Bununla beraber, buralarda Almanyayı, Almanya hesabına en faydalı şekilde temsil eden de gene o! Hiç bir resmî sıfatı, salâhiyeti haiz bulunmadığı halde, vaziyet bu merkezde!

David O'Konnor, dudakları ucunda beliren çizgiyi gidermeğe lüzum görmeden:

— Bu adam; dedi; şimdi sadece bir sun faaliyeti de, aleyhine casusluk yaptığı tarafça hoş görülemez, kendisine istediği gibi at oynatmasma müsait meydan, daima boş bırakılamaz şüphesiz! Zanneder misiniz, ki İngiltere bu adamın ölçüsüzlükten çoktan çıkıp da aşırı dereceye varan bildiği gibi at oynatmasma daha uzun zaman seyirci kalabilir?

Şiraz valisi, Vilhelm Vasmusun hareketlerini takbih mi edecekti, yoksa onun hakkındaki mülâhazalara karşı sakit kalmağı mı tercih edecekti? Büyük Britanya konsolosu, onun bu hususta bir mütaleada bulunmasmı beklemeden, devamla:

— Vatandaşlarmızm cesaretine saygı beslerim; dedi; İngilizler, İranlıların cesaretini takdirle kendilerine karşı hürmet duyarlar. Fakat bu cesaretin, bizim aleyhimize istismar edilmesi de hoşumuza gitmez. Bu cesareti istismarla onları aleyhimize teşvik ve tahrik eden de, işte bu Almandır. Harekete getirici kuvvet, onun şahsında toplanıyor. Haftadan haftaya daha sıklaşan baskınlara uğrayor, baskın yapan kafilelerin gittikçe çoğalması dolayısiyle, biz de askerlerimizin sayısını arttırıyoruz; müdafaa cephesini daima daha ziyade tarsinle meşgul oluyoruz. Bu, bizim için bir külfettir. Vaziyet böyle değil midir sizce de, Ekselâns?

Ve Büyük Britanya konsolosu, sual sormakla beraber cevap beklemeden, İranlı valiye vaziyeti detaylarile de anlattı:

— Buşehrdeki garnizon, umumî harbin başlangıcmdakine nisbetle, 15 kere daha kuvvetlidir; oradaki askerlerimizi 15 misline çıkardıktan başka, bu şehri ayni nisbette de tahkim ettik. Vaziyet böyle olduğu halde, gene de oraya yeniden asker göndermek icap ediyor. Hükûmetim, petrol menbalarının emniyeti ihlâl olunmuş sayılıp sayılmıyacağını soruşturuyor, bu hususta endişe izhar ederek, vaziyeti ciddiyetle telâkki ediyor. Petrol ihtiyacını temin eden menbaların emniyetini temin hususunun, hele böyle bir muharebe zamanında bilhassa göz önünde tutulacağı, Ekselânsmıza izahtan müstağni bir keyfiyettir!

Zaman ilerledikçe, onun tarafma geçen kabilelerin sayısı fazlalaşıyor. Kabile, kabile arkası sıra bu çılgma taraftar kesiliyor. Ve candarma teşkilâtımızdaki yüzlerce kişinin de Vilhelm Vasmusun taraflısı olduğunu ben bilmiyorum mu sanıyorsunuz? Eğer daha ziyade bekliyecek olursam, sonunda yalnız İran kabilelerini değil, İran polisini de aleyhimize dönmüş göreceğim.

(Arkası var)

Bir katil müşahade altına alındı

Kadıköy vapur iskelesinde karısı Behiceyi yabancı bir erkekle beraber görünce tabancayla vurarak öldüren iskele başmemuru Rifatın duruşması neticesinde kendisinin, müşahede altına alınmasına mahkemece karar verilmişti.

Rifat dün adliye doktoru Salih Haşim tarafından muayene edilmiş, kendisinde kıskançlık ve olan her şeyi uzun uzadıya tefsir etmek hassaları görülmüştür. Fakat bunların marazî bir halde olup olmadığının tesbiti için tıbbî adlîde müşahede altına alınmasına karar verilmiştir.

—o—

Vefat

Eski Ceridei Havadis gazetesi sahibi Fethi Uzkanın biraderi Sahil Sıhhiye memurlarından Hüseyin Cemil Uzkan vefat etmiştir.

Cenazesi dün Kadıköyündeki evinden kaldırılarak Karacaahmede defnolunmuştur. Ailesine taziyetlerimizi

Elektrik şirketi

Ne gibi şartlarla satın alındı?

Ankara, 27 (Telefonla) — İstanbul Elektrik şirketile imzalanan mukavelename tasdik edilmek üzere yakında hükûmet tarafmdan Meclise verilecektir.

Şirket de mukaveleyi hissedarlar umumî heyetinin tasdikma arzedecektir. Mukavelenamenin bazı esas maddelerini hülâsaten bildiriyorum:

İmtiyaz mukavelesi vesaire ile şirkete bahşedilmiş olan asıl ve fer'î bütün imtiyaz, hak ve menfaatlerini bilûmum şebeke fabrika tesisatı levazım ve mefruşatın kâffesi şirketin Türkiyede bulunan menkul ve gayri menkul mal hak ve menfaatlerinin bir Kânunusani 1938 tarihinden muteber olmak üzere hükûmete devir ve tesellümünü şirket kabul etmiştir.

Bu tarihten itibaren işletme muamelâtının varidat ve masrafları hükûmete ait olacaktır. Bu tarihten evvel ise şirketin bütün akit ve vecibeleri şirkete ait olacak, ancak bu akitlerden hükmü bu tarihten sonraya ait olanlar hükûmete ait bulunacaktır.

Bir Kânunusaniden sonra şirketçe yapılmış olan akitler hükûmetçe ifa olunacaktır. Müşterilere halen meri bulunan bilcümle abonoman senetlerile mukaveleler eskisi gibi cari olacaktır.

Müşterilerin bir Kânunusani 1938 den itibaren evvelki zamana ait borçları şirketin 1937 - 1938 yıllarına ait faturaların tahakkuku 1937 - 1938 yıllarına ait günlerin adedi nisbetinde taraflar arasında tasfiye olunacaktır.

Bu esas dahilinde tahakkuk edecek şirket alacağı hükûmet mesuliyet kabul etmiyerek ve takibata girişmiyerek yüzde beş ücreti mukabilinde müşterilerden tahsil olunacaktır. Şirket bu alacaklarmı takipte serbest olacaktır. Şirket müşterilerinden aldığı nakit teminat mektupları, avan ve depozitoları bir Temmuz 938 tarihinde hükûmete devredecektir.

Umum müdür hariç, diğer memurlar müstahdemler bir Temmuz 1938 tarihinde mevcut olanları hükûmete intikal edecektir.

Şirket bir Kânunuevvel 1937 deki vaziyete göre ihtiyat sandığı, muavenet sandığı, hususî sermaye ve ikraz sandığı mevcutlarını hükûmete teslim edecektir.

Şirket memurlara karşı kanun ve iş akitlerinden mütevellit mesuliyetten kurtulup tazminat vermeğe mecbur olmıyacaktır ve şirketin taahhüdat ve vecibeleri hükûmete geçmiş olacaktır.

Mübayaa bedeli mağazada mevcut sekiz yüz bin liralık malzeme bedeli ile beraber on bir milyon sekiz yüzbin lira tesbit edilmiştir ki bunun ecnebi parasına çevrilmesi neticesi mukavelede borç miktarı bir milyon sekiz yüz yetmiş üç İngiliz lirası olarak kaydedilmiştir.

Hükûmet bu parayı yüzde beş faizli, 1938 yılı borç tahvilleri namı altında ödeyecektir. Tahvillerin beheri on İngiliz lirası krymetinde ve 43 kuponlu olacaktır.

Tediyeler ve itfa altı ayda bir yapılacaktır. Beher kuponun kıymeti beş Şilindir. İlk itfaya 1930 başında başlanacaktır.

Tahvil ve kuponlar vergilerden muaf tutulmuşlardır. Hükûmet 1 Kânunuevvel 1938, 10 Haziran 1939, 10 Kânunuevvel 1939 tarihlerinde satın alma bedelinin altışar aylık faizi karşılığı olarak 47,325, İngiliz lirası ödeyecektir.

1940 da başlıyacak taksitlerin her biri 75413 İngiliz lirası olacaktır. Taksitler Osmanlı Bankasının Londra merkezinde ödenecek ve tediye Türk borçlarının halen ve atiyen tâbi olacağı hükümlere yani meri olan itilâfnamede yapılacak her türlü tadilât tahdidat tecdit veya temditlere göre ifa edilecektir.

Tarife tatbikatında şirketin müşterilerden fazla aldığı paralar dolayısile şirket tebriye edilmiştir.

İbrada belediye hariç bırakılmıştır. Şirket tesisatının devriteslim muamelesine Haziranda başlanacak, bir ay sonra yani bir Temmuzda işletme fiilen hükûmete intikal etmiş olacaktır.

Asrî mezarlık meselesi

Lüzumu muhakeme kararına sebep ne?

Arsa nasıl satın alındı?- İstimlâk komisyonunun ve Daimî encümeninin o zamanki azaları-Tahkikatın geçirdiği safhalar

Dünkü gazetemizde neşredilen ve Ankara muhabirimizden telefonla alınmış olan bir haberde Vali ve Belediye reisi Muhiddin Üstündağ hakkında şûrayı devletçe lüzumu muhakeme kararı verilmiş olduğu bildirilmekte idi. Zincirlikuyuda asrî mezarlık tesisi sıralarında mezarlık için arsa satın alınırken yolsuzluk yapıldığına dair olan iddia, bu karara zemin teşkil etmektedir.

Bu hususta yaptığımız tahkikatın neticesini karilerimize bildiriyoruz:

Zincirlikuyuda asrî mezarlık tesisi Şehir meclisince beş sene önce kararlaştırılmış ve belediye icra makamı Mecidiyeköyü dışarısında mezarlık tesisine elverişli arsalar aramağa başlamıştır.

Bu arada Emlâki Milliyeye ait bir arsanın satın alınması mevzuubahs olmuş, Emlâki milliye idaresi bu arsanın beher dönümüne seksen lira ücret istemiştir; keyfiyet maliyece Vekiller Heyetine sevkedilmiş, orada da dönüm başına beş lira zammedilerek arsanın beher dönümü için seksen beş lira fiyat biçilmiştir.

Emlâki milliye idaresi bu arsanın mülkiyetinin kendisine ait olduğunu iddia etmekle beraber Mecidiyeköyündeki arazinin bazı kısımlarında olduğu gibi bu arsanın üstünde de 93 muhacirleri tarafından yapılmış barakalar vesaire vardır. Belediye arsayı satın almak için evvelâ fuzulî şagillerin çıkartılmasını Emlâki milliye idaresinden istemiş, Emlâki milliye idaresi arsayı bu fuzuli işgaller dolayısile belediyeye tamamen teslim edememiştir. Bu safhalar gazetelerde havadis olarak yazılmış, hadiseyi bu suretle öğrenenler arasında baş Eşref Dikoğlu namında bir zat, vekili vasıtasile belediyeye müracaat ederek o havalide mezarlık tesisine müsait arazisi olduğunu ve bunu daha müsait fiyatla satabileceğini bildirmiştir.

Bu müracaat üzerine fennî ve sıhhî tetkikat yapılarak arazinin mezarlık tesisine müsait olduğu anlaşılmış, merhum vali bay Haydarın reisliği altında Yusuf Ziya ve Hulûsiden mürekkep istimlâk pazarlık komisyonu mal sahibini çağırarak uzun uzadıya pazarlık etmiştir. Neticede bay Eşrefin vekili tarafından teklif edilen arazinin beher dönümünün fiyatı yetmiş üç lira olarak tesbit edilmiştir.

Keyfiyet usulü dahilinde daimî encümene sevkolunmuş, bayan Nakiye Elgün, bay Cevdet Kerim İncedayı, bay Mehmet Ali Yürüker, bay Mehmet Gökçe, Bay Avni Yağız, bay Suphi Artel, bay İhsan Namık Poroy, bay Şerafettinden mürekkep olan daimî encümen pazarlığın muvafık olduğuna ve 554 dönümden ibaret yekpare arsanın beher dönümü yetmiş üç liradan satın alınmasına ittifakla karar vermiştir.

Daimî encümenin bu kararında âmil olan başlıca iki sebep vardır: Birisi bu arsanın maliyeye ait olup da kazılıp doldurulup tesviyesi icap eden ve muhacirlerin işgali altında bulunan arsaya nazaran daha iyi şartları haiz olmasıdır; ötekisi de kıymeti Vekiller Heyeti kararile dönüm başında seksen beş lira olarak takdir edilmiş olan arsadan beher dönümde on iki lira eksik fiyatla satın alınmasının mümkün olmasıdır.

Daimî Encümenin kararı üzerine bay Eşrefe ait arsa bu bedelle satın alınarak mezarlığın tesisine başlanmıştır. Hadisenin mahiyeti budur.

Bundan birkaç ay önce mülkiye müfettişleri İstanbulda otobüs meselesi hakkında tahkikat ve tetkikatta bulunurken 934 yılına ait asrî mezarlık arsasının mübayaası keyfiyetinde yolsuzluk olduğu arsa sahibi bay Eşrefin himaye edildiği, bu zatın belediyeye dönümünü yetmiş üç liraya sattığı arsaları evvelce maliyeden ve diğer kimselerden dönümü otuz kırk liradan satın almış olduğu yolunda ihbarat ve neşriyatta bulunulmuştur.

Mülkiye müfettişleri bunun üzerine tahkikat ve tetkikata başlamışlar ve Dahiliye Vekâletine verdikleri fezlekelerinde bay Eşrefin arsasının bahalı alındığı, kendisinin himaye edilerek teneffüüne yardım edildiği beyanile vali ve belediye reisi Muhiddin Üstündağ, eski belediye reis muavini Hamid, belediye mezarlıklar müdürü Süleyman, eski istimlâk pazarlık komisyonu azasından berhayat bulunan Hulûsi ve Yusuf Ziya, o zamanki daimî encümenin şimdi mebus bulunan, Nakiye, Cevdet Kerim ve Mehmet Ali Yürükerden maada olan azası Avni, Suphi, İhsan Namık, Şerafettin ve Mehmet Ali Gökçe haklarında lüzumu muhakeme talebinde bulunmuşlardır. Evrak Dahiliye Vekâletinde tetkik edilirken Vekâlet hukuk müşavirliği, müfettişlerin bu talebinde isabet bulunmadığı ve arsanın satın alınma muamelesinin kanuna uygun olduğu mütaleasını ileriye sürmüş ve böylece evrak şûrayı devlete gönderilmiştir.

Şûrayı devlet mülkiye dairesi de işi incelemiş ve müfettişlerin lüzumu muhakeme hakkındaki talebini reddederek alâkadarların hepsi hakkında meni muhakeme kararı vermiştir. Bu karar usulen şûrayı devlet heyeti umumiyesine sevkedilmiş ve heyeti umumiye mülkiye dairesinin meni muhakeme kararını beş muhalif reye karşı altı reyle reddetmiştir. Bu vaziyete göre şûrayı devletin bu kararı alâkalılara tebliğ edilerek müdafaaları alınacaktır. Alâkalıların müdafaa ve itirazlarının tetkikinden sonra şûrayı devlet umumî heyetinin vereceği karara göre icap ederse mesele temyiz mahkemesine intikal edecek ve muhakeme orada görülecektir.

Sakat gözüken sağlam dilenci

Reşad Sinyalgüler adında birisi, sabık İran sefarethanesinin köşesine çökerek bir kolunu ceketinin içine saklamak bir ayağını da öteki ayağı altına almak suretile kendisine bir sakat süsü vermiş, dilenmiştir.

Polisler tarafından yakalanınca eli ve ayağı sapsağlam meydana çıkan Sinyalgüler, dün birinci sulh ceza mahkemesinde muhakeme olunmuş, demiştir ki:

— Ben yolculardan para istemedim, ki, onlar verdiler; hem beni bu seferlik affederseniz, bir daha yapmam!

Hakim Reşid, Sinyalgüleri 16 gün müddetle belediye hizmetlerinde çalışmağa mahkûm etmiştir.

Tavan tahtalarını sökerek para çalmış

Şehzadebaşında oturan Şerafettin Alp adında birisi, evvelki gece evinin altındaki bir dükkâna tavan tahtalarını sökerek girmiş, ve çekmecedeki 45 lira parayı çalmıştır. Suçlu ertesi gün hemen dördüncü asliye ceza mahkemesine verilmiş, fakat dinlenen şahitler aklından zoru olduğunu söylemişlerdir. Şerafettinin adliye doktoru tarafından muayenesi sonunda, deli olmadığı anlaşılmış, o yolda rapor verilmiştir.

Şerafettin hakkında karar bugün verilecektir.

Yeni Neşriyat

Türk tütünü

Memleketimizin bellibaşlı servetlerinden olan tütün işlerimiz hakkında neşriyatta bulunmak üzere (Türk Tütünü) isminde yeni bir mecmua çıkmağa başlamıştır.

Tütün tarlasında çalışan köylüleri gösteren renkli bir kapak içinde bulunan mecmuada memleket ve dünya tütüncülüğüne ait mütenevvi malûmat ve makaleler, tütün çiftçilerine öğütler, piyasa haberleri, röportajlar, fıkralar ve karikatür vardır. Tütüncülerimizi neşriyat sahasında tamamen tatmin edecek bir olgunluk ve mükemmeliyetle hazırlanmış olan (Türk Tütünü) mecmuasına iyi başarılar temenni ve bütün tütüncülere yeni gazetelerini okumalarını tavsiye ederiz.

Hatay meselesi hakkında Hariciye vekilinin beyanatı

Ankara, 27 (A.A.) — Bugün B. M. Meclisinde Hariciye Vekâleti bütçesinin müzakeresi esnasında Hariciye Vekili Dr. Tevfik Rüştü Aras aşağıdaki beyanatta bulunmuştur:

Tasvibinize arzolunan hariciye bütçesinde geçen seneki bütçeden bellibaşlı bir fark yoktur. Ancak bu münasebetle dış işlerimiz ve bu işlerle muvazzaf ve mesul dairenizin faaliyeti hakkında malûmat arzetmek isterim.

Bu vesile ile söz alan hatiplerin hemen hepsi Hataydan bahsettiler. Ben de sözlerime bu millî davamızdan başlıyacağım. Bu sayede haricî münasebetlerimize dair maruzatımı müsbet bir zeminde bitirmek kolay olacaktır.

Hatayın elim macerası hepinizin malûmudur. Anavatandan cüda düşen Türkiyenin bu mütemmim diyarı halkının çektikleriyle bütün Türkiye yirmi senedenberi muztariptir. Sakinlerinin her vakit ekseriyeti Türk, bünyesi Türk, kültürü Türk olan Hatay ayni zamanda vatanımızın büyük bir kısmının emniyet kapısı ve kilididir. Bu kıtayı askerî işgali altına alan Fransa ile senelerdenberi takibinden biran bile hali kalmadığımız sulh ve iyi geçinme politikamızın icabı olarak makul bir hal çaresine varmak için 1921 denberi daima biribirini ikmal edeceğini zannettiğimiz müzakerelerde bulunduk. Zaman zaman ümit uyandıran günler olmadı değil... Fakat devam etmedi. Bize karşı alınan teahhütlerin tatbik edilmemiş olması yüzünden tabiatiyle şikâyete mecbur olduk. Bu suretle her şikâyet safhası yeni bir müzakere açtı. Nihayet bildiğiniz cemiyeti akvam kararlarına varıldı. Bu kararların tatbikinin istilzam ettiği intihap talimatnamesinin bütün mukarrerata mugayir yapıldığını gene cemiyeti akvam makamlarına kabul ettirdikten sonra, bir yenisi tanzim edildi.

Şimdi, gûya bu son talimatnameye göre yapılmakta olan intihabat safhasını yaşıyoruz. Arada Fransa ile bu son talimatnamenin olsun iyi bir tatbika mazhar olması için işbirliği esasında bir anlaşmaya varıldı.

İçinde bulunduğumuzu arzettiğim intihabat safhasının daha başında izahı ve tadadı mümkün olmıyacak kadar tertiplerle ve iyi olmıyan niyetlerle karşılaştık.

Bu hususta Paris hükûmetinin ve Berutta onun âlî komiserinin dikkat nazarı celbedildi ve bu hareketlerin manası soruldu. Her defasında Paris hükûmetinden ve Fransanın buradaki büyük elçisinden teahhütlere ve anlaşmamıza riayet edileceği cevabı alındı.

Fransa âlî komiserinin Hatay delegesi Ankaraya geldi. Kendisi ile uzun uzadıya konuşuldu. Hataya avdetinde ilk iş olarak yaptığı, Hatayın gayri askerliği ahkâmına rağmen hakikî bir sebep olmadan asker getirmek oldu. Hâdiseler sonra bunun hedefini bize öğretti. İki gün evvel Paris büyük elçimiz Fransa hariciye nazırı ile konuştu ve şikâyetlerimizi saydı, döktü. Kat'î emirler verileceği vaadini aldı.

Hataydan gelen haberler orada tüyler ürpertici bir tethiş manzarası hükümferma olduğunu gösteriyor. İntihabat bin bir türlü tazyikler içinde cereyan ediyor.

Vaziyetin cidiyeti, hattâ vahameti aşikârdır. Cumhuriyet hükûmetinin bu millî meseleyi behemehal kat'î ve iyi bir hal suretine isal etmek hususundaki kararı da malûmunuzdur. Mutadımız olan soğukkanlılıkla hakkımızdan ve davamızdan emin olarak, Hataydaki kayıt işlerinin sona ereceği yakın günlerde tebarüz edecek neticeyi beklemekteyiz. Binaenaleyh hatiplerin bu mesele etrafındaki suallerine arzettiğim bu neticenin tezahüründen evvel cevap istemekte israr edilmemesini rica ederim.

Bu sabah Paris büyük elçimizden aldığım bir telgrafta şahsan kıymetli eski bir dostumuz olan Fransanın yeni hariciye nazırının biraz evvel arzettiğim kat'î vaadini yazılı beyanat ile teyit etmiş olduğunu öğrendiğimi ayrıca tebarüz ettirmeliyim.

Şimdi diğer devletlerle münasebatımıza geçiyorum:

Türkiyenin milletler arası vaziyeti durmadan yükseliyor. Şarkî Akdenizde, Karadenizde, Balkanlarda, ve Garbî Asyada müttefiklerimizle ve dostlarımızla birlikte bir sulh ve istikrar âmili olarak çalışılmaktadır.

Büyük devletlerden Şarkta komşumuz Sovyet Rusya ile münasebatımız ilk günündeki samimiyetini muhafaza etmektedir. Garpta Fransadan maadası ile dostluk münasebatımız mütemadiyen ilerlemektedir. Fransa ile münasebatımıza gelince, Atatürkün, Kamutayın bu devresini açarken irat buyurdukları nutuklarındaki şu beliğ cümlesini tekrar etmekle bu münasebatın her noktasını tekrar izah etmiş olurum:

"Yarınki Türk - Fransız münasebetlerinin dilediğimiz yolda inkişafına Hatay işinin iyi bir yönde yürümesi esaslı bir ölçü ve âmil olacaktır kanaatindeyim."

Bu büyük devletlerden İngiltere ile inkişafında devam eden iyi dostluk münasebetimiz bugün Londrada imza edilmiş olan klering ve kredi mukavelesi ile bir kat daha resanet peyda etmiş olacaktır.

İtalyanın Boğazlar mukavelesine iltihakı aramızdaki gittikçe artan dostluk münasebetlerimizin yeni bir tezahürü olmuştur. Almanya ile berdevam olan iyi münasebetlerin, Berlinde açılması derpiş edilen müzakerelerin önümüzdeki ayın sonlarına doğru yapılması kararı, iktısadî sahada yeni bir genişliğe mazhar olacağını ümit ettirmektedir.

Cumhuriyet hükûmetinin diğer büyük ve küçük devletlerle olan münasebetlerinde ahenkli bir istikrar ve inkişaf devam etmektedir.

Size bütün açıklığı ile arz ve izah ettiğim siyasetimizin ve kuvvetli dostluklarımızın son aylardaki tezahür vesilelerini de söylemeliyim ki haricî politikamızın tam manasını göstermiş olayım:

Malûmunuz olduğu üzere müstakil ve kardeş Mısır'a ilk hariciye vekili olarak gitmekle mesut oldum. Orada gördüğüm dostluk asarı cidden büyük ve iki memleketin samimî münasebetlerinin delilidir.

Başvekilimizin refakatinde olduğum halde Yunan ve Yugoslav müttefiklerimizin mümtaz ricalini ziyaret ettiğimizi biliyorsunuz. Bu iki dost ve müttefik memlekette bize karşı gösterilen çok iyi kabul ancak Balkan müttefikleri milletleri ile milletimiz arasındaki çözülmez kardeşlik bağlarının heyecanlı tezahüratı olarak tavsif olunabilir.

Sonbaharda diğer müttefikimiz Romanya ricalini de ayni hissiyat ile meşbu olarak ayni suretle ziyaretimiz mukarrerdir.

Son seyahatimiz esnasında komşu ve dost Bulgaristanın kıymetli ricalini de ziyaret etmek fırsatını bulduk ve iyi komşuluk ve dostluk münasebetlerimizi karşılıklı teyit etmekle bahtiyar olduk.

İçinde bulunduğumuz sene zarfında derpiş edilen haricî faaliyetimizin başlıcalarını tamamiyle arzetmiş olmak için dost Macaristana borçlu olduğumuz ziyareti yerine getirmek tasavvurunda bulunduğumuzu da memnuniyetle kaydetmeliyim.

Arkadaşlarım,

Görüyorsunuz ki samimî duyguların karşılaştığı devletler ve milletler arasında iyi münasebetlerin inkişafı pek tabiî oluyor.

İstikametini ve çalışma tarzını Şefimiz Atatürkün yüksek ilham ve irşatlarından alan dahilde ve hariçte herkesin itimat ve sevgisini kazanan senelerdenberi takip ettiğimiz bu haricî siyaset yolunda yürümekte devam edeceğimizi arzeylerim."

Metristepede

Dün muvaffakıyetli atış talimleri yapıldı

Atışlarda kıymetli misafir general Mariç de bulundular

General Mariç harekâtı takip ediyor..

Harekâtı takip eden subaylarımız..

Sayın misafirimiz Yugoslavya Harbiye ve Bahriye Nazırı General Mariç dün sabah topçu atış mektepinde yapılan atışlarda bulunmuşlardır.

Dost hükûmetin yüksek nazırına Millî Müdafaa Vekilimiz General Kâzım, Genelkurmay Asbaşkanı Orgeneral Asım Gündüz, Donanma kumandanı Amiral Şükür Okan. Donanma genelkurmay başkanı Ruhi Develioğlu refakat etmekte idiler.

Heyet saat on birde otomobillerle atış okulunun Metris çiftliğindeki bataryasına gelmişlerdir. Burada ilk önce Okul Yarbayı Muzaffer, atışların hedefini izah etmiş ve tam saat on biri beş geçe atışlar başlamıştır.

Düşmanın geceden işgal ettiği farzedilen tepelere piyade, topçu, tayyare ile müşterek harekete geçilecekti. Topçularımızın on beş dakika süren devamlı atışlarından sonra keşif tayyaresi ile yapılan muhabere ile hedefler değiştirilerek ateşe devam edilmiş, kaydırma atışlarla piyadenin düşman üzerine ilerlemesi gözetilmiş, muhtelif cephelerdeki topçu bataryaları ileri hatlarda harekete geçerek düşman üzerine açtıkları ateş görülmüştür.

Muhterem misafirimiz General Mariç harekâtı büyük bir dikkat ve alâka ile takip ederek muhtelif noktalar hakkında izahat almışlar ve ateş devam ettiği müddetçe verilen izahatı harita üzerinde takip etmişlerdir.

Evvelki gün Yavuz da dahil olduğu halde donanmamızın atışlarında bulunan ve takdirlerini alenen izhar buyuran General Mariç Türk topçularının dünkü atışlarını da takdirle karşılamışlardır.

Atışlardan sonra topçuları mevzilerinde görmek arzusunu izhar ederek bizzat mevzilere girmek suretile yapılan harekât hakkında izahat almışlardır.

Atış manevrasından sonra topçu Atış Okuluna gelinmiştir. Misafirimiz Burada subayların yapmakta oldukları tatbikatlarda bulunmuşlar ve son sistem âletlerle tatbikatlardaki muvaffakiyetleri takdir etmişlerdir.

Saat bire doğru mektebin kumandanlık dairesine gelinmiştir. Dost ve müttefik devlet nazırı mektebin defterine "Atış Okulunda gördüğüm intizam ve Türk topçularının muvaffakiyetli atışları beni çok mütehassis etti.,,

Cümlesini yazmışlardır.

General Mariç, mektepten ayrılırken mektep komutanı Yarbay Muzaffere teşekkür etmiş ve gösterilen atışlardan dolayı kendisini tebrik etmiştir.

Sayın misafirimiz General Mariç öğle yemeğini Trabyada Tokatliyan Otelinde yemişlerdir.

* * *

General Mariç ve refikası akşam saat 8,30 da Sirkeci istasyonundan kalkan Konvansiyonel trenine bağlanan hususî vagonla memleketine dönmüştür.

Millî Müdafaa Vekilimiz General Özalp, İstanbul Vali ve Belediye Reisi B. Muhittin Üstündağ, Genelkurmay Asbaşkanı General Asım Gündüz, Donanma Komutanı Amiral Şükür Okan, İstanbul Emniyet Direktörü B. Salih Kılıç, Merkez Kumandanı General İhsan İlgaz, Üssübahri kumandanı B. Mahmut Gökbora, Yugoslav konsoloshanesi erkânı kendilerini uğurlamıştır.

General Mariç ayrılacağı sırada Millî Müdafaa Vekilimiz General Kâzım Özlapı kucaklıyarak öpmüş ve General Kâzım Özalp da, müttefik milletin dost nazırına ayni şekilde mukabele etmiştir.

Hareketten evvel, bando muzıka, Yugoslav ve Türk millî marşlarını çalmış, bir müfreze asker kendisini selâmlamıştır.

General Mariç, askere Türkçe olarak "Merhaba asker,, dediği gibi, trenin hareketi esnasında pencereden "Yaşasın Türkiye!,, diye bağırmış, şiddetli alkışlar arasında ayrılmıştır.

Dost ve müttefik Yugoslavyanın kıymetli Harbiye ve Bahriye nazırı General Mariç ... gümüş bir çerçeve içerisinde imzalı bir fotoğraflarını hediye etmişlerdir. Bu pek kıymetli hediye, istasyonda Genelkurmay Asbaşkanı General Asım Gündüz tarafından kendisine takdim edilmiştir.

GENERAL MARIÇIN BEYANATI

General Mariç dün akşam Belgrada hareketinden önce kendisile görüşen muharririmize, memleketimizi ziyaretinden hasıl olan intibalarını şu samimî ifade ile anlatmıştır:

— Türkiyedeki ikametimden, en güzel hatıralarla dönüyorum. Çok hararetli ve samimî bir hüsnükabul gördüm.

Türk dostlarımızın bana karşı gösterdiği ihtimam tasavvurun fevkindeydi. Bu ziyaretimle, memleketinizin her sahada tahakkuk ettirdiği büyük terakki ve inkişafları takdir etmek ve bunların hayranı kalmak fırsatını bulmuş oluyorum. Yeni Türkiyenin büyük yaratıcısı Atatürkün yüksek dehası her tarafta açıkça görülüyor.

Türk askerinin meziyeti, bütün dünyaca malûmdur. Hudutsuz bir aşk ve milliyetperverlikle meşbu olan, yüksek kumandaya karşı ebedî bağlılığı bulunan, en modern vasıtalarla mücehhez Türk ordusu, dünyanın birinci sınıf orduları arasındadır ki bu müstesna hal, Türkiye ile ittifak ricalarının çoğalmasını intaç etmektedir. Bir kelime ile, Türkiyeyi ziyaretim dolayısile, içimde çok aziz ve silinmez hatıralar taşıyorum.,,

Hergün bir fıkra:

Kara eşek kapının önünde

Yemende iyi kalpli Maan adında bir vali, eşekle turfanda hıyar götüren bir köylüye rastlar:

— Bu hıyarları nereye götürüyorsun?..

— Valimiz pek severmiş. Belki bir hediye verir diye ona götürüyorum.

— Peki, ne vereceğini umuyorsun?..

— En az yüz altın.

— Çok.. On altın verse ne yaparsın?

— Ne mi yaparım. Kara eşeğimin nallarını sırtında paralarım.

Vali makamına gider; köylü de hıyarları valinin huzuruna getirir ve başını kaldırmadan karşısına durur. Aralarında pazarlığın başladığı bir sırada köylü bir aralık göz ucu ile valiye bakarak tanır; o esnada da vali:

— Çok istiyorsun; şimdi sana on lira teklif edersem ne yaparsın?.

— Ya Maan! vaziyeti biliyorsunuz Kara eşek kapının önünde bağlı duruyor.

Alemdar Sineması
Hergün iki film
1 — Saratoga
2 — Loren-Hardi Hindistanda
(Türkçe Sözlü)

İki çocuk 98 evi yaktı

Varşova, 26 (A.A.) — Zaltin köyünde iki çocuk, kazara evlerine ateş vermişler ve yangın birdenbire büyüyerek o köyde 28 evi ve civar

Mecliste heyecanlı celse

(*Üst tarafı 1 incide*)

tir. İktısat Vekâleti bütçesinden sonra Hariciye Vekâletinin bütçesi müzakere olunmuştur.

Hariciye bütçesinin heyeti umumiyesi üzerinde açılan müzakere üç saattan fazla süren ve yirmiden fazla hatip tarafından söz alındığı geniş ve çok heyecanlı olmuştur.

İlk olarak kürsüye gelen Yusuf Kemal Tengirşenk (Sinop), Hatayda neler oluyor, diye başladığı beyanatında, "okuduklarımıza, duyduklarımıza göre Hatayda çok feci hâdiseler geçmektedir. Türk diyenlere eza ediliyor. Kültür yerleri, halkevleri, basılıyor" demiş ve Fransız müstemleke memurlarının bütün dünyaca malûm olan tazyik sistemlerini kaydetmiştir.

Hatip bundan sonra Suriye ile bir komşuluk muahedesinin mevcut bulunmasına rağmen iki memleket hudutları arasında daimî olarak hüküm süren emniyetsizlik ve asayişsizliği tebarüz ettirerek Irak ile İran ile olan iyi komşuluk tezahürlerini memnuniyetle kaydeylemiştir.

Yusuf Kemal Suriye ile münasebetlerimizde tipik olarak tezahür eden cihetin "daima Türke eza" olduğunu ve bunun en ziyade Fransız müstemleke memurlarının zihniyetinde kendini gösterdiğini söyleyerek "Fransa hükûmeti benim bildiğim zamandanberi Türkiyeyi anlamadı, anlayamadı, anlamak istemedi" demiştir.

Hatip bu arada Türkiyeyi ve Türk davasını anlamış bulunan üç şahsın Briyan, Franklen Büyyon ve Herbertin hatıralarını anarak, "Şarkta tek kuvvet sizsiniz" diyen Briyana mukabil bugünkü Fransa hükûmetinin bu hakikati anlamamak istemekteki ısrarını söylemiş, hiç bir zaman müstemleke olmamış ve olmıyacak olan Hatay üzerinde Fransa ile olan görüşmelerin safhalarını anlatmış ve demiştir ki:

"Bizde Fransa dostluğu denildiği zaman onun yanında hep bir kelime görünür. "An'anevî dostluk" biz bu dostluğun ne şartlar içinde teessüs etmiş olduğunu sormuyoruz. Hudutlarımız o zamankinden daha küçülmüş olmakla beraber efendilik hislerimiz, efendilik duygularımız o günkünden daha yüksektir."

Yusuf Kemal Tengirşenk, Hatay meselesinin Milletler Cemiyetinde varılan sureti hallini işaret ettikten sonra, bugün Hatayda yapılan zulümlerin Milletler Cemiyeti mümessilleri gözü önünde geçmekte olduğunu söyleyerek Milletler Cemiyetinin bir süs olup olmadığını sormuştur.

Hatip Hataydaki Türkleri muhabbetle selâmlıyarak Franklen Büyyön ile aktedilmiş olan muahedenin müzakere safhalarını anlatmış ve Franklen Büyyön ile İneboludan Ankaraya kadar olan yolculuğu esnasında Fransız delegesi ile geçtiği bütün yollarda ihtiyar, genç, kadın, erkek ve çocukların cepheye silâh taşımakta olmalarını gördükten sonra, "her zaman bir millet böyle çoluğu çocuğu, ihtiyarı genci ile bir davaya sarılırsa, behemehal muvaffak olur" diye tahassüslerini ifade etmiş bulunduğunu hatırlatarak Türk milletinin bugün de ayni suretle Hatay davasını almış bulunduğunu kaydeylemiştir.

Hatip sözlerini bitirirken hükûmetin daha müessir tedbirler alması lüzumunu ileri sürmüştür.

Fuat Gökbudak (Urfa) Fransa ve Suriye ile olan münasebetleri izah ederek Suriye hükûmetini Suriyedeki Arapları bu meselede almış olduğu vaziyetten dolayı takbih etmiştir.

Bu beyanat üzerine Başvekil Celâl Bayar şunları söylemiştir:

Şüphe yok ki mebus arkadaşlarımız kanaatlerini kemali serbesti ile söylemek salâhiyetini haizdirler. (İşitmiyoruz sesleri).

Hepimizin bildiği veçhile mebus arkadaşlar kanaatlerini serbest ve açık olarak söylemek salâhiyetini haizdirler. Bu bedihî bir şeydir. Her mebusun söylediği sözler ancak kendi mesuliyetleri altındadır. Yalnız muhterem hatibin sözlerinin bir

Başvekilin sözleri

Ankara, 27 (A.A.) — Bugün B. M. Meclisinde 1938 bütçesi heyeti umumiyesinin mevcut 342 reyin ittifakile kabul edilmiş olduğu riyaset makamından bildirilmesini müteakip alkışlar arasında kürsüye gelen Başvekil Celâl Bayar şu beyanatta bulunmuştur:

Arkadaşlar, yüksek meclisiniz bu içtimaa ait en mühim ve en esaslı vazifelerinden birini ikmal etmiş bulunuyor. Yeni bütçemizi daha iyi, daha mükemmel bir hale sokmak suretile kabul buyurmuştur.

Bütçemiz geçen senelere nazaran daha mahmuldür. Önümüzdeki seneyi hükûmet kendisi için tamamile bir iş yılı addetmektedir.

Bütçeyi tetkik etmekte ne kadar dikkat ve hassasiyet göstermek hükûmetin vazifesi ise, bütçe encümeninde ve heyeti umumiyede arkadaşlarımız tarafından vaki irşadatı nazarı dikkate almağı da hükûmet aynı suretle bir vazife bilmektedir. (Bravo sesleri alkışlar). Çalışacağız, muvaffakiyetimiz ancak sizin müzahereti - nizle kabil olacaktır (Allah muvaffak etsin sesleri). Heyeti umumiyenizin bütçeyi bu suretle kabulünü hükûmete karşı itimadınızın bir nişanesi telâkki ediyorum, bilhassa teşekkürler ederim (Şiddetli alkışlar).

noktasında durmak mecburiyetindeyim. Dava ancak kendi davamızdır. Bizim davamızda Arap cephesi yoktur. (Bravo sesleri, alkışlar).

Profesör Reşit Tankut, Türkiyenin "menfaatlerini daha ziyade sulh yolu ile korumak ve sulhu muzaffer etmek" olan harici siyasetinin anahattını izah ederek demiştir ki:

Yaptığımız ittifakların, kurduğumuz paktların, sağlamlandırdığımız dostlukların neye istinat ettiğini dünya öğrendi. Şimdi medenî âlem bize elini uzatmış gönlünü açmış bulunuyor. Medenî âlem dedim, ne yazık ki bu âlemin mümessili olduğunu sanan ve iddia eden bir devlet hâlâ bu zümrenin dışında kalmak inadını gösteriyor. Arkadaşlar, bu devlet Fransadır. Uzun süren münasebetlerimizin hemen hepsinde benim tanıdığım Fransa diplomasisi, yüze gülerken de, diz çöküp yalvarırken de daima aldatıcı ve oyalayıcı kaldı. Şimdi onun ikinci bir tipini de Hatayda tanıyoruz. Bu tip evvelkinden şu farkla temayüz ediyor. Ayni zamanda iğtişaşçılara ağzı küfür ve iftira dolu yaygaracılara dayanmak.

Fransanın Suriyedeki mümessili bu marifeti dört başı mamur olarak başarmış bulunuyor. Onların orada tesis ettiği otorite dünyanın en sakin insanları olan Türk köylülerini tethiş etmekle meşguldür. Ve orada Türküm diyenin ağzına yumruk savuran bir zümre var ki ne kadar çok insan yaralar, öldürür ve ne kadar fazla izzeti nefis rencide ederse kanlı avuçlarının içine o kadar fazla bahşiş kıstırılıyor."

Hataydaki vaziyeti böylece işaret eden hatip bu facianın Milletler cemiyeti mümessillerinin huzurunda geçmekte olduğu ve yine bu komisyonun ortaya atmış olduğu Sünnî Türk meselesinin bir gaflet eseri değilse muhakkak bir cinayet eseri olduğunu ve bunun meşhur ayırt ve yurid düsturunun tatbikinden başka bir şey olmadığını söylemiştir.

Reşid Tankut Hatayda seçimin devam ettiği yirmi gün içinde Türk halkına karşı yapılmış çirkin muameleleri ayrı ayrı sayarak Fransanın Hatayda yerleşmek yolundaki politikasına ait müşahedelerini anlatmış ve Atatürkün sihhatı hakkında Berut membaından çıkarılmış olan haberlerin daha önce bir kısım Fransız matbuatında yer bulmuş olduğunu kaydederek bu şayia ile istihdaf edilmek istenen maksattaki küçüklüğü ve çirkinliği tebarüz ettirmiştir.

Hatip sözlerini şöyle bitirmiştir:

ile teminat altına alınmış bir Türk mıntakasında sömürgeci bir idare sinsi

Yanıbaşımızda ve vaziyeti ahitler sinsi aleyhimizde tedbirler alıyor. Alınan bu tedbirler ahde riayetsizlik sözleri durmamazlıktan çok daha ileri istikbali tehdit edebilir bir tehlike hazırlıyor. Fakat düşman aldatıcıdır. Şakalabandır, daima güler yüz gösteriyor biz de madem ki sulhcuyuz sabır ve tahammülde devam göstermek bize düşer mi diyeceğiz. Hayır arkadaşlar bütün dünyanın selâmeti için bile olsa zillet ifade eden sulhculuğa asla taraftar değiliz.„

Turgut Türkoğlu (Manisa) Hatay davasında Fransanın ve bu mıntakadaki memurlarının Türk halkına karşı almış oldukları vaziyetin mahiyetini anlatmış ve insanlık adını mevcut haklara dayanan Türk milletinin kendi varlığı içinde ayni hakkı aradığını ve buna tecavüz edenleri bertaraf ederek bu hakkını behemehal alacağını söylemiştir.

Rasih Kaplan (Antalya) Türkiyenin karadan ve denizden bütün komşularile olan iyi münasebetlerini buna mukabil cenup hudutlarındaki huzursuzluğu, emniyetsizliği anlattıktan sonra Fransada son zamanlarda neşredilmiş olan ve resmi makamalr tarafından da takrizler ilâve edilmiş bulunan bir kitaba işaret etmiş ve demiştir ki:

"Fransa hükûmetinden sorabilir miyiz, tekrar mı Adanaya gelmek istiyorlar. Dünkü Adana, Dünkü Maraş, dünkü Gaziantep buradadır. Biz de buradayız gelsinler.„

Rasih Kaplan vaziyetin ciddiyetine hükûmetin dikkatini celb ve bu işin katî bir sureti halle bağlanması lüzumunu ileri sürerek sözlerini bitirmiş ve onu takiben de söz almış olan Ruşeni Barkın (Samsun) Hataydaki Türk halkına karşı yapılmakta olan muamelelerden yalnız orada müstemleke memurlarının değil, Fransa hükûmetinin de mesul olduğunu Türk Hatayın daima Türk olarak kalacağını söylemiştir.

Hamdi Yalman (Ordu) Fransız müstemlekecilerinin içyüzünü ve bunun Suriyedeki tezahürlerini kaydeylemiştir.

Doktor Mazhar Germay (Aydın) Türkiye cumhuriyetinin harici siyasetinin umumî hatlarını kaydettikten sonra Hatay meselesi üzerinde Türkiye ile Fransa arasında ve Milletler cemiyetinde geçen görüşmeler ve alınan kararların kısa bir hulâsasını yapmış ve bu davanın mutlak olarak Türkün beklediği şekilde tahakkuk edeceğine dair olan inanımı kaydeylemiştir.

Himmet Bayur (Manisa) Hatay meselesinin safhalarını ve Fransanın bu işte takip ettiği siyaseti anlatmış ve bugün Hatayda bulunan milleler cemiyeti komitesi ve azalarının mensup bulundukları, dost ve milletlerin ve memurlarını idareden çekmelerini ve Fransanın hatırı için mesuliyeti üzerimize almamalıyız demeleri lâzım geleceği mutaleasında bulunmuştur.

Hatip Hatay intihabatının bugünkü vaziyetine müdahale edilmesini istemiş Lozan muahedesinin hükümlerinin Fransa hakkında iskat edilmesini ileri sürmüştür.

Besim Atalay (Kütahya) Arap milletinin Fransızlarla beraber olmasına imkân bulunmadığını Cezayirde Tunusta bir asra yakın bir zamandanberi Arap kavmine karşı yapılan zulümlerin unutulamacağını tebarüz ettirerek Fransa aleyhinde karar alınmasını istemiştir.

Hüsnü Kitapçı (Muğla) Türkiyenin herkese karşı muslihane siyasetini anlatarak davanın hallini üzerine alanın Ulu Şef olduğunu hatırlatmış ve demiştir ki:

"Ulu Şefin attığı hangi adımda, muvaffak olmadığı görülmüştür. Artık şu anlaşılıyor ki, iş son haddine varmıştır. Artık Türk milletinin tahammülü kalmamıştır.

Seniha Hızal (Trabzun) — Türk kadınının her davada olduğu gibi bu davada da kendisine düşen vazifeyi yapacağını söylemiştir.

Sırrı İçöz (Yozgat) Türkiye - Fransa muahedesinin kabülüne ait müzakereler esnasında bulunmuş olan Hatay heyetine ait hatırasını anlatmış, ve "Hatay Türkündür ve Türk Tatayın„ demiştir.

İbrahim Mete (Seyhan) Fransızlarla Türkler arasında geçen karşılaşmaların hatıralarını taşıyan generallerin gelecek Fransız nesline bu hatıralarını nakledecek kitaplar yazmasını tavsiye etmiştir.

Halil Menteş (İzmir) Türkiyenin Hatay istiklâlini Fransızlarla beraber tekeffül etmiş bulunduğunu hatırlatarak Hatayda halkın emniyetle istiklâlini kullanmasına mani olan anasırın bulunması dolayısiyle bu istiklâlin Fransa ile birlikte tahtı temine almalıyız. Fransa ile orada bir idare tesis etmeliyiz, demiş ve ilâve etmiştir:

"Bir izzeti nefis meselesi olan bu işten dönmemize imkân yoktur, her ne olursa olsun bu meseleyi halletmeliyiz.„

Çok heyecanlı bir hava içinde geçen bu beyanatlardan sonra kürsüye gelen Hariciye Vekili Dr. Aras hatiplere cevap vermiştir.

Hariciye Vekilinin sürekli alkışlar ve tasvip sesleriyle karşılanan nutkundan sonra heyeti umumiyesi üzerindeki müzakere kâfi görülerek Hariciye bütçesinin fasıllarına geçilmiş ve kabul edilmiştir.

Hariciye bütçesini, ziraat bütçesi takip etmiş ve bu bütçe üzerinde kısa süren bir müzakere geçmiştir.

Dört gündenberi devam etmekte olan 1938 masraf bütçelerinin sonuncusunu teşkil etmekte bulunan ziraat bütçesinin kabulünden sonra varidat bütçesinin fasılları ve onu takipben de müvazenei umumiye kanununun maddeleri okunarak tasvip edilmiştir.

Yazın saat 14 ten sonra daireler tatil olacak

Ankara, 27 (Telefonla) — Devlet dairelerinde mesai saatlerinin yeniden tesbiti mevzuubahistir. Başvekâlet müsteşarının reisliğinde vekâletler müsteşarlarından müteşekkil komisyonda tetkik edilen mesele hakkında hazırlanan rapor Başvekile verilmiştir.

Bu raporda yaz ve kış mesai saatlerinin şu şekilde tatbiki muvafık görülmüştür:

15 Hazirandan 15 Eylüle kadar devam edecek yaz mesai saati sabah sekizde başlıyacak, saat 14 de daireler tatil olunacaktır.

Kış mesai saati ise sabah dokuzdan 12 ye ve 13,5 dan 17 ye kadar olacaktır.

İktisat Vekilinin sözleri

Benzin haziranda yeniden indirilecektir

Ankara, 27 (Telefonla) — B. M. Meclisi bugün Abdülhalik Rendanın başkanlığında toplanarak 938 bütçesinin müzakeresine devam etmiştir. İktısat Vekâleti bütçesi münasebetiyle Vekil Şakir Kesebir beyanatta bulunarak demiştir ki:

— Benzine ispirto karıştırmak, benzin ve petrol fiyatlarını indirmek İktısat Vekâletinin daima meşgul olduğu işlerdendir. Son günlerde benzinde bir indirme yapılmıştır. Haziran sonlarına doğru satış artması nisbetleri ve değişen alım fiyatları hesaplanarak yapılacak bilânçoya göre yeni bir tenzil derpiş edilecektir. Haziran sonundaki tenzilât daha mühim bir tenzil olacaktır. Benzine ispirto karıştırmak projeleri henüz elde bulunuyor.

Memlekette şeker istihsalini artırmak için Şarkta, Orta Anadoluda ve Garpta yeniden fabrikalar kurulacak ve pancar ziraatinin lâyikile inkişafı için tedbirler alınacaktır.

Bu sene üzüm rekoltesi memnun olacağımız bir rakam üzerinde kendini gösteriyor. 937 senesi rekoltesi 42 bin tondu, bu sene 80 bin tona çıkacaktır.

Afyon ticaretimiz birkaç sene evvelki ağır vaziyette değildir. Daha normal hale gelmiştir.

Hayat pahalılığı ile mücadele hükûmet işidir. Biz de bir taraftan ilmî noktadan hayat pahalılığı tetkikine yardım ediyoruz. Temmuz ayında ikinci bir mütehassıs getirteceğiz.

Turizm işi için çalışıyoruz. Ehemmiyetiyle mütenasip bir turizm politikası takip etmeğe karar vermiş bulunmaktayız.

Karabük fabrikasındaki çalışmalar ilerlemiştir. Önümüzdeki sene ilk ocaklar yanmış olacaktır.

Klering sistemi memleketimize uygun bir sistemdir. Kleringli memleketlere yaptığımız ihracatımız muntazaman artmaktadır. 932 de 75 milyon olan ihracatımız 36 da 90 küsur milyona, 37 de 109 milyona baliğ olmuştur.

Klering sistemini terkedip serbest döviz esasına müstenit bir sisteme geçmeyi bugün derpiş etmek mevkiinde değiliz."

Modern Sanatoryom

(*Üst tarafı 1 incide*)

Bu iki teklifin mahiyetleri iyice tetkik edilirse şu neticeye varılır: Bir memleketin umumî sağlık işi de hakikatte bir millî müdafaa meselesidir. Bilhassa Türkiyede tahribatı tahmin edilemeyecek kadar korkunç bir derecede olan verem hastalığına karşı tedbir almak o nisbette mühimdir. Fakat hudutlarımızı müdafaa için silâh ihtiyacı derhal takdir edildiği ve bu yolda icap eden her fedakârlık zamanında yapıldığı halde modern bir sanatoryomun da memleketimiz için bir milli müdafaa vasıtası olduğu henüz her tarafta anlaşılamayor. Onun için beş yüz bin liranın böyle bir sanatoryoma tahsisi hakkında Parti grupunca verilen karar çok yerinde olmuştur.

Şimdi bu işin başarılması Kızılay Cemiyetinin himmetine kalıyor. Fakat bu teşebbüste muvaffak olmak için her şeyden evvel yapılacak sanatoryomun yerini isabetle tayine ihtiyaç vardır.

Kızılayın yapacağı sanatoryomu Ankara civarında mı, yoksa İstanbul tarafında mı yapmalı? İstanbul memleketimizin nüfusça en kalabalık bir şehri olduğu gibi modern bir sanatoryom için icap eden vasıtaları kolayca tedarike müsait bir muhit de sayılır. Bundan başka İstanbul birçok vilâyetlere denizden ve karadan bağlı olduğu için hastaların buraya gidip gelmeleri nisbeten daha kolaydır. Bu itibarla sanatoryom mevkii için iptida Adalar hatıra geliyor. Fakat şunu unutmamak lâzım gelir ki sanatoryom demek her şeyden evvel akciğer veremlerine fennen en muvafık olan bir hava muhiti demektir. Denizin iyodlu havası ise ciğerleri tahriş edeceği için dağ havası kadar akciğer veremlilerine müsait değildir. Onun için Kızılayın yapacağı sanatoryomu sahilden en aşağı yirmi kilometre içeride ve şimal rüzgârlarına karşı kapalı bir mevkide kurmak doğru olur.

Bununla beraber Türkiyede sanatoryom ihtiyacı o kadar şiddetlidir ki öyle bir iki sanatoryom tesisi de kâfi gelemez. Memleketin her tarafında müteaddit sanatoryomlar tesisi de maddi vesait noktasından imkânsızdır. Onun için yapılacak modern sanatoryom ile vereme karşı mücadele için kurulmuş diğer müesseselerden âzamî istifade çaresini bulmak lâzımdır. Fikrimizce bu çare tesis edilecek verem sanatoryomunu yalnız hasta tedavisine mahsus bir müessese gibi değil, verem hastalığının tedavi usullerini halka en doğru ve en basit şekilde öğretmeğe mahsus bir mektep gibi kullanmaktır. Verem tedavisine muhtaç olanların müracaatları halinde sanatoryom tedavisi ne demek olduğunu kendilerine iyice anlatmaktır. Bundan başka zaman zaman memleketin muhtelif yerlerinden sanatoryom muhitine tetkik seyahati suretile gelecek halk kafilelerini bu hususta aydınlatmaktır. Hülâsa verem hastalığının tedavi kabul etmez bir âfet olduğu hakkında ötedenberi halk tabakası arasına girmiş ve yerleşmiş olan yanlış fikir ve kanaati modern sanatoryomda yapılacak propaganda vasıtasiyle ortadan kaldırmaktır.

ASIM US

İstanbul Belediyesi İlânları

Vesaiti nakliye resminden olan borcundan dolayı haciz altına alınan Doç markalı ve 1953 plâka sayılı taksi otomobili Osmanbeyde Osmanbey garajında 30 - 5 - 938 pazartesi günü saat 11 de açık arttırma ile satılacağı ilân olunur. (B.) (3140)

Bebek - İstinye yolunun genişletilmesi dolayısiyle Rumeli hisarındaki Kayalar mezarlığı önünden geçen yola gidecek kısım kazıklarla ayrılmıştır. Ayni mezarlıktan Koleje çıkan yolun solunda — Bebek cihetinde — kalan metrûk mezarlığın da tamamen kaldırılması kararlaştığından gerek burada ve gerekse yola giden kısım da mezarları bulunanların azami bir hafta zarfında kaldırmaları ve kaldırmayanların belediyece kaldırılacağı ilân olunur. (B.) (3141)

Kadıköy Belediye şubesi sınırları içinde tarla, bahçe, arsa vesair mahallerde birçok kuyuların ağızları açık bırakılmasından tehlikeli vaziyette olup bu yüzden kaza vukuu melhuz bulunduğu anlaşılmıştır. Tebligat için sahipleri çok aranmış olduğu halde bir çoğunun nerede bulundukları meçhul kaldığı gibi ikametgâhı malûm olanlara da yapılan tebligata rağmen tehlikeyi izale etmemişlerdir. Bir ay zarfında sahipleri tarafından bu kuyuların ağızlarını sağlam bir surette kapattırılarak tehlikenin önüne geçilmesi aksi takdirde belediyece toprak ile doldurulma suretiyle kapatılacağı sahiplerince bilinmek üzere tebliğ olunur. (B.) (3142)

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum İdaresi İlânları

Muhammen bedeli 18.000 lira olan bir adet plân freze tezgâhı 8 - 7 - 1938 cuma günü saat 15,30 da kapalı zarf usulü ile Ankarada idare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 1350 liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve Nafıa müteahhitlik vesikası ve tekliflerini ayni gün saat 14,30 a kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme Dairesinden, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (2988)

ÇAPRAZ
Kelime bulmacası

Yeni bulmacamız

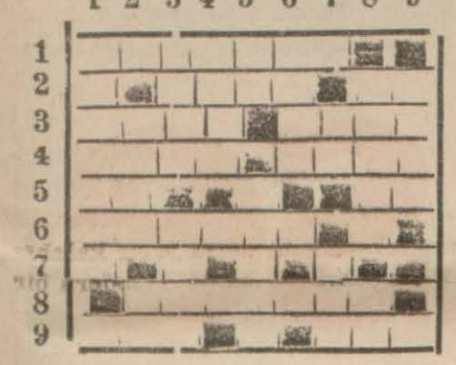

SOLDAN SAĞA:

1 — Tütünün bir nevi içki. 2 — Vücudun bir kısmı, musikide sükût. 3 — Hindistanda verilen bir lâkap, kıymet ölçüsü. 4 Kanunen öldürme, Edirnede bir nehir. 5 — Arapça su, hayvanî gıda. 6 — Avcı bir kuş, 8 — Tarihe karışan bir Türk devleti. 9 — Ağa, bir peygamber.

YUKARIDAN AŞAĞI:

1 — Bir kadın ismi. 2 — Sarîta bir tabir, mecaz olarak kalbe saplanan, 3 — Hindistanda bir lâkap, bir peygamber. 4 — Kilonun cüzü. 5 — Ki'nin tersi, cinsin hacmi. 6 — Çok kaynamış. 7 — San'at, bir erkek adı. 8 — Türkiyede şarabı meşhur bir yer, sahip. 9 — Zamanı gösteren.

DÜNKÜ BULMACAMIZIN HALLİ:

SOLDAN SAĞA:

1 — Denizbank. 2 — Arı. 3 — Deri, in. 4 — İk, öp, sa. 5 — Kilit, sık. 6 — Onur, daha. 7 — Nafaka. 8 — Uzak,ra. 9 — Sır-

Günlük RADYO Programı

ÖĞLE NEŞRİYATI

Saat: 12,30 Plâkla Türk musikisi. 12,50 Havadis. 13,05 Plâkla Türk musikisi. 13,30 Muhtelif plâk neşriyatı. 14 Son.

AKŞAM NEŞRİYATI

Saat: 18,30 Plâkla dans musikisi. 1915 Konferans: Üniversite namına: Tıp Fakültesi profesörlerinden Doktor Akif Şakar: (Oeniz kıyılarının insan vücuduna fizyolojik tesirleri). 19,55 Borsa haberleri. 20 Necmettin Rıza ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları. 20,45 Hava raporu. 20,48 Ömer Rıza tarafından arapça söylev. 21 Belma ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları (Saat ayarı). 21,45 ORKESTRA: 1 — Suppe: Bokaço. 2 — Herman: Omaj vals. 3 — Rosey: Entermezzo. 4 — Rebikof: Larbr dö noel. 22,15 Ajans haberleri. 22,30 Plâkla sololar, opera ve operet parçaları. 22,50 Son haberler ve ertesi günün programı. 23 Son.

ŞEHZADEBAŞI
TURAN TİYATROSU
Halk San'atkârı Naşit
ve arkadaşları
Miço Pençef varyetesi
DALKAVUK
Opeeri 3 perde
DANS, SOLO, DÜET,
VARYETE

BORSA

Ankara 27-5-938

Hizalarında yıldız işareti olanlar, üzerinde muamele görenlerdir. Rakamlar saat 12 de kapanış satış fiyatlarıdır

ÇEKLER

Paris	28 61	Madrid	13 1568
Nevyork	0 7936	Berlin	1 9767
Milâno	15 0854	Varşova	4 2085
Brüksel	4 69 13	Budapeşte	4 0112
Atina	87 6835	Bükreş	106 8592
Cenevre	3 4838	Belgrad	34 9375
Sofya	64 9820	Yokohama	2 7542
Amsterdam	1 4390	Stokholm	3 1120
Prağ	22 8033	Londra	623 25
Viyana		Moskova	23 87

İstikrazlar

1933 T. Bor	18 90	Ergani İstik.	
" " II		S. Erzurum	
" " III		S. Erzurum	97

Efektifler verilmemiştir.

Saat	KALKACAK VAPURLAR	
	Vapurun adı	*Gittiği yol*
18	Bursa	Bartın
15	Bartın	Ayvalık
20	Çanakkale	Mudanya
	Saadet	Bandırma
	GELECEK VAPURLAR	
12.30	Erzurum	Karadeniz
10	Ülgen	Bartın
6.30	Saadet	Bandırma
17.30	Trak	Mudanya

İstanbul Defterdarlığından:

Sıra	İsim	Mükellefin Şöhret ve İştigali	Ticaret adresi	Verginin nev'i ve mik. Kazanç Kazanç L. K.	Buhran Buhran L. K.	Ceza Ceza L. K	İhbarname No.su
1	Tahsin	— ahçı	Gazihasanpaşa tersane içi.	21 —	4 20		1/73
2	Mahmut	— kömürcü	K. Piyale Zincirlikuyu cad. N. 273/3	10 88	2 18		7/74
3	Yusuf	— kömürcü	Emincami mah. Emincami sok. 67	15 —	3 —		7/22
4	Ahmet	— kömürcü	Yeldeğirmeni Akbaba yokuşu N. 15	6 —	1 20		1/82
5	Lütfu	— Ekmek bayii	Tahtakadı Uzunyol N. 42	26 10	5 22		6/ 3
6	Cemil	— Bozmacı	Piripaşa yağhane 4.	29 70	5 94		2/19
7	Ömer O. Mehmet	— kalaycı	Sütlüce kulbarane 156	1 98	— 40		4/93
8	Hayım Farçı	— kunduracı	Hasköy iskele c. 13/1	6 46	1 49	— 97	1/48
9	Osman O. Mustafa	— „	Kâğıthane tabye N. 8	4 50	1 04	— 68	1/65
10	İnebolulu Kadri	— ahçı	Alibeyköyü Kemikli dere N. 48/1	2 03	— 47	— 31	1/51
11	Halil O. İhsan	— ekmekçi	Sütlüce Tekke sok. 1	— 45	— 09		1/12
12	Cemil	— Bozmacı	Piripaşa yağhane 4 N.	13 20	3 04	1 98	1/63
13	Mehmet	— otçu	Sütlüce Karaağaç cad. 36/108 N.	5 25	1 05		5/66
14	Mustafa O. Osman	— ekmekçi	Kiremitçi Hasköy caddesi N. 77	5 25	1 05		5/77
15	Ömer O. Mehmet	— kömürcü	Sütlüce Kumbarane 166	15 —	3 45	2 25	1/55
16	Yusuf O. Hamdi	— kahveci	Kemerburgaz İstanbul caddesi N. 98	7 14	1 43		1/29
17	Mehmet Sait	— bakkal	Sütlüce Karaağaç 55/1	10 50	2 42	1 58	1/14
18	Hasan O. İsmail	— aşçı	Alibey Silihtarağa elektrik fab.	6 75	1 55	1 02	1/92
19	Ahmet Şevki	— mübayaacı	Sütlüce mezbahası	240 —	48 —	—	15/21
20	Marko Eğiz	— tütün deposu	Keçecipiri Hasköy	135 50	27 10	—	1/94
21	„	„ „ „	„ „ „	135 50	31 17	20 33	1/95
22	Feldman ve mahdumları	— bağırsakhane	Sütlüce Karaağaç 115 N.	72 —	14 40		1/93
23	Selâmet	— lokantacı	Alibey elektrik fabrikasında	37 50	8 63	5 63	1/96
24	İbrahim O. Mustafa	— kır kahvesi	Kâğıtane mesire bilâ N.	20 25	4 73	3 38	1/37
25	İsmail Hakkı	— kır kahvesi	Kâğıtane mesire	13 50	3 11	2 03	1/98
26	Tatyoz Kapriyel Oğ.	— kır kahvesi	Kâğıtane mesire bilâ N,	23 63	5 44	3 55	1/97
27	Arabacı Haçik	— kır kahvesi	Kâğıtane mesire	20 25	4 73	3 38	1/99
28	Artin, Puzant	— „ „	Sütlüce Karaağaç 47/49 N.	36 —	7 20	—	1/54
29	Nesim Naum	— bakkal	Keçecipiri meyhane N. 25	14 07	2 82	—	1/45
30	Kemâl Franko ve Ahmet	— terzi, tutkal ve yağ imali.	Kâğıtane Sünnet köprüsü 3 N.	86 —	17 20		1/100

Yukarıda adı, işi ve eski adresi yazılı Kasımpaşa maliye şubesi mükellefleri yeni adreslerini bildirmemiş ve yapılan araştırmada da bulunamamış olduklarından hizalarında yazılı 934 mali yılı kazanç ve buhran vergilerine ait ihbarnamelerin bizzat kendilerine tebliği mümkün olamamıştır. Hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümlerine tevfikan ve tebliğ yerine geçmek üzere ilân olunur. (3144)

Jandarma Genel Komutanlığı Ankara Satınalma Komisyonundan:

1 — Komisyonca satın alınması lâzımgelen eşya cins, miktar, tahmin bedeli, alım tarih ve usulleri aşağıda yazılmıştır.

2 — Şartnamesi parasız komisyondan alınabilecek olan bu alımlara girmek isteyenlerin kapalı zarf eksiltmeleri için teminat ve vesikalı teklif mektuplarını eksiltme saatinden en az bir saat evvel komisyona vermeleri.

Açık eksiltme ve pazarlık için de teminat ve vesikalariyle tam vaktinde komisyonda bulunmaları. (2904)

Miktarı		Tahmin bedeli	teminat	alım usulü	İhale gün ve saat	
1—2000	Kilim	350 Kuruş	525 Lira	Kapalı zarf	6/6/938	Pazartesi 10
2—6300	Yem torbası	80 „	378 „	„	6/6/938	„ 15
3— 400	Keçeli belleme	2 Lira	60 „	Pazarlık	7/6/938	Salı 10
4—1200	Tımar fırçası	125 Kuruş	112,5 „	Açık eksiltme	7/6/938	„ 15
5— 500	Gebre	15 „	225 Kuruş	Pazarlık	8/6/938	Çarşamba 10
6—1250	Bez su kovası	110 „	10315 „	Açık	8/6/938	„ 15
7— 750	Zincir saplı şaplı yular	220 „	12375 „	Açık	9/6/938	Perşembe 10

Üsküdar Sulh İkinci Hukuk Hâkimliğinden:

Saffet Bulutun Anadolu hisarında halat fabrikasında makinist Tekirdağlı Mustafa oğlu Recep Bulut aleyhine açtığı sulh teşebbüsü davasının icra kılınmakta olan duruşmasında: müddeaaleyhi mumaileyh Recebin ikametgâhının meçhuliyetine mebni kendisine on beş gün müddetle ilânen tebligat ifasına ve duruşmanın 20 - 6 - 938 saat 14 de bırakılmasına karar verilmiş olduğu tebliğ makamına kaim olmak üzere ilân olunur. (25695)

ERTUĞRUL SADİ
TEK TİYATROSU
Bu gece
TEKİRDAĞ HALK
sinemasında

TİFOBİL
Dr. Ihsan Samı
Tifo ve paratifohastalıklarına tutmamak için ağızdan alınan tifo haplarıdır. Hiç rahatsızlık vermez. Herkes alabilir. Kutusu 55 Kr.

— KURUNun kitap şeklinde roman tefrikası. —

Bizans İmparatorluğunun Tarihi

Bizans mevzuu uzun yıllar ayrı ayrı tetkik ve tetebbü edilmiş bir mevzu olduğu halde bugün bile aydınlatılmamış birçok tarafları vardır. Tevfik Yetimlioğlu tarafından lisanımıza çevrilen Bizans İmparatorluğunun tarihi adlı kitap bu aydınlatılmamış tarafları tesbit etmekte ve bütün Bizans tarihine temas ederek Şarki Avrupa imparatorluğunun bin senelik vukuatını hikâye etmektedir.

Fiyatı yüz kuruş olup her kitapçıda bulunur. Toptan müracaat mahalli: — İstanbul, Valcit Yurdu.

— II —

Komiser Brodi, sabahın altısında nöbetten çıkacağı sıralarda "Görünmiyen Çete" nin çaldığı inci gerdanlık meselesi ile enikonu meşgul olmuş ve lâzımgelen tedbirleri tamamiyle almıştı.

Kaybolan gerdanlığın tarifini ihtiva eden bir kâğıt hazırlanmış ve şehir dahilinde elden düşme mücevherat almakla iştigal eden bütün dükkânlara tevzi etmek üzere bu kâğıdı binlerce bastırmıştı. Bütün limanlardaki gümrük memurlarına ayni suretle talimat verilmiş ve bu gibi eşyayı kullanmak suretiyle, bilerek veya bilmiyerek hırsız çetelerine "yataklık" etmiş olan kimseleri sıkı bir göz altında bulundurmak tertibatı alınmıştı.

Sir Ruben Goring"in, kızına vermiş olduğu inci gerdanlığı sigorta ettirmediği bütün manasiyle tahakkuk ettiği için, onun bu işle menfi bir alâkası olmadığı anlaşılmış ve Sir Ruben zannaltından kurtulmuştu. Komiser Brodi, bilhassa Sir Rubenin damadı Pratla alâkadar oluyor ve daha ziyade, esrarengiz Dr. Despardinin mazisini araştırmak isteyordu.

danlığı henüz sigorta bile ettirmemiş olduğunu öğrendim.

— Sonra?

— Sonrasını söylemeden evvel, şu parmak izi usulünü icat etmiş olan adamın ruhunu taziz etmek istedim. Neden diyeceksin? Zira parmak izi tesbit etmek usuliyle bugüne kadar ettiğimiz istilâdelerin alâsını temin ettim. Herkesin etrafı aradığı zaman, baktığı yerleri iyice görebilmesi için, bir kaçının eline bizim polis cep fenerlerinden verdim. Cep fenerlerinin elle tutulacak yerlerine yağlı bir madde sürmüştüm. İstediğim adamlar, farkında olmıyarak cep fenerlerini hevesle kavradılar. Bu adamlar, garson Luka, nişanlı Prat, Despardi idi. Bir şey bulamadıktan sonra onların ifadelerini aldım. Cep fenerlerini de iade ettiler, Fakat geriye aldığım bu cep fenerlerinin yağlı maddeleri üzerine de parmak izlerini bıraktıkları gibi, ifadelerini imzaladıkları kâğıdı tutarken de, bittabi o kâğıt üzerinde parmak izleri kaldı.

Fakat müfettiş Marlov bu usulün inceliğini birdenbire takdir etmek istemediğini gösteren bir ihtiyatla şöyle diyordu:

— Eğer şüphelendiklerin arasında birisi hakikaten hırsız olsaydı, senin verdiğin hileli cep fenerini eline almazdı, değil mi?

Komiser Brodi, derhal cevap verdi:

— Fakat öyle bir harekette bulunsalardı,

Yiyeceklerinizi daima taze saklayan sıhhatınızın kalkanı

Westinghouse

buzdolabıdır.

U. S. TREASURY DEPARTMENT
PROCUREMENT DIVISION
BRANCH OF SUPPLY
N-45515

General Schedule of Supplies

Certified results of tests submitted in the above contract—Bids opened February 19th.

CAPACITIES	WESTINGHOUSE KWH.	WESTINGHOUSE Pct. running time	REFRIGERATOR "A" KWH.	REFRIGERATOR "A" Pct. running time
4 cu. ft.	1.18	25.2	1.12	58.1
5 cu. ft.	1.2	25.6	1.14	48.2
6 cu. ft.	1.26	22.8	1.41	59.2
7 cu. ft.	1.3	23.5	1.70	31.0
9 cu. ft.	1.55	26.09	1.85	35.1
Average	1.29	26.64	1.44	46.3

MGA-6738—20M—4.36 Printed in U. S. A.

BEYHUDE İDDİALARA LÜZUM YOKTUR:

Muhtelif markalı buz dolapları arasında yapılan resmi tecrübelerin neticesini gösterir Amerika Hükûmetinin bu tasdiknamesi, WESTINGHOUSE buz dolabının emsali meyanında en az cereyan sarfeden ve en az yıpranan dolap olduğunu ispat etmektedir.

Westinghouse

Türkiye Umum Mümessilliği HELiOS Müessesatı Galata, Istanbul (P. k. 1400)

Satış yerleri : Ankara Halil Naci Mıhçıoğlu kırtasiye mağazası, Izmir Pinetti ve Pariente

Türk Hava Kurumu
Büyük Piyangosu
2. nci keşide 11 Haziran 938 dedir.
Büyük ikramiye 45.000 Liradır.

Göz Hekimi
Dr. Murat Rami Aydın
Muayenehanesini Taksim-Talimane Tarlabaşı Cad. *URFA* Apt. nıma nakletmiştir. Tel: 41553
Pazardan maada hergün: Öğleden sonra saat ikiden altıya kadar

İstanbul Birinci İflâs Memurluğundan:

Müflis tütün tüccarı Hacı Hüseyin zade Nadir masası alacaklılarının toplanması 30 mayıs 938 pazartesi günü saat onda yapılacağı dünkü gazetelerle ilân edilmiş ise de idare heyetinin gösterdiği lüzum üzerine toplanma saati ayni günün saat on beşine bırakıldığı ve alacaklılarla müflisin mezkûr saatte toplanmaya gelmeleri ilân olunur. (8000)

Birinci sınıf Operatör
Dr. CAFER TAYYAR
Umumî cerrahî ve sinir, dimağ estetik cerrahisi mütehassısı
PARİS TIP FAKÜLTESİ S. ASİSTANI
Erkek, kadın ameliyatları, dimağ estetik "yüz,, meme, karın buruşukluğu ve gençlik ameliyatı,,
(Nisaiye ve doğum mütehassısı)
Muayene sabahları 8 den 10 a kadar
Meccanen
Öğleden sonra ücretlidir. Tel 44086
Beyoğlu, Parmakkapı, Rumeli han. 1.

— KURUNun kitap şeklinde roman tefrikası. —

kendilerini daha çok şüphe altına koymuş olmazlar mıydı? Yarası olan gocunur, derler... Her halde, bende öyle bir intiba bırakmamak için, her birisinin cep fenerlerini alacaklarına ve gösterdiğim kâğıdı imzalayacaklarına emindim.

Bu sırada, kapı vurularak içeriye lâcivert üniformalı bir polis memuru girdi. Ve elinde bir dosyayı, müfettiş Marlovun yazıhanesi üzerine koydu. Bunlar, elde edilen parmak izlerine göre, teşhis yapılmış sabıkalıların ifadelerini gösteriyordu. Marlov, her birisini birer birer tetkik ederek ve parmak izi dairesinin raporlarını okuyarak:

— Demek ki, dedi. Garson Luka kıyafeti ile oraya girmiş olan adam, bizim pek iyi tanıdığımız sabıkalı "Solak Skiner" imiş?

Komiser Brodi, bu neticeyi meydana koyabilmiş olmaktan bir nevi iftihar duyuyordu. Lâtife yollu:

— Artık bana bir madalya vermelisiniz? dedi.

Marlov:

— Onu da veririz. Fakat sen hele şu "Solak Skiner"i buraya kadar bir getir. Ken disiyle iki çift lâkırdı edeyim. Skineri buraya kadar getirmenin kolay olmadığını biliyorum. Zira, dosyalarımız arasında onun ismi yazılı olan yere, bir de kocaman "D" işareti konulduğunu görüyorum.

— Evet! "D" işareti "Dangerous — tehlikeli" manasına gelir. Fakat benim cesaretimi taşıyan bir adam için tehlike yoktur. İsterseniz derhal araştırayım ve getireyim.

— Hayır, acele etme.. Esasen kendisini hemen buraya getiremeyiz. Zira, aleyhine elde edilmiş bir delilimiz yok. Bundan başka onu hemen yakalayıp getireceğimiz yerde, biraz serbest bıraksak ve kendisinden şüphe ettiğimizi sezdirmesek daha makul davranmış olmaz mıyız? Fakat, tamamen serbest değil... Onu dikkatle göz altında bulundur! Çünkü bu vaka, bizi çok mühim ve büyük bir meseleye götüreceğe benzeyor.

— Ne kadar büyük ve mühim olursa, o kadar hoşuma gider. İnşallah bunu kolaylıkla neticelendirir de, siz de benim iyi bir maaşla tekaütlüğümü tavsiye edersiniz. Zira ben bu işte bir hayli çalıştım, yoruldum ve artık dinlenmek ihtiyacındayım. Bundan başka, bugün fennî vasıtalarla yapılmakta olan bu feci hırsızlıklar ve cinayetleri, yalnız bizim gibi eskiler yeni yeni kollejlerden çıkmış genç unsurlara tevdi etmelidir.

Dün Ve Yarın Tercüme Külliyatı

Son defa neşredilen Bizans İmparatorluğu tarihi ile 66 cilt tamamlanmıştır.

Başlı başına bütün ilim severleri doyuracak derecede güzel olan bu kütüphane içinde iktısadî, edebî ve ilmî mevzular üzerine yazılmış en yeni kitapları bulursunuz, Tercümeler Türk okuyucularının çok yakından tanıdığı şahsiyetler tarafından yapılmıştır. Kitapları toptan ve muhtelif serileri perakende olarak alanlara tenzilât yapılır. Müracaat yeri: Istanbul — Vakit Yurdu.

ÇOCUKLARINIZIN
En güzel bir kitap
Türk ikizleri

Çocuk Esirgeme Kurumunun vaktile bir aile kütüphanesi olarak bastırdığı İkizler serisinde duyduğunuz bu eksikliği bu güzel ve resimli büyük hikâye kitabı ile doldurulmuş buluyoruz.

Kültür bakanlığı eseri tetkik etmiş, ilk okul çağındaki çocuklar için faydalı eser olduğunu tasdik etmiştir.

Ankara caddesinde Vakit Kitap evinde arayınız: Fiatı 60 kuruş; posta için 4 kuruş ilâve ediniz.

Sahibi ASIM US
Neşriyat müdürü Refik A. Sevengil

Ev-Kadın-Moda

Tahta masalara bardak ve tabak altı...

Tahta masaların ,üzerlerini örtmeden çok hoş bir duruşu vardır. Bilhassa, madenî ve parlak eşya dolu bir yemek salonunda, mat bir tahta masanın, üzeri örtüsüz olarak bulunması, oradaki bütün sun eşyaya bir tabiî hava verir.

Fakat, masanın üzerine örtü örtmeden de olmaz: Üzerine koyacağımız şeyler, kaldırıp korken, masanın üzerini çizeceği gibi, tabaklardan, sahanlardan dökülecek şeyler de masayı kirletebilir. Onları silelim derken de masanın boyası ve cilâsı bozulur..

Doğru. Fakat, masanın üzerine, koyduğumuz şeylerin yalnız altını kaplayacak kadar örtüler koysak acaba nasıl olur?

Mükemmel bir fikir! Bu, hem masaya başka bir güzellik verecektir, hem de istediğimiz neticeyi hasıl edecektir.

Şimdi, masanın üzerindeki çiçe kvazosunun, bardakların surahinin koyacağımız sahan ve tabakların altına birer altlık hazırlamak lâzım..

Bunları kalın bir kâğıttan, mukavva veya kartonlardan yapabiliriz. Fakat, biraz güzel ve "süslü,, olmaları lâzım değil mi?

Yalnız kartonun üzerine, göreceği vazifeye uygun bir süs yapmak, o şekilde boyamak lâzım. Bu da, kartonu bir süngerle boyamaktır.

Vazonun, bardak ve tabak -

(Sonu 15 inci sayfada)

Kır ve deniz gezintileri için
Güzel bir blûz

Jerse yününden örülmüş bu blûz, yazın giyilecek güzel bir elbisedir. Kırmızı yünle örerseniz altına bej bir eteklik giydiğiniz zaman bilhassa çok güzel durur. Örgüsündeki delikler ve bol örülmüş olması, sıcak havalarda vücudunuzun terlemeden rahatça teneffüs etmesine meydan verir. İçinize pek az bir şey giyerek üzernize geçireceğiniz bu yün blûzü, bilhassa kır ve deniz gezintilerinde giyebilirsiniz.

Moda dünyasında garip yenilikler..

Son zamanlarda Paris ve Amerikada orijinal modaya karşı olan inhimak, kadınları gülünç bazı hareketlere sevketti. Meselâ daha geçen gün Pariste verilen büyük bir suvarede moda düşkünü birkaç kadının kulaklarını boyadıkları görüldü. Bunlardan bazıları kulaklarını kırmızıya, bazıları yeşil ve maviye boyamışlardı. Yine bazı Parisli kadınlar da dişlerini alâimisema rengine koymuşlardı.

Fakat Amerika kadınları da Avrupalı arkadaşlarından bunlardan aşağı kalmamağa çalışıyorlar.

Kadın modasına son askerî terakkiyatın tesiri olduğu söylenmektedir. El çantalarını gaz maskesi şeklinde yaptıran, şapkalarını miğfer biçimine koyarak dudaklarını tayyare bombası gibi boyayan Amerika kadınları pek çoktur.

Londradaki kadınlardan bazıları da dudak boyalarını ayak kapları üzerinde taşımağa başlamıştır. Pratik ve sıhhî olmadığı halde yalnız moda olsun diye ayakkablarının üzerine küçük bir cep de yapılıyor.

Prağda bir eldiven fabrikası da yeni pazara çıkardığı eldivenlerin parmak uçlarına, tırnağa benziyen renkli deriler geçirtilmiştir.

Kadın eteklerinin on beş senelik tarihi

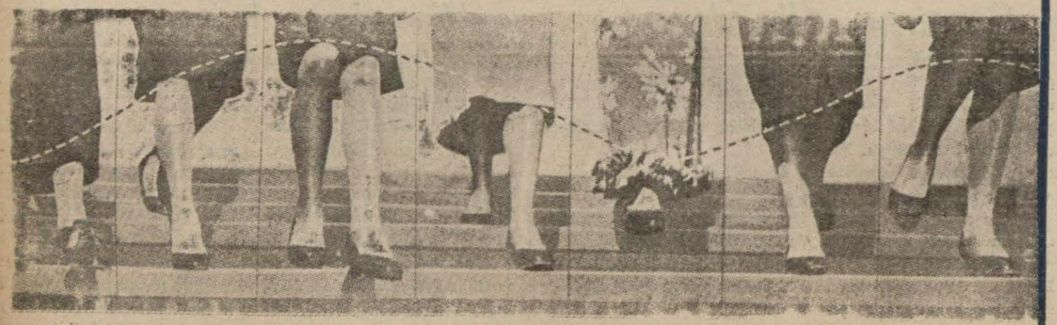

1923/24 925 926 928/30 931/32 933/37 938

KURUN

Sayı: 124

Cumartesi 28-5-938

KURUN okuyucularına ilâve olarak parasız verilir..

Tarihe Geçmiş Sevgiler

AYRICA: Nizamettin Nazif, Hikmet Münir ve Niyazi Ahmedin yazılarile beraber Bergama Kermesinde bir gün, Danyel Daryö Holivuddan neler getirdi; Pıkar fen âleminde yeni tecrübelere hazırlanıyor ve diğer fıkra ve resimler...

Yeni bir giyim ve makyaj modası

Kadınları silâhlarla süslemek!

Milletler, silâhlarla kendilerini teçhiz ediyorlar. Teker teker insanlar da, silâhlarla süslenme yolunu tuttular. Gazetelerde görmediniz mi? İngilterede bir bayan, şapkasının üstüne süs neinden küçük bir bombardıman tayyaresi takarak gezmiş.

Bu havadisi okur okumaz, ilk düşündüğüm şu oldu: Acaba ayaklarında da bir örnek tahtelbahirler var mı?

Öyle ya. Giyim modası, "yeni bir devre" ye giriyor demektir. Dünyada ne kadar silâh varsa, hepsinin biçimine uydurarak elbise, şapka, ayakkabı vesaire yapılabilir. Hattâ bu "şahsî silâhlanma" modası artınca, doğrudan doğruya yüz boyalarına, saç tuvaletlerine bile silâhlanma tekniği ile alâkadar türlü renkler ve biçimler verilebilir...

Bununla beraber, bilhassa kadın kıyafetinde ve eşkâlinde silâh tesiri yeni bir şey değildir, sanıyorum. "Kirpiklerin ok gibi" dediğimiz günleri hatırlamayor musunuz? Bu zarafet herbinin ilk ateşi, işte o söz sarfedildiği zaman patlamıştır.

Birçok korkak şairler kirpikleri gölgeye, ipeğe benzetmişlerdir de, güzelliğe silâh çeşnisi koyan erkek ondan "ok" diye bahsetmiştir... Gene eskiden pek çok kullanılan tabirlerden biri de, "ateş gibisin!" sözüdür. Silâhtan çıkan da lâtilokum şekeri değil ya... Elbette ateştir. Artık varın siz kıyas edin. Kadın güzelliğinde ve giyiminde silâhçılık ve silâhlanma modası ne günleredek varmaktadır... Fakat zaten moda nedir ki? Vakit vakit tekrarlanan şey değil mi?

Eskiden silâhlar, çeşit itibariyle o kadar bol değildi. İstanbulun alındığı günlerde, meselâ, bir kadının kızıl saçlarını Grejua ateşi gibi görmekten başka, ancak birkaç misalle daha tarif edebilirdiniz. Sonra, vücudunun diğer kısımlarını anlatmağa geçerek gülleler, toplar, kargılar, baltalar, kızgın zeytinyağları ve buna benzer daha birkaç teşbih ve tarife başvurabilirdiniz. Fakat bugün öyle mi ya... Elinizi uzatın ellisi... Zehirli gazdan mikrop şişelerine varıncaya kadar yarınki harbin silâhları arasında bulunuyor. Bir kadını tarif veya süslenme bakımından teçhiz için, alabildiğinize malzeme mevcut...

Yazan :
Hikmet Münir

İşte İngilterede bir bayan, başına bambardıman tayyaresi takmakla işe başlamış. Az önce dediğim gibi, iskarpinlerini de bir örnek iki tahtelbahirden, kemerini fişeklikten, çantasını bombadan yapabilir. Yüzünü barut rengine, saçlarını telörgü biçimine ve ceketini Amerikan gangsterlerinin giydiği çelikten yeleklere sokabileceği gibi mendilinin kenarını mitralyöz delikleri intizamında süsleyebilir.

Şişman kadınlar ağır top biçimine, uzun boylu kadınlar tayyare topu kılığına girerler. Çirkin kadınlar, yüzlerine zehirli gaz maskesi ve güzel kadınlar, bir askerî hastahane damı gibi bembeyaz boyunlarına bir dizi kurşun gerdanlık takarlar.

. . . . . .

Böylece silâhlarla teçhiz edilmiş olan kadının, günün birinde, sevdiği erkeğe teslim olması, hiç şüphesiz kı, bütün manasiyle "silâhları bırakmak" tır.

—Bir eğlence seyahatine mi çıktı?
— Pek zannetmiyorum. Karısiyle beraber gitti...

Daima güzel:

Terennümler

Soldukca günün matemi altında çiçekler
Bir gölge tanırdım ki uzaktan beni bekler.
Kalbimde emel, yolda vefasız kelebekler
Titrerdi o busemle açan gonca günlünce...

Akşamlar inerken yürüsek yanyana!, derdik
Şarkın iki sevdalısı yollarda gezerdik.
Biz cenneti ruhunda bulan sevgililerdik.
Bülbüllerin avazı uzaktan dökülünce!

Akşam kayalıktan süzülüp sahile indik,
Sessizdik, ufuklar gibi durgun ve derindik,
Enginlere kâlbolduk, esen rüzgâra sindik,
Sevdaya yakın bir heyecan vardı sesinde!

1920
Faruk Nafiz

Omzundan açıldıkça o parlak, koyu tüller
Titrerdi bir âşık gibi karşında gönüller.
Ruhunda açılmış gibi solgun sarı güller
Bir rayiha gibiydi ilâhi nefesinde...

En sonra bahar oldu ve kır mevsimi geldi,
Solgun, sarı benzile geçen kış ne güzeldi!
Bir yandan ölüm korkusu ta ruhumu deldi,
Bir yandan kanat gerdi melekler gibi nisan.

Solmuşsa da gülrengi veda ettiğimizde
Silmiş bizi yadından, açıldıkça denizde
Sislenmişiz ufkundaki bir köy gibi biz de,
Halâ gülüyor neşemi bekler gibi nisan!

Kermes

(11 inci sayıfadan devam)

Kermes, her Türke mazisini düşündürüyor, göğsünü kabartmak fırsatını bahşediyor..

Güneş Akropol sırtlarından akıp giderken, Selimas çayının mecrasında gömülü Bergamadan medeniyet nuru parlamağa başlıyor; elektrikler yanıyor..

Akşam her yerde hüzünlüdür. Fakat burada hayat bambaşka; geceler ayrı bir âlem.. Akşam rüzgârı, Kozan yaylasının dört milyon çamından toplayıp getirdiği kokuları etrafa yayıyor. Dört bucaktan gelmiş olanlar kafile kafile yola koyuluyorlar. Halkevinde, kahvehanelerden saz sesleri, şarkılar yükseliyor..

Bir efenin tatlı sesinin cazibesile bu leme dalıyorum.. Köylü bir kadını, tıpkı eşi gibi ortada görüyorum. O da oynıyor. Efeler kadınlı erkekli oynuyorlar..

Düşünüyorum: Onlar şehirlilerden çok daha evvel kadınlı erkekli toplantılar yapıyorlarmış.. Arada ufak farkla: Sosyetenin cazı ve dansı yerine, efenin sazı, zeybeği ile..

ZENGİN bir tarihe malik olan Bergama hakkında bir tarihçimizin atfettiği malûmatı dinliyorum..

Bazilika; (Kızılavlu) şehrin hemen kenarında yükselen bu muazzam bina hakkında pek fazla malûmat yok. Bir kilise mi, bir tiyatro mu olduğu meçhul.. Roma eserlerinden ve bir devlet reisine ait olduğu sanılıyor..

Bergamanın kale dışından ovaya doğru akışı da meraklı bir hâdise: Nüfusu arttıkça şehrin genişlemek ihtiyacı duyuluyor. Romalılar, ayrılarak yayılmadansa, topluluğu muhafaza etmek istiyorlar. Tam ortadan geçen Selimas çayının üstünü kapıyorlar. Altından dereler akan, geceleri üzerinde kurulmuş binalarda uyuyanlara ninniler fısılda. yan bir şehir meydana getiriyorlar..

Fakat, bir gün.. Müthiş bir gün.. Tabiat coşuyor; cennette yaşıyan insanların saadetini kıskanıyor. Fırtına, seller, kıyamet kopuyor.. Rüzgârların dağlardan söküp getirdiği ağaçları, seller şehrin kıyılarına kadar taşıyorlar; menfezler tıkanıyor ve kabaran sular artık mesut Bergamalıları da önüne katıyor.. Öyle bir âfet ki, binlerce kişinin boğulması ile neticeleniyor..

Bu çayın şehrin altına saptığı kısımda bir cami göze batıyor; minaresi iğri bir cami!.. Bu Yıldırım Beyazıt devrine ait imiş. O zamanlar mimara sormuşlar:

— Bu camiin minaresi iğri..

— Doğrusunu herkes yapabilir. Marifet onu iğri oturtmaktadır!

* * *

Bergama eğleniyor.. Hayır, bütün Egeliler Bergamada toplanmışlar eğleniyorlar. İkinci Kermes de altı gün, altı gece sürecek, Kozan yaylasında Keyelerle ağaçtan ağaça atlanacak, Çandarlının koyu mavi sularında plâj sefaları yapılacak!.

Eğlence, yeni bir hayat ve neşe.. Tarihte de neşe kaynağı Bergama, şimdi de eğlence yatağı oluyor!.

SÜHA TÜKEL

---

rim, diyordu. "Pek müteessirim„ tabirini kullanışımdaki tarz, bana birdenbire hiç de yabancı gelmiyordu.

İki sene önce, elmas tacirinin evinde yapılan hırsızlık gecesini ve orada beni bağladıktan sonra evi terk eden adamın: "Sizi bu müşkül vaziyete soktuğuma çok müteessirim.„ deyişindeki tarzı hazırladım. Ayni ses, ayni ifade.. Bu adam, hiç şüphesiz o adamdı.

Az sonra sarışın kız serbest kalınca, yanına yaklaştım.

— Affedersiniz, dedim. Az önce konuştuğunuz erkeği ne zamandan beri tanıyorsunuz? Kimdir?

Genç kız dudaklarını büküp omuzlarından birini kaldırarak:

— Bilmem, dedi. Burada tanıştım. Kim olduğunu enikonu bilmiyorum.

— Öyle ise benden öğrenin, dedim. Bu adam bir hırsızdır!.

Bu sözlerim, sarışın genç kızda anî bir tesir yaptı. Kızın eli gayri ihtiyarî olarak hemen göğsüne gitti. Sonra birdenbire beti benzi atarak:

— Aman, dedi. broşum!.. Broşum kayıp.

Tam zamanında söylemişim. Çünkü adamı, tekrar İngiltereye geçerken yakaladılar. Ve o zamanın gazetelerinde yazıldığına göre, bu adam, o zamanın sosyetesince pek tanınmış bir İngiliz Lordunun, hırsızlık hastalığına müptelâ oğlu imiş!

İngilizceden çeviren
H. M.

Profesör Pikar

(7 inci sayıfadan devam)

Küremiz yeryüzü ile daimî temasta bulunacaktır: Kısa dalgalı radyo makinemizle suların yüzünde bulunanlara daima vaziyetimizden haber vereceğiz.

Bundan başka, ayrıca neşredeceğimiz bir ziya ile, suları denizin sathına kadar kırmızıya boyayacağız. Bu suretle, yukarıdakiler bizim nerede olduğumuzu anlıyacaklardır. Bir tehlikeye düşüp telsizle imdad istiyecek olursak, başımızın ucunda(!) bekliyen gemi ve tayyare bu suretle nerede olduğumuzu hemen bulacaktır.

Tehlikeden bahsettim. Fakat bu tehlikeyi pek fazla zannetmeyin. Biz bu küre ile denizin dibine, her gün otomobile, tramvaya binilir gibi ineceğiz. Bir otomobil ve tramvay yolcusu için kaza ihtimali ne kadar varsa bizim için de ondan fazla değil...„

Beykoz

(Altıncı sayıfadan devam)

hibi olduğunu söylemek, tavsiyesinin ehemmiyetini tebarüz ettirir sanırım.

Dersimin Hozat kazasına giderken Ahmet paşa deresinde bir pınardan su içtik. Dişlerim ve dudaklarım değil parmaklarım bile suyun soğukluğuna bir dakika tahammül edemedi.

— Bu su dediler koç eritir..

Su için bildiklerimi tekrarlayacak değilim.

Karakulak suyunun membaında 110 kiloluk bir insan oturuyordu. Su memuru imiş. Buradan doldurulan kapları mühürlüyor. Onunla selâmlaştık; tanıştık ve sonra:

— Galiba dedim, Karakulak insana çok yarıyor.

— Bu dedi, bilinmiyen bir şey değil ki!.

Sonra ilâve etti:

— Fakat maalesef ben içemiyorum.

— Sebep?

— Sebep çok. En mühimi kazancım az. Üç de çocuğum var.

Anlamamıştım. Kazanç ve çocukla suyun ne alâkası vardır:

— Çünkü, dedi su içtikçe yediklerim eriyor. Günde beş öviin yemek lâzım. İkinci sebep de haftada üç dört kilo alırım.

Niyazi Ahmet

Sinema dilsizken..

(9 uncu sayıfadan devam)

muharrirlerinden Saşa Gitrinin "Kâhkûl„ isimli piyesidir. Saşa Gitri bunu evvelâ bir senaryo olarak hazırlamıştı. Fakat, eser sinemaya alınmak için tetkik edilmeye başlanınca görülüyor ki, bunu, filme ses ve konuşma konulmayınca mevzu anlatılamayacak..

Bunun üzerine, muharrir, eserini sinemaya uyacak şekilde bozulmasına razı olamıyor:

— Tiyatroda oynatırım, diyor.

Hakikaten, "Kâhkûl„ piyes halinde oynandığı zaman büyük bir muvaffakiyet kazanıyor.

Saşa Gitri bugün bu eserini sinemada temsil ettirmek istiyor. Son senelerde kendisi de sinemada rol almaya başladığı için piyesini de kendisi ile beraber sinemaya götürmek arzusunda.

"Kâhkûl„ bugün sinemada oynanabilecektir, çünkü sinema artık dilsiz değildir.

Masalara tabak altı

(15 inci sayıfadan devam)

Bu, boyadığınız, kartonun kenarlarında boş bir kısım bırakmak içindir.

Kartonu bu suretle boyadıktan sonra, bir müddet bırakırsınız, kuru boya süngerle sürüldüğü için, dalgalı dalgalı güzel bir şekil hasıl etmiştir. Bardak, tabak altına konacağı için, bunların böyle boyanması lâzımdır, çünkü üzerlerine sık sık damlaması ihtimali olan şeyler, boyanın lekeleri arasında belli olmaz..

ların altına göre - kenarları biraz fazla olmak şartile - kesiyor. tiğiniz kartonları başka bir masanın üzerine koyarsınız. Yanınızda bir kutu boya, bir süngerle iki tane de, ayni enlikte, cetvel gibi tahta vardır. Süngeri boyaya batırır bir elinize alırsınız. Diğer elinizle de, iki tahtayı kenarları kartonun kenarlarına gelerek kaim zaviyeli bir gerine teşkil edecek vaziyette tutarsınız.

Eğlenceli köşe

iki hokkabazlık

Yapmak için bir kerede siz tecrübe edin!

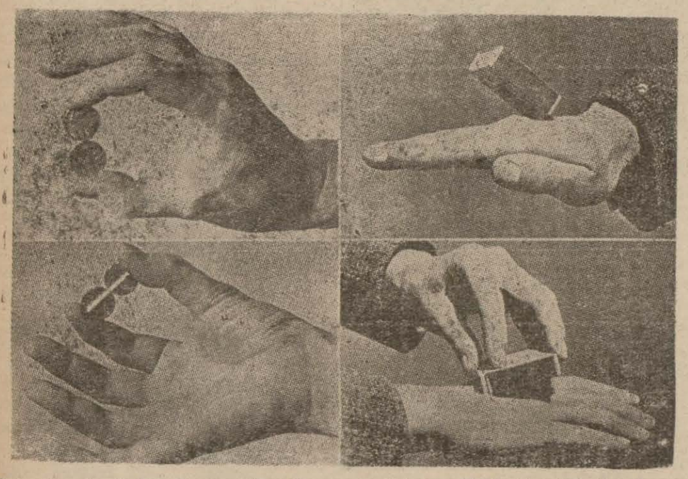

İşte size, kendinizin de yapabileceğiniz iki hokkabazlık numarası!?

Solda paranın yukarıdaki resimde görüldüğü gibi durdurulması; siz bu muvazeneyi bir trükle temin edebilirsiniz; hilenin ne olduğunu bilmiyen, ne kadar tecrübe etse, parayı böyle tutamaz. Bu paraya ait olan solda aşağıdaki resim, hilenin neden ibaret olduğunu gösteriyor. Eğer kibriti numarayı yapmadan önce ve sonra iyice gizliyebilirseniz, muvaffakiyet, sizin tarafmızda kalır!

Sağda yukarıda, kibrit kutusunun resimde görüldüğü gibi durdurulması; el üzerinde kim durdurabilir böyle? Bu kibrit kutusuna ait sağda aşağıdaki resimde, bunun nasıl yapıldığını görüyorsunuz. Sadece kapakla kutunun kibrit yerleştirilen kısmı arasına, derinizden bir parçacık sıkıştıracaksınız!

Hikâye

(Dördüncü sayıfadan devam)

kapadığını işitiyordum. Yirmi dakika kadar böyle devam ettikten sonra yeniden konuştu. Bu sefer:

— Allaha ısmarladık canım, diyordu, seni böyle müşkül bir vaziyete soktuğumdan çok müteessirim. İnşallah ben çıktıktan bir müddet sonra birisi gelir de bağlarını çözerek seni serbest bırakır; üzülmezsin. Allaha ısmarladık.

Bundan sonra adamın tekrar pencereden sıvıştığını sezdim. Bileklerim ve ayaklarımdaki bağlar, beni fena halde sıkıyordu. Fenalaşıyordum. Bayılmadan önce, birisinin gelerek beni o halden kurtarması için olduğum yerde Allaha yalvarmağa başladım.

Yalvarışlarım, gece yarısından evvel kabul olunmadı. Gece yarısı, madam içeriye girdi. Beni o vaziyette görünce, bir hayret çığlığı kopardı:

— Kız sana ne oldu böyle? diyordu. Bu saatte burada ne arıyorsun?

Anlattım.

Derhal çekmecelere koştu. Polise telefon etti. 5000 İngiliz lirası kıymetinde mücevher çalınmıştı.

Ondan sonra zabıtaca öyle üzücü bir sorguya çekildim ki, bağlandığım zaman duyduğum ıztırap onun yanında hiçti. İlk ağızda bittabi beni hırsızla ortak sandılar. Kendimi temizleyinceye kadar bir hal oldum.

Fakat işin asıl garip tarafını şimdi anlatacağım.

Bu hâdiseden iki sene sonra, başka bir zengin aile ile birlikte Fransanın cenubunda bir otelde bulunuyorduk. Otelin salonunda uzun boylu esmer, ve soluk yüzlü bir adam dikkatimi celbetti.

Birkaç gün üstüste bu adamın kim olduğunu anlamağa çalıştım.

Bununla beraber, ben bu adamı tanıdığıma emindim. Bir gün, yine yanımdan geçerek Amerikan Bara gidip sarışın bir kızla konuşmağa başladı.

— Sizi beklettiğime pek müteessi-

Her hafta Cumartesi günleri gazetenizin içerisinde 16 sayıfalı tam bir mecmua halinde bulduğunuz ve gazetenize ilâve olarak parasız verilen "Kurun İlâveleri,, bu sayı ile beşinci cildi bitirmiş oluyor. "Kurun,, bundan sonra da okuyucuları.nın mecmua ihtiyacını göz önünde tutarak ve daha mütekâmil bir şekilde ilâvelerine yine muntazaman devam edecektir.

Yazı işlerimiz, ilâvede tefrika edilmekte olan "Adı Kader,, isimli romanımızı müteakip hemen verilmek üzere İngiliz sergüzeşt edebiyatının en güzel uzun hikâyelerinden birini hazırlamaktadır. Ayrıca "Kurun,, gazetesinde zevkli bir üslûpla yazılmış yazılarını her gün okuduğunuz muharrirler de ilâvelerimize yerli hikâye, makale ve büyük reportajlar hazırlamaya başlamışlardır. Daima çok nefis bir baskı ve seçilmiş resimlerin süslediği ilâvemiz bu suretle hiç bir mecmua ile kıyas kabul etmiyecek derecede itinalı bir muhteva arzedecektir. Gelecek sayılarımızda da bu sayıda olduğu gibi güzel birçok yazıları okumaya hazırlanınız.

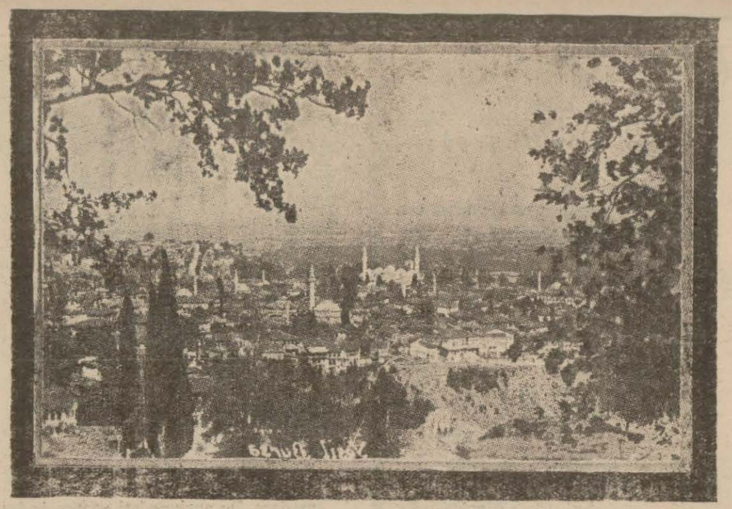

Yeşil bir altın madenimiz:

Bursa

Yazan:

Nizamettin Nazif

Artık Bursa İstanbulun bir semti halini almağa başlıyor. Galata rıhtımından vapura binen yolcu, iki buçuk saat sonra güzel bir Bursa otelinin tarasasında çaymı içebilecek, yahut büyük bir kaplıcanın havuzunda çelikli, kükürtlü, altmlı banyosunu alabilecek, ve yahut rahat bir otobüsle Keşişe yükselerek irtifaların zevkini tadabilecek.

Trak vapuru geldi; Süs ve Etrüsk vapuru gelmek üzere. Süratleri ve yolcuya azamî istirahat temin edişleri ile bu iki geminin yaratacağı mucize cidden büyük olacak. Bugün köprüden Rumeli fenerine gitmek için aşağı yukarı üç saat lâzımdır. Sebep malûm: Yolun bir kısmı için vasıta yoktur, bir kısmında kullanılan vasıtalar ise birçok iskelelere uğrayışları yüzünden zaman kaybederler ve esasen süratleri de bu asra uygun değildir. Binaenaleyh bu iki yeni gemiyi, Barmarada bir turing mıntakası yapmak hedefimize doğru atılmış bir büyük adım addedebiliriz. Ve bu hedefe yaklaştıkça, hakikaten çok mühim bir memleket işi başarmakta olduğumuza inanabiliriz.

İşte 938 yılının tatil mevsimi geldi. Dünya gazeteleri her memleketin eğlence, dinlenme, tedavi, kür ve sürpriz vaadeden ilânları ile dolu. Holandalılar Hint denizindeki müstemlekelerini yeni bir turistik mıntaka olarak lanse etmeğe savaşıyorlar. İtalyanlar Şimali Adriyatiki ballandıra ballandıra methediyorlar. Fransızlar geçen yıl, arsıulusal sergi dolayısile yalnız Parisi sevindirmiş olan seyyahların, bu yıl bütün Fransaya dağılacaklarını ve dolayısiyle köyler, dağ otelleri ve küçük kasabalar için kârlı bir sezon yaklaşmakta olduğunu umuyorlar.

İtalyanlar, evvelce sadece Venedik'i göze vurmağa savaşırlardı. Şimdi onlar da turistik mevkiden ziyade "turistik mıntaka,, taraftarlarına katılmış bulunuyorlar.

Şimali Adriyatikteki mıntakalarını "Fiyume - Abbaziya - Pola - Triyeste - Venedik,, olarak gösteriyorlar. Pola yakınlarında golf, deniz sporları, kotracılık ve polo için Briyoni'yi, Triyeste yakınlarında Portorose ve Grada plâjlarını kıymetlendirmek istiyorlar. Yugoslav - İtalya hudut istasyonu olan Postumya'dan Venediğe uzanan bu mıntaka ile Fransızların Kot d'Azür'lerine rekabet etmek istiyorlar. Velhasıl her memleket, adına turizm denilen altın madeninden azamî istifade temininе çalışıyor.

İspanyadaki kardeş kavgaları turizm işinin büyük rakiplerinden biri olan İspanyayı kadro harici edince, İspanyol kıyılarına ve şehirlerine akın eden seyyahları İtalya ile Fransa paylaşmış gibidir. İtalyanların Romayı çok kısa bir zamanda adama döndürmeleri ve yine çok hızlı çalışarak İtalya içinde otomobil, otobüs ve motosikletle seyahati kolaylaştıran yollar yapmış olmaları, ve otelciliği inkişaf ettirmeleri İspanyol seyyah kontenjanını kazanmalarına yardım etmiştir.

Turizm işine "Altın madeni,, adını vermekte, Garbi Avrupa memleketlerinin, niçin haklı olduklarını şu rakamlar iyice izah edebilir:

Yalnız Romanın turizmden bir yıllık kazancı 97 milyon Türk lirasıdır. 1929 yılında Fransa seyyahlardan tam 12 milyar frank kazanmıştır. O zamanki para fiatine göre bunun karşılığı takriben bir milyar Türk lirası eder. Yani bu yılki bütçemizin tam dört misli. 1927 ve 1928 de bu kazanç 16 milyar olmuş. Fakat 1931 de muhtelif sebeplerden 4 milyara düşmüş, 1932 de gelen seyyahlar 1929 da gelenlerden yüzde elli eksik olmuş ve Fransızlar 1937 sergisini, galiba bir parça da bu yüzden, yani seyyahların azalışından, seyyahları cezbedebilecek bir büyük numara yapmış olmak için hazırlamışlar.

Fransanın neşrettiği istatistiklerde sergi münasebetile, 1,200,000 seyyah geldiği görülüyor. Fransa, bu seyyahlardan 870.000 inin sırf serginin cazibesine tutulmuş olduklarını kabul ediyor. Zira bu 870.000 kişi Fransada ancak 5 - 10 gün kalıp memleketlerine dönüvermişler. Bunların Fransada bıraktıkları para 696 milyon frank olarak kabul ediliyor. Mütebaki 330 bin seyyah ise asgarî 2,5 milyar frank bırakmışlar. Bu seyyahlar kışı Kot d'Azür'de geçirmeğe alışmış olan ecnebi zenginlerle, tedavi mıntakalarının ve kaplıcaların devamlı müşterileridir.

Demek oluyor ki tıpkı bir gazetenin devamlı karii, bir tiyatronun devamlı seyircisi, bir tabibin, bir dişçinin, bir kunduracının, bir terzinin, bir berberin devamlı müşterisi olduğu gibi turistik mıntakaların da devamlı misafirleri oluyor ve asıl kâr da bunlardan geliyor.

Fransanın milyarlarca frank sarfederek yaptığı sergi 870.000 seyyah celbedebiliyor ama bunların topunun bıraktığı para 330.000 devamlı misafirin bıraktığı paranın yarısını bile tutmıyor.

İtalyanlar işte bunun için Kot d'Azür'e rakip bir mıntaka yaratmağa çalışıyorlar. Ve işte bunun için biz, devamlı misafirler kazanmak hedefine doğru yol.lanmalıyız. Bir film seyreder gibi gelip geçen seyyahlara göre değil, memleketizin yarı vatandaşı halini alabilecek seyyahlara göre hazırlanmalıyız.

Kadına ve Aşka Dair...

Kadınların ölen kocalarına ağlamaları moda olmuştur. Şayet ayni vesile ile dansetmek de moda olsaydı, bugün can ve gönülden ağlayanlar kadar, dans edenler de bulunurdu.

Venüs işsizliği sever. Aşkı yok etmek ister misiniz, meşgul olunuz. Aşk denilen avare çocuk yalnız boş gezenlere musallat olur.

En mesut bir izdivaç kör bir kadının sağır bir erkekle evlenmesidir.

- Monten -

Kadın ailenin saadeti veya felâketidir: Ailenin mukadderatı kadın fistanının kıvrımlarındadır. - Amyel -

Bir kadın âşık mı? Ondan her şey beklenebilir. - Balzak -

Aşk her türlü fedakârlığı öder.

- Alfred Kapo -

Güzel kadınlar için cehennem ihtiyarlıktır.

Güzel bir kadın tarafından sevildiniz mi? Kendinizi muhakkak surette kurtarırsınız. - Volter -

Bir erkek teşrih tahsi etmeden ve hiç olmazsa bir kadını teşrih maası üzerine yatırıp doğramadan evlenmemelidir. - Balzak -

Kadınlar bakmadan görürler. Kocaları ile aralarındaki fark da kocalarının ekseriya baktıkları halde görmemeleridir.

Saadetlerin başkalarına bir iyiliği vardır: İnsan onlara adeta inanır.

- Mm. Froydoter -

İlk aşk için lâzım olan biraz ahmaklıkla çok tahassüstür. - Bernar Şav -

Bir zevkiçin yaşamalıyız. İnsanı saadet kadar ihtiyarlatan bir şey yoktur. - Oskar Vayld -

Havayı nasıl tesadüf ederse, rüzgârı nasıl eserse, kadını da nasıl olursa öyle kabul etmeli. - Alfred dö Müse -

Aşk imiş her ne var âlemde
İlim hir kilükal imiş ancak

- Fuzuli -

Kadınlar ahlâklılar meclisini bozar. Fakat zevki tekemmül ettirir.

- Monteskiyo -

Metresile evlenmek, leziz bir şarabı sirkeye tebdil etmektir. - Blatdel -

Zeki adam aptaldan nasıl korkarsa güzel kadın da çirkinden öyle korkar.

- Top -

Kadınlar, hoşa gitmek zevkini sevilmek saadeti farzedip kendi kendilerini aldatırlar. - Sent Böv -

Sevilen her şeyde kadın vardır.

- Lamartin -

Saadete tercih edilen iki şey vardır: Saadet hulyası ve saadet hatırası..

- Fake -

Güzel kadınlar bizimle konuşmadıkları zaman bile bizi ikna etmek kudretine maliktirler. - Adriyen dö Pöy -

İnsan karısından kurtulabilir, fakat metresinden Asla.. - Alfons Kar -

Hakikî macera hikâyeleri: 4

Bir hizmetçi kızının başına gelenler

Benim başımdan geçen macerayı belki gazetelerde okumuşsunuzdur. Amapek genç olanlarınız hatırlayamaz. Çünkü bu anlatacağım hadise, bir hayli zaman önce cereyan etmiştir.

Ben, Cenubî Afrikalı bir elmas tacirinden dul kalmış gayet zengin bir İngiliz kadınının Londradaki evinde çalışıyordum.

Benden başka hizmet gören daha birçok kızlar vardı. O kadar ki, sayfiyeye taşındığımız zaman bile, Londradaki evde birkaç hizmetçi kalırdı.

Hizmet ettiğim kadın mücevherlere pek düşkün olduğu için, evin içerisinde şurada burada binlerce liralık mücevher bulunurdu.

Bir akşam misafirler vardı. Ben, madamın odasını hazırladıktan sonra çekilip yatmağı düşünmüştüm.

Fakat madamın odasına girince, beni tuhaf bir his kapladı. Sanki odanın içinde birisi vardı. Pencereye kadar yürüdüm. Dışarı baktım. İşte, o zaman nasıl haykırmadığıma hayret ediyorum. Zira pencerenin hemen dışında bir çift erkek ayakkabısı görünüyordu.

Hiçbir şey olmamış gibi geri döndüm. Yine odanın ötesini berisini düzeltmekle meşgul oldum. Yatağı hazırladım. Tam dışarı çıkıyordum; arkamdan bir ses:

— Dur, dedi. Olduğun yerden bir adım bile kımıldama

Meçhul adamın böyle bir ihtarda bulunmasına lüzum yoktu. Zaten onun sesi, beni olduğum yerde kıpırdayamaz ve bir kelime ile söyleyemez bir hale getirmişti.

Arkamda onun ayak seslerini işitiyordum. Bu ayak sesleri yanıma kadar yaklaştı.

— Sana yapacağım şeyi evvelden haber vermeyi tercih ediyorum, dedi. Yapacağım şey, sadece, seni asabiyete kapılmaktan kurtarmak içindir. Zira asabiyete kapılırsan, seni uyutmak için, kullanacağım usul pek kaba pek vahşiyane olacak.

Gerçi ben bir hırsızım ama, yine insanlıktan bir nebze kalmıştır içimde. Sana bir ziyan vermek istemiyorum.

Uslu uslu şöyle dur bakayım; ellerini, ayaklarını ve gözlerini bağlayayım.

Garip bir hal.. Bu adamın sesi, bana, tehdit eden bir hırsızdan ziyade, kızile konuşan bir papasın sesi gibi geliyordu.. Şaşırmışım:

— Bana zarar vermiyeceksen, istediğini yap, dedim.

— Seni temin ederim, dedi. Zaten herhangi kimseye bedenî bir ıztırap vermekten asla hoşlanmam. Ancak nefsime bir tecavüz olacağını hissettiğim zaman kabalaşırım. Ve bu kabalığımı, karşısında bulunduğum tehlikenin derecesine göre artırırım.

Fısıl fısıl konuşuyordu. Bana herhangi suretle bir zarar vermiyeceği tamamile temin için olacak, ellerimi, kollarımı, ve ağzımı bağladıktan sonra:

— Korkma, dedi. Ben buraya iş için geldim. İstediğimi aldıktan sonra çekilip gideceğim.

Bütün bu müddet zarfında arkama bakamamış, adamın yüzünü görmemiştim. Beni bağladı ve odanın her yanını yoklamağa başladı. Çekmeceleri açıp

(Sonu on dördüncü sayfada)

Tarihe geçmiş sevgiler :

Volterin aşkı

Fikirlerile asırlara hükmeden Volter kodamanlardan birinin kendisi ve kızı hakkında yazdığı hiciv yüzünden nefyedilmiş Luar nehri kenarındaki şatolardan birinde oturmağa mecbur kılınmıştı.

Suli şatosu ormanların içinde şairane bir yerdi. Orada her şey güzel ve ilham verici idi. Genç şair ruhunun engin duyuşlarını burada tatmin etmeğe çalışıyor. Günlerini koruluklarda geçiriyordu.

Genç ve güzel şairin bir hiciv yüzünden uğradığı bu menfa hayatı az zaman sonra mesut bir hayata inkılâp etti. Maliye müşavirlerinden birinin güzel kızı Deliver yazı geçirmek için oraya gelmiş ve tesadüf Volteri bu harikulâde güzel kızla karşılaştırmıştı.

O zamanlar her asilzade şatosunda bir tiyatro bulunurdu. Suli şatosunda da bir tiyatro vardı. Fakat aktrisi bulunamıyordu.

Volter güzel Deliveri teşvik etti. Ona provalar yaptırdı. Şimdi iki çift muallim ve talebe gibi idiler. Fakat bu da çok sürmedi. İkisi de gençti, ikisi de güzeldi. İkisi de cezbedici kuvvet ve kudrete malik bulunuyorlardı.

Volter sevgilisinin rol alması için Odip eserini yazdı. Artık mesuttu. Seviyor ve seviliyordu. Bu saadet şatoya devam edenler arasında hasıl olan anlaşamamazlık yüzünden kopuverdi ve Deliver Parise dönmek mecburiyetinde kaldı.

Genç şair menfasından kurtulmak için bir çare buldu. Vaktile hicvettiği adam hakkında güzel bir methiye yazdı ve bu suretle Parise dönme müsaadesini aldı.

İki sevgilinin tekrar birbirlerine kavuşmaları Voltere yeni arzular veriyordu. Eserini tiyatroya verdi. Provalara başlandı. Artık şöhreti de yaymıştı. Daha da yapacaktı.

Bir gün zavallı âşıkı tekrar yakalayıp bu sefer daha fena bir yere Bastil zindanına attılar.

Niçin?.

Ne kabahati vardı?,

Anlamıyordu. Bunu on bir ay sonra hapishaneden kurtulunca anladı. Bir başkasının "Gördüklerim,, adlı eseri. Volterin hicivleri sanılarak kurban gitmişti.

Volter Odipi Komedi Fransezde temsil ettiriyordu. Her gönülü derhal kendisine bağlıyacak kudrette olan sevgilisi de rol almıştı. Fakat Deliver ancak üç temsilde bulunabildi ve:

— Fazla yapamıyacağım.. Diye çekildi.

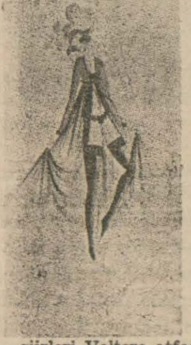

Bu, Voltere müthiş bir darbe idi. Kendisini çekemiyenler saldırdılar. Hattâ Puason adında biri açıktan açığa Volterle alay ettiği için Paristen çıkarıldı.

İki sevdalının saadetlerini bozacak hâdiseler birbirini takip ediyordu. Gene bir gün bir başkasının şiirleri Voltere atfedilerek Paristen çıkarıldı. Şair eski hâtıraları ihya için gene Süli şatosuna gitti. Sevgilisi de arkasından gelmişti.

Volter burada Artemir isimli tiyatrosunu yazarak temsil etti. Deliver de rol almıştı. Eser fevkalâde beğenildi, alkışlandı. Bu, genç şair ve âşıka yeniden cesaret vermişti. Şefaat dileyerek affedildi. Eserini Pariste alkışlatmak istiyordu.

Fakat heyhat..

Temsilin daha birinci perdesinde halk ıslık çalmağa başlamıştı.

Talihin bu kadar acı darbelerine uğrayan Volterin maneviyatını kuvvetlendiren tek kazancı Deliverdi. Fakat bir gün onun da başkalariyle münasebette bulunduğunu, seviştiğini duyunca..

Deliverin bu aşkı uzun sürmedi. Çünkü sevgilisi ölmüştü. Volter ona kin beslemedi. Tekrar barıştılar ve daha ateşli bir aşkla birbirlerine sarıldılar.

Volter bir kere daha Bastil hapishanesini boyladıktan sonra Londraya gitti.

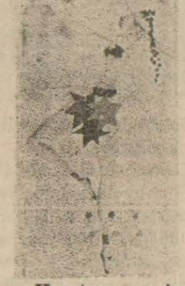

Deliver kendisine kayıtsız şartsız merbutiyet gösteren, sevgisini her hesile ile izhar evesile ile izhar etmekten çekinmiyen Volteri yalnız bırakmadı. Bir komedi kumpanyası ile Londraya gitti ve sevgilisinin bulunduğu otele indi.

Hayatın ne garip tesadüf ve cilveleri vardır. Aşkı Volterin gözlerinde tadan, onun kollarında duyan Deliver, burada bir başka göz ve bir başka vücudün hayranı olmuştu. O kadar ki bu başkanın her arzusunu emir telâkki etti. İzdivaç teklifini de kabul ederek onunla evlendi.

Volter en büyük darbeyi yemişti.

Bir gün Parise geldiği vakit güzel Deliverin evini buldu. Kapıyı çaldı. Belki onu uzaktan bir daha görmek, gözlerinin içine bakmak istiyordu. Belki onunla son defa birkaç kelime konuşacaktı. Bu muavenetten de mahrum kaldı. Ona kapıyı bir hizmetçi açtı ve:

— Markizi göremezsiniz, dedi.

Aradan seneler ve seneler geçti. Tam yarım asır.. Volter sevgilisini unutmadı. Onu buruşuk yatakları, feri uçmuş gözleri, bembeyaz saçları ile bacakları titreyerek ve inleye inleye gezerken ziyaret etti. Karşısında oturdu. Dizlerine oturmuş minimini bir yavruya tatlı bir masal anlatır gibi eski günlerin hâtralarını kulaklarına fısıldadı.

— Amerikada bir adam 107 yaşında ölmüş..

— O bir şey mi? Büyük babam sağ olsaydı 160 yaşında olacaktı...

ADI KADER

Yazan: 8 Çeviren:

Büyük Rus Hikâyecisi
ÇEHOF

Haydar Rıfat

Muhtar olmaktan haz duyduğu, hükûmet otorite siperi arkasında zart zurt edebilmekten hoşlandığı yüzünden okunuyordu, fakat bu hünerini şiddetsiz göstere mezdi. Sokak ortasında bir sarhoşun üstüne atılır, herifin ellerini arkasına bağlar, hapse tıkardı. Hattâ bir kere Nikolanın babasının yerine ihtiyar heyetine gelen ve kavga çıkaran anasını da oraya sokmuş ve yirmi dört saat salıvermemişti. Şehirde yaşamamış, tahsili yok, kitap karıştırmaz, fakat basma kalıp bir çok tabirler, ıstılahlar bilir ve kendisini söz arasında adamakıllı satar ve dinliyenler de bir şey anlamamakla beraber kendisine bir paye verirlerdi.

Nikolanın babası elinde vergi hesabını havi resmi cüzdanile muhtarın evine geldiği zaman yaşlı, zayıf, uzun ak favorili tahsildar mukaddes resimler altındaki masa başına geçmiş bir şeyler yazıyordu.

Ev temiz, duvarlar gazetelerden kesilmiş resimlerle süslenmişti. Masanın başında muhtar ellerini göğsünün üstünde çaprazlamış, ayakta duruyordu.

Sıra ihtiyara geldiği zaman muhtar:

— Efendim, bu yüz on dokuz ruble borçludur, paskalyeden evvel bir ruble vermişti. Ondan bugüne bir kopek bile vermedi.

Tahsildar başını kaldırıp ihtiyara bakarak sordu:

— Neden böyle yapıyorsunuz, dostum?

İhtiyar heyecan içinde:

— Müsaade buyurun da anlatayım... Efendim... Bilir öbür tahsildar bana ot sat, dedi... Neden satmıyayım? Satılık yüz put otum vardı. Kadınlarımız bunu çardan kesmişlerdi.... İyi, pazarlık ettik. Gönül rızasile..

Bunları anlatırken hiç münasebeti olmadan muhtardan şikâyete başladı; ikide birde öteki mujiklere dönüyor, sanki onlardan şefaat dileyordu. Yüzü kıpkırmızı idi, yere terler damlıyordu. Gözleri kızarık, bozuktu.

Tahsildar:

— Bana bunları anlatmakta mâna yok. Ben sana borçlarını neden vermiyorsun, diyorum. Hiç biriniz ver. miyorsunuz. Ben merkeze ne derim?.

— Elimde yok, avucumda yok..

Muhtar — Bu fayda vermez. İhtiyar gerçekten düşkün. Fakat öbürleri.. Asıl sebep hep votka! Hepsi berbat şeylerdir; meram anlamazlar. .

Tahsildar bir şeyler yazdı ve ihtiyara:

— Yıkıl karşımdan! dedi. Çok geçmeden kendisi de kalktı. Köylü arabasına kurulduğu zaman yüzüne bakkat edilse daha o dakikadan aklı ne ihtiyarı, ne muhtarı, ne de öteki mujiklerde olmadığı, ancak kendisine ait bir dolapla meşgul olduğu anlaşılırdı. Halbuki, o böyden daha iki kilometre uzaklaşmamıştı ki muhtar ihtiyarın evinden semaveri almış ve kocakarı da arkasını bırakmayarak:

— Bırakmam, semaverimi sana bırakmam, melun! Diye bağıra bağıra boğazını yırtıyordu.

Muhtar yavaş yavaş yürüyor, koca karı sararmış, eli bükülmüş, nefesi kesilmiş bir halde arkasından didiyordu.

Baş örtüsü omuzlarına kaymış, yeşile çalan beyaz saçları havada uçuşuyordu. Birden durdu ve gerçekten bir isyan halinde göğsünü bağırını döğmeğe ve ıslık çalar gibi bir sesle:

— Ey ahali.. İçinizde namuslu kimse yok mu.. Bu şerif benim evime girdi, malımı gasbediyor, içinizde bir erkek kalmadı mı? Yetişin!.

Diyordu. Muhtar ürktü ve şiddetle:

— Kadın, kendine gel.. - Kocasına da hışım ile karının aklını başına getir!.. Hükûmete karşı gelinmez!

Dedi.

İhtiyarın evinden semaver gidince ev bir çöle döndü. Bu haciz işinde küçültücü, ezici, adeta evin ırzına tecavüz gibi bir şey vardı. Masayı, kanapeleri, çanağı çömleği alsalardı neyse ne idi. Kocakarı bağırıyor, Maria ağlıyor, çocuklar hüngür hüngür ağlıyordu.

Günahı hep kendisinde gören ihtiyar bir köşeye çekilmiş, başı aşağı düşük düşünüyordu.

Hasta Nikola da ağzını açmıyordu. Annesi onu sever, ve acırdı. Fakat koca karı birden şefkat ve merhamet ve muhabbet duygularını kaybederek şimdi ona hücum etti, küfrün bini bir paraya idi, tahkir ediyor, hatta yumruklarını ta burnunun ucuna kadar götürüyordu, her şeye sebep onu görüyordu. Evet, mektuplarında Islav pazarında ayda elli rubleye kadar kazandığını öğüne öğüneğ yabara kabara yazdığı zamanlar eve kaç paracık yollayabiliyordu? Köye gelirken arkasına bir de karı, bir de yumurcak takacak ne yüzü vardı? Yarın geberecekti, hangi para ile cenazesi kalkacaktı?

Bu sözler karşısında Nikolanın da, Olganın da, çocuğun da halleri içler acısı idi.

İhtiyar bir şeyler mırıldandı, şapkasını aldı, muhtarı görmeğe gitti. Gece olmuştu, muhtar fırının yanında yanaklarını şişirmiş, pis kokulu is içinde bir şeyler lehimliyordu. Sıska, bakımsız, ihtiyarmiküer kadar pis çocukları yerde kaynaşıyorlardı.

Yüzü kırmızı çil dolu, çirkin, karnı davulunbazı andıran karısı bir ipek çile dolduruyordu. Betbaht ve biçare bir aile ki içinde yalnız muhtar genç ve kavi görünüyordu.

Kanapenin üzerinde haczedilmiş beş semaver dizili idi. İhtiyar yalvardı:

— Allah aşkına bizim semaveri ver. Allah aşkına..

— Üç ruble getir, vereyim.

— Kabil olmayan bir şey istiyorsun.

Muhtar yanaklarını yemekten şişirdi, ateş alev saçtı, semaverleri parlattı, ihtiyar derin bir endişe içinde tekrarladı.

— Bizim semaveri ver!

Zaten esmer olan muhtar şimdi kuzguni kara görünüyordu, bir büyücüye benziyordu. İhtiyara döndü:

— Her şey mal müdürünün elinde. Aym yirmi altısında toplanacaklar; ister yazı ile, ister ağızdan derdini anlat.

İhtiyar bir şey anlamamakla beraber daha çıkar bir kapı olduğuna memnun olarak evine döndü.

Tahsildar on gün sonra yine uğradı, bir saat kadar kalarak gitti. Havalar soğumuş, rüzgârlar başlamış, dere donmuştu. Fakat kar yağmıyordu, bu sebeple de nakliyat güç idi.

Bir pazar gecesi komşuları ihtiyara görüşmeğe geldiler. Işıksız konuşuyorlardı, çünkü o akşam çalışmak günah olduğundan ışığa lüzum yoktu. Kötü haberler vardı. Iki üç evden borç yüzünden tavukları alındığından hepsi de ölmüştü. Koyunlar haczolunmuş, yolda mış, tavuklar kazaya gönderilmiş, yem veren olmadığından birbirine bağlanmış, her köyden arabaya birkaç

(Arkası var)

Dün ve yarın

Tercüme külliyatı

7 seri üzerinde tertip edilmiş olan 65 ciltten ibaret bu kütüphanede bilginizi genişletmek hususunda lâzım olacak edebi, fenni, ve ilmi bütün mevzulara temas olunmuştur. Birinci seriyi birden alanlara bir lira 33 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 32 kuruş peşin alınarak kalanı ayda birer liradan veresiye bırakılır.

İkinci seriyi birden alanlara 1 lira 30 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 20 kuruş peşin alınarak kalanı ayda 1 er liradan veresiye bırakılır.

Üçüncü seriyi birden alanlara 1 lira 22 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 88 kuruş peşin alınarak kalanı ayda 1 er liradan veersiye bırakılır.

Dördüncü seriyi birden alanlara 1 lira 22 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 36 kuruş peşin alınarak kalanı ayda 1 er liradan veresiye bırakılır.

Beşinci seriyi birden alanlara 1 lira 59 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 36 kuruş peşin alınarak kalanı ayda 1 er liradan veresiye bırakılır.

Altıncı seriyi birden alanlara 1 lira 26 kuruş ikram edilir; ve 2 lira 4 kuruş peşin alınarak kalanı ayda 1 er liradan veresiye bırakılır.

SATIŞ YERİ:

Ankara caddesi VAKIT KİTABEVİ

Yirmi Haziran!

Büyük Britanya Kralı ve Kraliçesi, Haziranda Fransaya gelecekler, 28 Haziranda Pariste bulunacaklardır. Kendilerini mutantan merasimle ve şenlik içerisinde karşılamak için, şimdiden hararetle hazırlıklara başlanmıştır.

28 Haziranda Opera ile Luvr arasındaki yoldan geçen, kendisini bir gülistandan geçiyor zannedebilecekmiş. Çünkü bu sahadaki iki sıra bütün binaların cepheleri, baştanbaşa güllerle kaplanacakmış. Bu arada hem yapma güller, hem de bol bol sahici güller bulunacakmış. Çiçekler arasından gülün seçilmesinin sebebine gelince, bu çiçek, İngilterede mühim bir tarihi rol oynamıştır; ve bundan başka da şimdiki Kraliçe Elizabetin en sevdiği çiçektir.

Şimdiden hazırlanan programa göre, misafir Kral ve Kraliçe, Vandom meydanına akşam saatlerinde varacaklardır. Bu itibarla da bu meydanda bilhassa tenvirat yapılacaktır. 29 Haziranda Küçük Sarayda Kral Corçla Kraliçe Elizabet şerefine bir bahçe eğlencesi tertip olunmaktadır; şimdiki hazırlık safhasında burada birçok işçi çalışıyor. Sarayın yalnız cephesi yepyeni bir görünüşle süslenmekle kalmıyacak, içerisinde de bir hayli tezyinat tesbit edilecektir. Bazı değişikliklerin yanısıra duvarlar ve tavanlar temizlenmekte, mobilyeler ve resim çerçeveleri üzerlerinde zamanla biriken tozlar giderilmektedir. Küçük Saray, bu suretle 1780 tarihinde genç Kont dö Artuvaz tarafından yaptırıldığı zamanki gibi gözleri okşayacaktır. Bu genç Kont, o zaman Kraliçe Mari Antuvanetle bir bahse girmişti. 2 ay içerisinde cazip görünüşlü bir saray yaptırabilir mi, yaptıramaz mı? Genç Kont, girdiği bahsi kazanmıştı!

Bu resmî ziyarette Prenses Elizabetle Margaret Rozun ebeveynleriyle birlikte Fransaya gelmeleri, bu resmî seyahatte kendilerine refakat etmeleri bahis mevzuu değildi. Bir hafta evvel, 2 çocuk, 13 yaşındaki Rişar Anni Valabreg, "Pari Suvar" gazetesine bir mektup yollamışlar, Fransız çocukları, Büyük Britanyanın küçük yaşta prenseslerini de Fransada görmek ve kendilerini sevinçle karşılamak arzusunu belirtmişlerdir; bu arada her iki prensesin de Paristen hoş lanacakları ümidini beslediklerini te-

Gülü çok sevdiği için 28 Haziranda güllerle süslenecek olan Parise şeref verecek bulunan kraliçe..

barüz ettirmişlerdir. Fransız gazetesi de, mektubu aynen neşrederek, bu hususta kari ve karieleri arasında bir anket açmıştır. Gazeteyi okuyanların bu fikre iştirak derecelerini tesbit etmek üzere, cevaplar istemiştir. Eğer birçok kişi bu temenniye iştirak ederse, mektuplar Paristeki İngiliz sefirine takdim olunarak, Parislilerin bu arzusunun Büyük Britanyadaki alâkadar ve salâhiyettar makama iblâğ ve arz ricasında bulunulacaktır.

Gazetenin bu anketi üzerine, dört bir taraftan mektup yağmaktadır. Dolayısiyle hemen herkesin İngiltere prenseslerini de Pariste görmek arzusunda birleştiği neticesine varılmaktadır. Anket sonu olmak üzere tayin olunan müddet tekmillenince, mektuplar İngiliz sefirine verilecektir.

28 Haziran ziyareti vesilesiyle yapılan hazırlıklar, bu kadarla kalmamaktadır. Asil misafirleri lâyik oldukları veçhile ağırlamak için, daha pek çok şey tasarlanmaktadır!?...

Sadri Ertemin makalesinde mevzuu bahsolan Fransız muharrirleri: Berntayn ve Burde..

Bir hâdise, bir görüş

Münevver ve akrep

YAZAN: Sadri Ertem

FRANSADA iki muharrir, iki entellektüel silâhlarını çektiler ve şövalyeler gibi döğüştüler. Habille Kabil hikâyesinin biraz daha orta zaman çeşnisi taşıyan örneği insana orijinal hiçbir şey hatırlatmaz. Olan ve olmakta olandan bir parçayı bir kere daha gösterir.

Bu işte yeni olan, sanıyorum, sadece tabancaların markasıdır. Hiddet, ve hiddetin silâhla teskini; adaleti kurşunun sivri ucunda, yahut bir kılıcın keskin ağzında dile gelmiş telâkki etmek beşerin alışkın olduğu şeylerdendir. İnsan seviyesini gerilerde, ve insan rulük tohumundan daha ne kadar çok feyizli ve üremeğe müsait hüviyettedir.

Münevver adamın kini bir fikir barikadına gizlenerek silâha inkılâp eder. Ve şekli ne olursa olsun kötü bir imha muharebesile biter.

Münevverin, münevvere çektiği silâh, ister kalem, ister kılıç olsun zaten etrafı rahatsız etmadiyen kesafet peyda eden cehalet tarafından çevrilmekte olan bu zavallıları bir kahramandan ziyade bir panayır mahlûku haline koymaktadır.

Cehalet çemberi içinde sıkışıp kalan münevverin bu hareketi bir akrebin intiharına ne kadar benziyor?

İnsanı birbirinin makteli halinde görenler için bu manzarada gayritabiî olan bir cihet yoktur. Fakat biliyoruz ki, artık insan insanın kurdu değildir. İnsan bir küçük dünyadır. Ve onun cevherinde akıl ve şahsiyetin nuru vardır.

Karanlık kütleler önünde fikrin ve zekânın bir ebedî bir şûle gibi parıldadığı günlerde yaşadığımızı da bir kahramanlık, ve bir hakikat alâmeti olarak ileri sürüyoruz.

* * *

Beşerî halâsın, saadetin tek mimarı olgun, kemalini bulan insandır. Bu insan hâlâ birbirini ormanlarda avlıyor, fakat ok yerine eline aldığı kalemle, kalem kâfi gelmeyince silâhla bir domuz sürüsüne hücum eder gibi saldırıyor, Beşere tertemiz mesut ufuklar vaadeden kırışık alınlarda yatan kin, gözlerde pusu kurmuş arzular haydutların, katillerin damarlarında yaşıyan kötü-

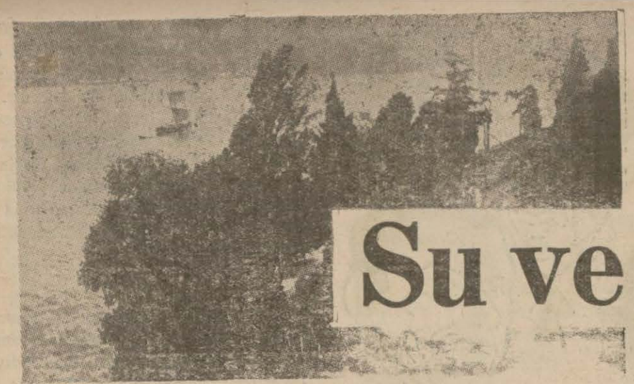

Sayfiyelerden

roportajlar

Yazan: Niyazi Ahmet

Su ve Beykoz

Kim bilir kimin bir hayır işlemek için diktiği birkaç cevizi, ve kim bilir hangi açık gözün İstanbulda alıp orada pişirdiği paçayı bir şöhret damgası gibi saklayan Beykoz, şimdi bu iki vasfını da kaybetmiştir.

Yirmi senelik arabacı Hasanın arabasile yola çıkarken, gün görmüş Beykoz lu, bıyıklarını şöyle bir sıvazladıktan sonra:

— Beykozun dedi artık ne cevizi, ne de paçası meşhur. Eski günlerini unuttturmuş gibi idi ama son senelerde gene canlandı. Canlanmasın mı? Nerede var bir Beykoz daha..

— Demek bir Beykoz daha yok..

— Yok ya.. Havası, suyu ve yeşillikleri seçmedir.

Arabacı bana söylediklerini isbat etmek istiyormuş gibi, Akbabaya doğru yol aldıkça izahat veriyor, köylerini, meyvelerini methede ede bitiremiyordu.

* * *

Beykoz hakikaten mutena bir gezme yeridir.

Şehir sokaklarını arkada bırakarak düzlüğe geldiğiniz anda sizi ılık bir rüzgâr ve akasya çiçeği kokuları karşılar. Güneş sızdırmayan ağaç gölgeleri hiç boş kalmazmış.

İstanbulluların gelmediği günler Beykozlular buraları işgal eder, yemeklerini çimenlerin üstüne gazete kâğıdını sofra yapıp yerlermiş.

Düzlükten sonra, bütün yol boyu bin bir çiçek kokusunu ciğerlerimize kadar çeker ve seyrine doyulmaz manzaralar arasında ilerlersiniz. Ve sanırsınız ki, İstanbuldan günlerce uzak bir yerdesiniz. Dekor, manzara ve insanlar tamamile değişmiştir. Tarlasını eken köylü, iç Anadoludaki yurddaşından farksızdır, evine odun, su taşıyan kadın, yalın ayak koşuşan mini mini de.

Arabacı Hasan izahat veriyor:

— — Akbabaya vaktile hep atlı araba giderdi. Şimdi otobüs yolu yapıldı. Pazar günleri her taraf dolup taşar. Eskiden et de ucuzladı. ama şimdi pahalılaştı. Şehir fiyatına veriliyor. Onun için birçok kasap dükkânları kapandı.

Akbaba çok mühmel bir haldedir. Vaktile, misafirlerle dolu taştığı ve her yaz kiraya verildiği evler, çürüyüp çökmektedir.

İngiliz sefiri Karakulak suyundan her içişinde şöyle dermiş:

Karakulak suyu varken insana başka hiç bir içki lâzım değil...

Arabacı:

— İşte şu konak, meşhur Hasan paşanındı. Şimdi dökülüp gidiyor.

Beykoz vaktile Bebrikler devletinin payitahtı idi. Bu devletin en meşhur hükümdarı Posidonun oğlu Amikostu. Amikos, Polloks ile demir çivili eldivenlerle dövüşmüş mağlûp olmuş ve dövüştüğü yere gömülmüştü. Bizans devrinde olduğundan daha çok Osmanlı Türkleri zamanında hurafeler yatağı olan Beykoz, bir çok tarihî vakalara da sahne olmuş bir yerdir.

Bu semtin eşsiz gezme yerlerini, tabiî güzellikleri yaratmıştır.

Sırmakeş ve Karakulak gibi iki su membaına malik Akbaba ve Dereseki köyleri güzel bir otele malik olmadığı için olacak biraz iptidaî telâkki ediliyor.

Burada kurulacak küçük bir otel, her halde gezme, eğlence ve dinlenme ihtiyacında olanları daha fazla celbedecektir.

Fakat propagandasını yapmak, onların güzelliğini, suyunu ve havasını tanıtmak şartile.

Karakulak suyu membaına on beş dakika mesafedeki evler bu sudan içmiyorlarmış. Sebebini sordum:

— Onlar Sirmakeş suyu içerler. Çünkü Sirmakeş suyu borulardan taşıp kapılarının önüne akıyor.

Dediler.

Fakat, Sirmakeşten kat kat üstün hassalara malik Karakulağı on beş dakikalık yoldan zahmet edip içmiyenler varken, bir günü yalnız bir bardak su için feda eden de bulunmaz demeyiniz. Otel, bir kaç gün geçirme imkânına malik olanlar ve biraz da lüksü sevenler için belki caziptir. O kadar.

Su memuru:

— Bizim yegâne şikâyetimiz vesaittir diyor. Yoksa suyun hassasını bilenler eksik olmuyor. Ankarada oturan İngiliz sefiri İstanbulda iken fırsat buldukça buraya geliyor. Karısı ile beraber bir kaç kilo su içmeden dönmüyorlar.

Sefir her defa:

— Bu su varken der insana başka içki lâzım değildir!.

Karakulak suyunun membaında şair Pertevin 1252 tarihinde yazdığı mısraları mermer üzerinde okurken su ve su için bütün bildiklerim bir anda hayalimde canlandı. Pertev şöyle diyordu:

Karakulak suyudur çeşmesi olmuştu harab
Taki rizan ola mizabı semadan baran
Akdı ağzım suyu tarih yazarken Pertev

Istanbullu bir su tiryakisi Arabistanda çılgına dönmüş. Ona İstanbulun her suyundan kendisine haber vermeden getirip sofrasına koymuşlar. Su tiryakisi suları içince bir çocuk gibi yerinde hoplamış ve:

— Bu Sirmakeştir. Bu Çırçırdır, bu Karakulaktır, bu filân sudur.. diye bülbül gibi ötmüş..

Eski valilerden ve şimdi Etibank idare meclisi azası B. İbrahim bir seyahat arkadaşlığında bana:

— Defne suyunu iç ve ekmek peynir ye. Başka gıda da istemezsin, doktor da! demişti.

Lâtifeleri, nükteleri, sohbetleri daima yemeğe ve meyveye dair olan ve saatlerce ayni mevzuu zevk, neşe ve kahkahalarla dinlenebilen değerli idareci B. İbrahimin yüz yirmi kiloya yakın bir vücut sa-

(Sonu on beşinci sayfada)

— Tam sana göre, kocacığım... Yalnız biraz şişmanlaman lâzım...

Kermesten muhtelif cirit ve zeybek oyunları

Bergama kermesinde bir gün

Tarihi şehir eğlence âleminde unutulmaz bir hafta yaşıyor

BERGAMA; 23 Mayıs..

Üç, dört gündür Bergama yerinden oynuyor.. Güneşin ilk ışıklariyle birlikte Bağlarkırı ovasında insan kaynıyor.. Geceleri her taraftan çalgılar, şarkılar duyuluyor.Tarihî Bergama; bu haliyle sanki maziye rucu ediyor..

Davul, zurna sesleri, Bağlar kırının ortasına kurulmuş şemsiyeliklerin önünde yükseliyor. On çift zeybek, sırtlarında cepkenleri, başlarında oyalı yemenileri, kol kaldırıp diz büküyorlar.. Boşlukta kavsler çizen avuçlar, parmak çıtlatmaları ile yerlerine dönüyorlar.. Temsil değişmiyor; davul ayni ton üzerinden ötüyor; fakat Bergama ovasının yağız alımlı zeybeği her dönüşte yeni bir oyun gösteriyor.. Herkesin gözü Çakır Hasanda.. O, zeybeklerin incisi, gözdesi.. Sülün gibi kayıyor, on çiftin arasından sıyrılıp akıyor.. Başka bir hava, başka bir varlık yaratıyor.

Biraz sonra Dağlı, Dörtlü Harmandalı başlıyor. Ayni zeybekler, birdenbire değişen insanlar gibi, Bergamaya has olan bu oyunları gösteriyorlar.. Ovadaki insan yığını harekete geliyor.. Herkes coşuyor..

Bunu ok atma, cirit, cop kaldırma oyunları ve geçit resmi takip ediyor. Atların üzerine yapışmış gibi duran ciritçiler, bir rüzgârdan farksız.. Atların yelelerine sarılmışlar, naralar savuruyorlar. Eski Türk sporu burada ihya ediliyor. Büyük bir maharetle fırlatılan ince sopalar, hedeflerinde hiç şaşmıyorlar.. İki sürat rekortmeni gibi, atlılarla, onların fırlattıkları sopalar birbirleriyle âdeta yarış ediyorlar..

MEYDANLIKTA sıraya dizilmiş okçular da maharetlerini gösteriyorlar. Sadaklarından çıkardıkları okları kirişe takıyorlar.. Sert pazular yayları geriyor; ovanın tutuşmuş havasında ıslıklar ötüyor.. Ve, yaylardan fırlayan oklar, tâ uzaklarda, hedef ittihaz edilen noktada toplanıyorlar.. Orta Asyadan bizlerle birlikte buralara kadar akıp gelen kalkan oyunları, tahminden çok zevkli.. Ne yazık ki, artık tarihe karışıyor; bunu bilenler gittikçe azalıyor..

Bergama ovasını yüksek bir yerden süzüyorum.. Kendimi ayni Orta Asyada, Bozkırlarda buluyorum.. Cirit, ok, kalkan, zeybek.. Atlılar akıyor, garbe doğru koşuyor, Fırat geçiyor.. Atlılar durmuyor, koca Akdeniz bile bu hızı kesemiyor, şahlanmış atlar, üzerlerindeki Türk atlılarını Roma kapılarına kadar ulaştırıyorlar..

(Sonu on beşinci sayfada)

Deniz şaşırmıştı. Kocası ne diye bu karalara öyle çıkışmıştı? Filip:

— Çok müteessirim.

Diyerek karısının omuzuna koymak üzere elini uzattı; fakat bu el yarı yolda kaldı, oraya kadar varamadı. Karısından mı çekiniyordu? Fakat bu hareketin den daha tabiî bir şey olamazdı.

Eve girdiler. Dışarıdaki göz kamaştırıcı aydınlığa rağmen içerisi loştu. Filip kendini bir koltuğa attı. Hava pek sıcaktı. Deniz bir şey söylemiyordu. Ses sizlik içinde hazırladığı bir içkiyi kocasına verdi. Filip bunu bir yudumda içti. Sonra kendini büsbütün bıraktı. Başı koltuğun arkasına dayandı. Artık hiçbir harekette bulunmuyordu.

Genç kadın ona bakıyordu; Bütün müstemlekede yaşayanlar kocasının rengi de balmumu sarısı ile kiremit rengi arasında bir hal almıştı. Etleri kemiklerine yapışmıştı. Dudakları ince, gözleri çukurları içine gömülmüş, alnı yüksekti. Bu çehre bir kavgalı yüzünü andırıyordu. Kendi kendine mırıldandı:

— Zavallı Raul!..

Deniz gittikçe daha derin düşünmeye başlamıştı. Bu sırada Filip birdenbire yerinden sıçradı. Sanki daldığı uykudan, karısı uyandırmış gibi, genç kadının yüzüne bakıyordu. Ona bir şeyler söyliyecekti, fakat ağzından yalnız bir "Ah,, çıkabildi. Deniz hafif bir gülümse ile sordu:

— Yemek hazırdır, yiyecek miyiz?

O, yalnız omuzlarını kaldırdı. Karısı devam etti:

— Canım, biraz metin ol; Ne yapalım, olan oldu. Elinden bir şey gelir mi? Nihayet bu senin kabahatin değil; onun ihtiyatsızlığı..

Filip önünde açık duran kutudan bir sigara almak için eğildi. Yüzünü karısına göstermek istemiyordu.

Bu ağır hava, akşama kadar her ikisi üzerine basıyordu. Hattı üstüva taraflarında görülen fırtınalar gibi. Ağırlık arttıkça artar, fakat fırtına gelmekte gecikir.

Raulun parçalanmış vücudu, evin biraz ötesinde, bir ağaçlık içinde gömüldü. Bütün karalar orada idi.. Naşın bulunduğu sandık üzerine topraklar atılmaya başlaymca Deniz, içinden gelen hıçkırıkları güçlükle zaptedebildi. Kocasına baktı. Sonra yine sessiz, sedasız, eve döndüler. Her biri, her günkü işine daldı. Gece pek çabuk gelmişti. Gûya bu iki beyaz insanın içinden taşıp gelen karanlık duygulara biran evvel *iştirak etmek istiyor gibiydi.*

Deniz pencereye dayanmış, dışarıya bakıyordu. İlk defa olarak Afrikanın yalnızlığını hissediyordu. Dostları Raulun şekilsiz bir külçe halindeki vücudu gömüldükten sonra bu yalnızlık daha karanlık bir halde gözleri önüne geliyordu.. Dalmıştı.. Birdenbire silkindi. Filipin geldiğini görmemişti. Kocası arkasında ayakta duruyordu.

Şimdi nefesile saçlarını titreten bu adam ona ne kadar yakın, ne kadar uzaktı.. Bir şey hissettirmek istemedi. Kendisi de bu duyguların nereden geldiğini anlamıyordu.

Sessizlik içinde yemek yediler. Sonra cibinlikle örtülü olan yataklarına girdiler. Deniz bir türlü uyuyamıyordu. Fakat yanındaki adamın kocasının derin bir *uykuya daldığını görüyordu. Bir an geldi ki Filip dehşetli bir bağırma ile yerinden fırladı.* Çukurundan dışarıya uğramış gibi görünen gözleri karanlığın derinliklerine bakıyor;

— Hayır! Hayır, istemem. Git!

Diye bağırıyordu. Genç kadın korktu. Kocasının elini tuttu. Filip titredi. Deniz onun karanlığa baktığını gördü ve sordu:

— Filip ne var, Allah aşkına?

Cevap yoktu. Kadın bütün metanetini topladı.

— Filip bana doğrusunu söyle, Raul ile aranızda ne geçti? Benden saklamak beyhudedir. Biliyorum, sen de içindekini dökmek istiyorsun; söyle, seni dinliyorum..

— Ben onu..

Söyliyemedi. Bir uçurumdan kendini atmak üzere olan bir adamın derhal geri çekilmesi gibi birdenbire sustu. Fakat biraz kendine metanet vererek anlattı:

— Evet, onu ben öldürdüm. Dün.. Avda.. Boğanın izini keşfetmiştik.. Herbirimiz bir tarafa çekilerek vaziyet aldık.. Birdenbire siyah bir kümenin çıktığını ve üzerime doğru geldiğini gördüm.. Çok korktum.. Alı, Deniz sen böyle korkunun ne olduğunu bilmezsin.. Hemen ateş edecek yerde kaçtım.. Bir alçak gibi kaçtım.. Artık ben mert bir adam değildim.. Raul bunu gördü.. Beni kurtarmak için vahşi hayvanın üzerine atıldı.. Onun ölmesine ben sebep oldum.. Onu öldürttüm..

Genç kadın büyük bir helecanla bunları dinliyordu. Şimdi bu adama karşı ne diyebilirdi? Onu niçin ve nasıl suçlandıracaktı. Zaten ıztıraplar içinde kıvranıp durmuyor muydu?

Filip büyük bir işkence içinde imiş gibi derin bir nefes aldı.

— Benden nefret ediyorsun değil mi?

Diyebildi.

— Zavallı dostum..

Bu son sözü söylerken, Deniz kocasını ne müthiş bir surette itham ettiğinin farkında değildi. Yatağından kalktı. Pencereye gitti. Düşünüyor, kocasının çektiği ve çekmekte olduğu bütün ıztırapları düşünüyordu. Fakat ne de olsa alçaklık etmişti. Göz göre göre bir adamı, bir dostu vahşi boğanın ayakları altında çiğnetmişti. Artık bu adamla bir arada yaşamanın imkânı yoktu. Evet, onun yanında bulunacak, lâkin bundan sonra karısı gibi değil, asla.

Buna karar vermişti. Bir ses işitti:

— Deniz..

Döndü. Kocası kalkmış, korkak bakışlarile, karanlığı gösteriyor, kaçmak, kurtulmak, bu ıztırap çemberini parçalamak istiyordu.

Ona yaklaştı. Bir anne şefkati ile gülümsiyerek dedi ki:

— Fransaya dönsek daha iyi sanıyorum. Müstemleke artık bize yaramaz.

— Hakkın var..

— Sonra da..

Bir dakika durarak ilâve etti:

— Annesine mektup yazsak.

— Ona da bildireyim mi ki..

Kadın tereddüt etti; nihayet başını sallayarak:

— Hayır, bilmesine lüzum yok.. Hem sen de pek izam eyliyorsun.. Netice itibarile bu suç senin değil ki.. Bir kazadır oldu..

Evet, sonunda genç kadın bu hükmile kocasının af kararını vermiş oluyordu.

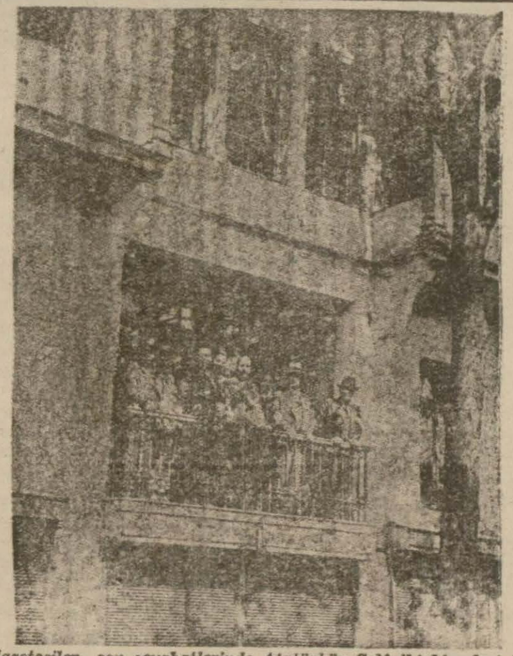

Gazeteciler son seyahallerinde Atatürkün Selânikteki evlerinin balkonunda..

— Dikkat!.. Evlendiğinizi aklınıza getirmeyin: Resminizin güleryüzlü çıkması lâzım..

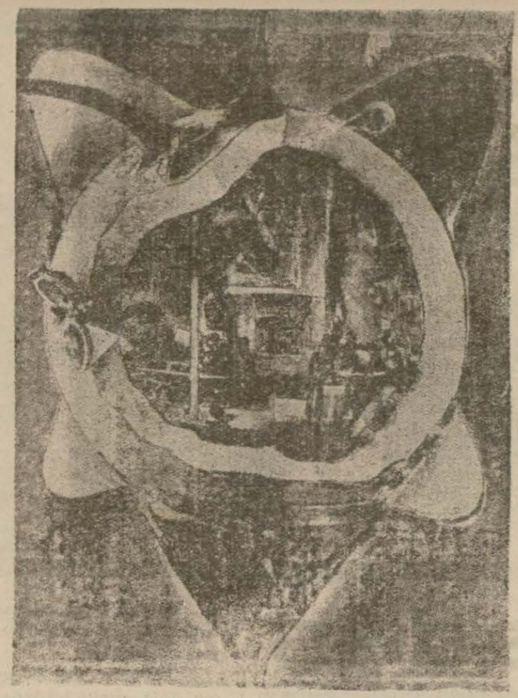

Balonu ile beraber göklerin hava bulunmıyan tabakalarına (istratosfer tabakasına) kadar çıkan Profesör Pikarın şimdi de denizin dibine inmeye niyet ettiği haber verilmişti.

Gökyüzüne on binlerce metreye çıkan, âlim, denizin dibinde de şimdiye kadar inilmemiş ve tetkik edilmemiş derinliklere inmek fikrindedir. Bunun için de âletini tasarlamış bulunuyor.

Âlimin 5000 . 10000metre derinliklere nasıl ineceği ve oralarda denizaltı hayatını nasıl tetkik edeceği büyük bir merak uyandırmıştı.

Profesör Pikar, yapmak istediklerini ve âletinin esasını, verdiği bir beyanatta ilk defa olarak anlatmıştır.

Bunları, kendisinin ağzından dinliyelim:

"Denizin dibini tetkik etmek için şimdiye kadar iki vasıta vardı: Biri, denizin dibine indirilen file, diğeri de dalgıç âleti gibi kullanılan küre. File, denizin derinliklerinde bulduğu şeyleri yukarı çıkarmaya tahsis edilmiş bir âlettir. Fakat çıkarıncaya kadar yarısından fazlasını da döker.

Küre ile ise ancak 900 metreye inilmektedir. Profesör Becbe de, bununla yaptığı tecrübede bu mesafeye inmiştir...

Fakat, asıl tetkik edilmesi lâzımgelen yerler denizin 5000 metreden sonraki derinlikleridir. Çünkü, deniz dibi hayvanları ve nebatları asıl oralarda boldur.

Benim yapacağım âletle denizin 5000, hattâ 10.000 metre derinliğine inmek kabil olacaktır. Onun için denizin cereyanlarına tâbi olmıyacak ve serbestçe aşağıya inecektir.

Yukarıya çıkmak için de, küredeki

Profesör Pikarın deniz altında yapacağı seyahate dair bir Fransız mecmuasında çıkan hayali resimler. Bu suretle denizin en dip noktasına kadar inmek mümkün olacak ve orada bir otomobil içinde olduğu kadar rahatça çalışılabilecektir.

Pr. Pikar

Fen âleminde yeni tecrübelere hazırlanıyor

Denizlerin dibine rahatca inebilecek miyiz?

safrayı atmak kâfidir. Kürenin dışındaki kanat gibi kısımlar onun düz istikamette aşağı inmesi ve safra atıldığı zaman da ayni şekilde yukarı çıkmasını temine yarayacaktır.

Kürenin içinde ben ve kâtibim rahat rahat oturabileceğiz. Alt tarafına doğru bir pencere olacak; ve denizin dibini buradan tetkik edip ben söyliyeceğim, arkadaşım yazacak.

Bu âletin en zor kısmı tazyika karşı mukavemet etmesi idi. Çünkü bu derinlikte suyun küre üzerine yapacağı tazyik 1000 atmosfer'dir. Bu tazyik da, kürenin cüssesine göre, bir parmak üzerine büyük bir otomobilin yapacağı tazyika müsavidir. Bu parmak otomobil altında nasıl ezilirse, kürenin, suların bu tazyiki ile ezilmesi lâzımgelir.

Herhangi bir maddeden yaparsak böyle olacaktır. Fakat bizim küreyi elektrondan yapacağız. Bu suretle, suyun küre üzerine hemen hemen hiç bir tazyiki görülmiyecektir. İçi iki metre kutrunda olacak olan bu yuvarlak odanın duvarlarını 12,5 santim yapmak kâfi gelecektir.

Bunu bu suretle halletmiş bulunuyoruz. Yalnız, bir şey kalıyor:

Acaba pencerenin camı tazyika dayanacak mı? Pencereyi yanlamasına yaptığımıza göre, nazarî olarak, suyun tazyikına dayanması lâzımdır. Fakat, bunu tecrübe ile tesbit etmeden ve pek katî olarak emin olmadıkça denize inemeyiz. Çünkü, cam kırılacak olursa sular öyle büyük bir tazyikla içeri dolacaktır ki, boğulmadan evvel, bu tazyikla parça parça olup ölürüz..

(Sonu on beşinci sayfada)

Arkadaş

Yeni bir Fransız hikâyesi

Yeşil kıyıların verdiği akislerle yeşillenmiş olan ırmak tembel tembel uzanıp gidiyordu. Kenarda, bir ağaca dayanmış bir kadın bekliyordu. Gözlerini uzak ta ve bulunduğu yere doğru bir sandala dikmişti.

Küçük motörün seslerini işittikçe genç çehresini hafif bir gülümseme örtüyordu. Gözleri gümüşî kirpiklerinin altından ileri leri delercesine uzanıyordu. Her ne kadar - zaaf alâmeti olarak - alt dudağı biraz kalınca ise de, ağzı çok güzeldi. Kuvvetli ve mütenasip vücudu güzel bir rop içindeydi. Bütün halinde henüz taayyün etmemiş bir vaziyet vardı. Belli ki genç kızlıktan henüz kurtulamamıştı.

Sandal biraz daha yakına gelince elini uzatıp sallamaya başladı. Ötede dümen tarafında oturmuş olan bir beyaz gölge ayni hareketle, fakat pek belirsiz bir suretle mukabele etti. Sandal cereyandan kurtulup kıyıya yanaş - mak için manevra yapıyordu. Kadın bağırdı:

— Ho!

Kocası buna cevap vermedi. Kadın hayretle sordu:

— Raul beraber değil mi?

Adam, gûya yapılan manevraya dikkat ediyormuş gibi, yalnız başını salladı. Deniz, bir hadise olduğunu anlıyordu. Ona, sandalı kıyıya yanaştıran iki zencinin yüzlerinde, şimdiye kadar görmediği manalar var gibi geliyordu. Abanoz gibi parlayan bu çehrelerde hiçbir neşe alâmeti yoktu. Kocası Filipin halinde, ona bakmaktan çekiniyormuş gibi bir şey vardı.

Sandal yanaştı. Genç kadın omuzlarını kaldırarak bir iki adım ilerledi ve sordu:

— Filip, işler nasıl? Memnun musun?

Kocası, yeni bir hareketi teftiş etmek için iki gün evvel ondan ayrılmıştır. Gittiği yerde ortağı ve dostu Raulle buluşacak, sonra onu alıp beraber gelecekti. Deniz ilk defa olarak yalnız kalmıştı. Kendini zorlayarak göster diği cesarete rağmen, bu ayrılık, ona ne kadar sıkıntılı saatler yaşatmıştı. Şimdi bunları Filibe anlatacak ve bir daha yalnız bırakmamasını söyliyecekti.

Kocası sandaldan atladı; kara lara yerli dilile bir takım emirler verdi. Sonra karısına dönerek, sanki her kelimesi üzerinde ağır bir yük varmış gibi sözlerini eze eze dedi ki:

— Raul öldü.

— Öldü mü?

Bu suale birdenbire cevap veremedi. Karısı hayret ve dehşetle onun yüzüne bakıyor, demek istiyordu ki: Raul öldü! Dostun ve ortağın Raul öldü ha! Daha birkaç gün evvel ne kadar canlı ne kadar sıhhatli idi. Biraz kendini topladı:

— İşte onun ölüsünü getirdim, dedi.

— Peki ama, bu nasıl öldü?

— Bir kaza..

Başını iğmik, gözlerini önündeki toprağa dikmiş, düşünceli düşünceli söylüyordu. Yürüdüler. Yanyana tepeye tırmanıyorlardı. Filip son sözünü tekrarlayarak devam etti:

— Bir kaza.. Çok dehşetli bir şey.. Dün, etrafta bir boğa sürüsü bulunduğunu haber verdiler. Raul ile birlikte gittik. Onun ne kadar atılgan olduğunu bilirsin.

Boğulur gibi bir halde sözünü kesti. Biraz dinlendi. Sonra yavaş bir sesle ilâve etti:

— Evet çok atılgandı. Gençlik bu! Birbirimizden ayrıldık. Yüksek otlar arasına girmiş olan bir boğa görmüştük. Fakat birdenbire..

Sözlerini kesik kesik söylüyoh, boğazı kuruyordu:

— Ben hemen ateş ettim.. Ah, geç kalmışım.. Raul çok ilerlemişti.. Boğanın ayakları altında eziliyor, çiğneniyordu.. Zavallı Paulcuğum..

Deniz onu dinliyor, tahammül edilmez bir his içine gömülüyordu. Kocasının yüzüne baktı. Hayır, bir dost hakkında fena fikirler beslemek niçin?

Henüz bir senelik evli idiler. Filibi Fransada iken tanımıştır. Onun anlattığı heyecanlı maceralara meftun olmuş, birlikte Afrikaya gelmişti. Birkaç aydanberi aralarına belirsiz bir his girmişti. Şimdi bu his tebellür ediyordu. Niçin Ne vardı, ne olmuştu?

Güneşin ışıkları altında her tarafından alevler yükseliyor g-i bi görünen evler önüne gelmişti. Tayfaların etrafını sarmış olan siyah derili insanlar hadise gibi dinliyor ve tefsir edip duruyorlardı. Efendilerini görünce seslerini kestiler. Filip bağırarak bir şey söyleyince hepsi dağıldı.

(Sonu 10 uncu sayfada)

Şarlotte Klaynert adlı bir Alman kadın karikatüriste göre, kocalar, yeni bir esvabı ve bunun güzel olduğunu ancak karılarından başka bir kadının sırtında görürlerse, farkını varırlarmış. İşte şu kocalardan her ikisi de arkadaşlarının karşına giydiği yeni esvabın güzelliğinden bahsediyorlar. Dolayısiyle her ikisinin karısı da yeni ve güzel esvap giydiği halde, kendileri, karılarının sırtında bunu farketmiyorlar!?.....

Sinema

Normandi'nin başında bir heykel gibi Fransaya gelen

Danyel Daryö'nün vatandaşları

Holivut'tan bize ne getirdin? diye karşıladılar

Eski büyük, yelkenli gemilerin başında, sürat timsali olarak, kuşbaşı, kuvveti gösteren aslan ağzı veya güzelliği temsil etmek üzere deniz kızı heykeli bulunurdu..

İkinci derecede en büyük vapur olan Fransızların "Normandi,, vapuru da geçen gün denizi yaran ucunun ta nihayetinde böyle bir güzel heykel taşımıştır.

Fakat bu "heykel,, canlı idi ve bunu, sinema artisti Danyel Daryö temsil ediyordu.

Amerikadan Fransaya gelmekte olan Danyel Daryö geminin güvertesinde uzakları seyrederken, bakmış bakmış da içini çekerek:

— Vapurun ta en ucunda olsam! demiş.

Güzel artist ne der de yerine getirmek istiyen bulunmaz! Yanında bulunan vapurun kaptanı:

— Korkmaz mısınız? diye sormuş.

— Neye korkayım! Hiç de korkmam!

— Hadi gelin öyleyse..

Kaptan, artistin elinden tutuyor ve onu aldığı gibi geminin en nihayetine götürüyor.

Burada, vapurun süratinden ileri gelen, sert bir rüzgâr esmektedir. Vapurun en dar noktası olduğu için, insan dört bir tarafını deniz sanıyor ve havada uçtuğu zehabına kapılıyor. Hakikaten, geminin yüksekliğini de insan burada farkedebiliyor: Vapurun burası tam otuz metre yüksekliktedir.

Danyel Daryö burada, vapurdakilerin en "ilerde,, bulunanı olarak, bir müddet gidiyor. Bütün gemi halkı kendisini alkışlıyor. Artist öyle güzel bir vaziyet almıştır ki, bir güzellik heykeli, bir deniz kızı timsali zannedeceklerdir.

"HOLİVUTTAN NE GETİRDİN!,,

Danyel Daryönün evvelce Fransada çalıştığını, sonra, meşhur olunca, Amerikanın onu da kaçırdığını bilirsiniz. Fransızlar, Amerikaya kapurdıkları bu artistleri için adeta gözyaşı dökercesine üzülüyorlar.. Hele, onun Holivutta "Amerikalılaşmış,, olmasına çok müteessir oluyorlar. Sonra, ona uzun müddet de hasret kalmışlardır..

Onun için, Danyel Daryö bu sefer Fransaya geldiği zaman, büyük bir tezahüratla karşılanmış ve rıhtımda kendisini karşılayanlar:

— Holivuttan bize ne getirdin? diye sormuşlardır.

— Kendimi! diye cevap vermiştir. Kâfi değil mi?

Hakikaten, Fransızlar onu tekrar aralarında görmeyi bile bir nimet sayıyorlar. Fakat, acaba bu Fransız kızı, kendi toprağında bir film çevirmez mi? bu sual sorulduğu zaman o:

— Müsaade ederseniz biraz dinleneyim! diye cevap vermiştir.

Fransızlar, artistin kendi vatanında biraz dinlenmek fırsatı bulmasını da tabiî görüyorlar. Çünkü Danyel Daryö hayatından memnun olmakla beraber Holivuddaki sinema - cıların kendisini çok sert bir çalışmaya tabi tuttuklarından şikâyetçidir. Diyor ki:

— Sabahın saat beşinde kalkıyoruz.. Akşamın sekizine kadar çalışıyoruz.. Düşünün bir kere! Stüdyolar filmleri mümkün olduğu kadar çabuk çıkarmak istiyorlar. Onun için, bizim de mütemadiyen çalışmamız lâzım.. Ancak bir uyumak için vaktimiz kalıyor, eğlence için hiç vakit bulamıyoruz..,

Danyel Daryö ile kocası Hanri Dekuan Fransada bir iki ay kalıp tekrar Holivuda döneceklerdir.

Sinema dilsiz olduğu zaman..

Kendisine gelecek birçok eserleri kaçırmıştı; bugün bunları topluyor

Sinema, eskiden, kendine gel meden başkasına giden malları nihayet elde eden bir tüccara benziyor.. Bunda bugün kendisi ne kadar haklı ise, eskiden ona gelecek "malları,, alanlar da o kadar haklı . .

Çünkü eskiden sinema dilsizdi. Birçok güzel eserler, dilsiz kalmaya mahkûm edilmiye razı olmuyordu ve büyük şaheserler, sahneye konulmak isnildiği zaman, piyes haline getirilerek, tiyatroda temsil ediliyordu.

Bugün sinema, edebiyat dünyasında büyük şaheserleri teşkil eden romanları filme alırken. vaktile sinemaya verilmemiş esehleri de birer birer topluyor.

Bunlardan biri, bugünkü büyük Fransız sahne artist ve

(Sonu on beşinci sayfada)

Zara Leander